Nordiska Museet

SVENSKA FOLKLIVSBILDER

UTGIVNA
AV

Gerda Cederblom
AMANUENS VID NORDISKA MUSEET

Tryckt hos
Victor Pettersons Bokindustriaktiebolag Stockholm, 1923

Reproduktionerna utförda av
Aktiebolaget Grohmann & Eichelberg, Stockholm

Förord till den elektroniska utgåvan

Verket, redigerat av **Gerda Cederblom** (1867-1931), scannades, anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i maj 2016 av Bert H.

Verket innehåller 100 illustrationer av följande konstnärer:

- **Carl Wilhemson** (1866-1928) (**s.7 b.1 s.26 b.67 b.68**)
- Johan Josef Malmberg (1836-1874) (**s.7 b.2**)
- **Gustaf Cederström** (1845-1933) (**s.7 b.3**)
- **Josef Wilhelm Wallander** (1821-1888) (**s.8 b.4 b.5 b.6 s.9 b.7 b.8 b.9 s.18 b.44 s.25 b.66 s.29 b.79 s.33 b.91 s.34 b.95**) » 21, 22, 23, » 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59,
- Helmer MasOlle (1884-1969) (**s.10 b.10**)
- **Olof Arborelius** (1842-1915) (**s.10 b.11 b.12 b.13 s.11 b.16 s.19 b.45 b.46 b.47**)
- **Johan Fredrik Höckert** (1826-1866) (**s.10 b.14 s.11 b.17 s.35 b.98 s.36 b.99 b.100**)
- **Ernst Josephson** (1851-1906) (**s.11 b.15**)
- **Fritz von Dardel** (1817-1901) (**s.11 b.18 s.27 b.72**)
- **Anders Zorn** (1860-1920) (**s.11 b.19 s.12 b.22 b.23 s.13 b.24 b.25 b.26 b.27 s.14 b.28 b.29**)
- **Bengt Nordenberg** (1822-1902) (**s.12 b.20 s.28 b.75 b.76 s.29 b.77 b.78 s.30 b.80 b.81 s.32 b.89 b.90**)
- Sven Viktor Helander (1839-1901) (**s.12 b.21**)
- **Henrik Ankarcrona** (1831-1917) (**s.14 b.30**)
- **Amalia Lindegren** (1814-1891) (**s.15 b.31 b.32 s.20 b.49**)
- **Kilian Zoll** (1818-1860) (**s.15 b.33 s.16 b.36**)
- **Julius Kronberg** (1850-1921) (**s.15 b.34**)
- Hanna Winge (1838-1896) (**s.16 b.35**)
- **Wilhelm Marstrand** (1810-1873) (**s.16 b.37**)
- Johan Julius Exner (1825-1910) (**s.17 b.38**)

- Emerik Stenberg (1873-1927) (**s.17 b.39 b.40 b.41**)
- **Gustaf Ankarcrona** (1869-1933) (**s.17 b.42**)
- Carl Gellerstedt (1839-1897) (**s.18 b.43**)
- **Ottilia Adelborg** (1855-1936) (**s.20 b.48**)
- Ragnar Ljungman (1883-1907) (**s.20 b.50**)
- **Johan Gustaf Sandberg** (1782-1854) (**s.22 b.54**)
- **Nils Anderson** (1817-1865) (**s.24 b.60 s.27 b.73 s.28 b.74**)
- Arvid Julius Gottfrid Virgin (1831-1876) (**s.24 b.61 b.62 s.25 b.63**)
- Axel Gillis Hafström (1841-1909) (**s.25 b.64**)
- **Anders Gustaf Koskull** (1831-1904) (**s.25 b.65**)
- Severin Nilson (1846-1918) (**s.26 b.69 b.70 s.27 b.71**)
- **Jakob Kulle** (1838-1898) (**s.30 b.82 s.31 b.84 b.85 b.86 s.32 b.87 b.88 s.34 b.94**)
- **Axel Kulle** (1846-1908) (**s.30 b.83**)
- Niels Simonsen (1807-1885) (**s.33 b.92**)
- Anders Montan (1845-1917) (**s.34 b.93**)
- Carl Conrad Dahlberg (1805-1870) (**s.34 b.96 s.35 b.97**)

I Artur Hazelii museala program framträdde en livlig önskan att så levandegöra de etnografiska samlingarna, att alla samhällslager, hela svenska folket, skulle kunna fullt fatta, i vilken hög grad Nordiska Museet återspeglar det svenska folkets livshistoria.

Såsom ett första uttryck för Hazelii strävan att gjuta liv i samlingarna tillkommo diorama- och interiörbilderna i museets paviljonger vid Drottninggatan och senare Skansens friluftsmuseum. Till Nordiska Museet insamlades under institutionens tidigare period även ett avsevärt antal folklivsbilder framställda av svenska konstnärer.

Då nu till Nordiska Museets 50-årsjubileum arbetet Svenska Folklivsbilder utkommer, är detta egentligen blott ett fullföljande av Artur Hazelii egen idé, en planta som spirat tack vare ett av honom nedlagt frö.

Arbetet återgiver en samling folklivsbilder efter ett flertal svenska och ett par danska konstnärers målningar och avser att så allsidigt, som materialet tillåter, belysa det svenska folkets liv inom och utom hemmet i helg och socken. Valet av bilderna har i främsta rummet skett med hänsyn till deras kulturhistoriska värde, ehuru framställningarnas konstnärliga valör jämväl beaktats. Till bilderna följer en kortfattad förklarande text.

Att landskapen blivit så ojämnt representerade beror givetvis därpå, att konstnärerna främst lockats av landets mest måleriska bygder, där befolkningen ännu burit sina socken- eller häradsdräkter, och i övrigt den äldre mera ursprungliga kulturen dröjt kvar.

Till de konstnärer, som välvilligt tillåtit, att deras verk reproducerats, samt till alla de personer, som möjliggjort arbetets tillkomst genom att utlåna sina målningar, riktas ett vördsamt tack. — Även till utgivarens överordnadeoch kamrater är det en kär plikt att frambära ett varmt tack för värdefulla råd och anvisningar, och står jag här i särskild tacksamhetsskuld till professor Nils Lithberg.

Till sist får undertecknad likaledes uttala ett hjärtligt tack till boktryckaren Ehrnfried Nyberg och direktör Erik Cederquist för det intresse och osparda nit de visat vid arbetets framställande.

Stockholm i september 1923.

GERDA CEDERBLOM

SVENSKA

FOLKLIVSBILDER

VÅRARBETE. UPPLAND. Bild 1.

Oljemålning av Carl Wilhelmson (f. 1866). Sign. 1909.

Tillhör Konstmuseet, Köpenhamn.

Tvenne resliga bönder från trakten av Lövsta äro i arla morgonstund i färd med vårbruket. Den ene kör en harv, den andre en s. k. mullskopa.

DOMAREDANSEN. HÄVERÖ SN, UPPLAND. Bild 2.

Oljemålning av Johan Josef Malmberg (1836—1874). Sign. 1865.

Tillhör överste Olof Hofstedt, Stockholm.

»Så vilja vi begynna en domaredans Och domaren är nu själv hemma, Och alla de, som i domardansen gå, Deras hjärtan skola brinna. Och alla säga de hå, hå, hå! Och alla säga de så, så, så! Haver du en käresta så fin Skall du åt ljuset le.»(Svensk folkvisa.)

Domaredansen återgiven av J. Malmberg är en kulturbild av stort intresse. Den är den enda kända folklivsbilden från Uppland med utpräglade sockendräkter. Och Häverödräkterna äro både vackra och intressanta. Den till höger i förgrunden sittande nyckelharpospelaren förtjänar särskild uppmärksamhet. Nyckelharpan är nämligen numera att betrakta såsom ett speciellt uppländskt musikinstrument. Under äldre tider ägde det däremot vid utbredning. Nyckelharpan är känd från 1500-talet, men är möjligen äldre.

BEGRAVNING I ALSIKE. UPPLAND. Bild 3.

Oljemålning av Gustaf Cederström (f. 1845). Sign. 1883.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Konstnären har här återgivit en begravning från sin egen socken och hemort och

SVENSKA

FOLKLIVSBILDER

VÅRARBETE. UPPLAND. Bild 1.

Oljemålning av Carl Wilhelmson (f. 1866). Sign. 1909.

Tillhör Konstmuseet, Köpenhamn.

Tvenne resliga bönder från trakten av Lövsta äro i arla morgonstund i färd med vårbruket. Den ene kör en harv, den andre en s. k. mullskopa.

DOMAREDANSEN. HÄVERÖ SN, UPPLAND. Bild 2.

Oljemålning av Johan Josef Malmberg (1836—1874). Sign. 1865.

Tillhör överste Olof Hofstedt, Stockholm.

»Så vilja vi begynna en domaredans Och domaren är nu själv hemma, Och alla de, som i domardansen gå, Deras hjärtan skola brinna. Och alla säga de hå, hå, hå! Och alla säga de så, så, så! Haver du en käresta så fin Skall du

åt ljuset le.»(Svensk folkvisa.)

Domaredansen återgiven av J. Malmberg är en kulturbild av stort intresse. Den är den enda kända folklivsbilden från Uppland med utpräglade sockendräkter. Och Häverödräkterna äro både vackra och intressanta. Den till höger i förgrunden sittande nyckelharpospelaren förtjänar särskild uppmärksamhet. Nyckelharpan är nämligen numera att betrakta såsom ett speciellt uppländskt musikinstrument. Under äldre tider ägde det däremot vid utbredning. Nyckelharpan är känd från 1500-talet, men är möjligen äldre.

BEGRAVNING I ALSIKE. UPPLAND. Bild 3.

Oljemålning av Gustaf Cederström (f. 1845). Sign. 1883.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Konstnären har här återgivit en begravning från sin egen socken och hemort och

SVENSKA

FOLKLIVSBILDER

VÅRARBETE. UPPLAND. Bild 1.

Oljemålning av Carl Wilhelmson (f. 1866). Sign. 1909.

Tillhör Konstmuseet, Köpenhamn.

Tvenne resliga bönder från trakten av Lövsta äro i arla morgonstund i färd med vårbruket. Den ene kör en harv, den andre en s. k. mullskopa.

DOMAREDANSEN. HÄVERÖ SN, UPPLAND. Bild 2.

Oljemålning av Johan Josef Malmberg (1836—1874). Sign. 1865.

Tillhör överste Olof Hofstedt, Stockholm.

»Så vilja vi begynna en domaredans Och domaren är nu själv hemma, Och alla de, som i domardansen gå, Deras hjärtan skola brinna. Och alla säga de hå, hå, hå! Och alla säga de så, så, så! Haver du en käresta så fin Skall du åt ljuset le.»(Svensk folkvisa.)

Domaredansen återgiven av J. Malmberg är en kulturbild av stort intresse. Den är den enda kända folklivsbilden från Uppland med utpräglade sockendräkter. Och Häverödräkterna äro både vackra och intressanta. Den till höger i förgrunden sittande nyckelharpospelaren förtjänar särskild uppmärksamhet. Nyckelharpan är nämligen numera att betrakta såsom ett speciellt uppländskt musikinstrument. Under äldre tider ägde det däremot vid utbredning. Nyckelharpan är känd från 1500-talet, men är möjligen äldre.

BEGRAVNING I ALSIKE. UPPLAND. Bild 3.

Oljemålning av Gustaf Cederström (f. 1845). Sign. 1883.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Konstnären har här återgivit en begravning från sin egen socken och hemort ochframställt en del för honom väl kända upplandstyper. Den stämningsfulla målningen avser att återgiva stunden omedelbart efter jordfästningen, då de sörjande ännu i andakt dröja invid den öppna griften.

LINBEREDNING. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 4.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Linet från Hälsingland och Ångermanland har av gammalt ansetts överlägset det, som producerats i andra landsändar, och man har ansett detta åtminstone delvis bero på det inom nämnda provinser gängse bruket att våtröta detsamma. Varje by har sin *linsönkeplats*, där varje delägare har sin särskilda *linbro* av hoptimrade stockar, som flyta på vattnet. Linkärvarna fästas vid $2^{1}/_{2}$—3 m. långa stegliknande *linklåvar*, som vid rötningen nedsänkas under linbron. Efter två à tre veckor upptagas linklåvarna, varefter linet upphänges till torkning på vid linsönkeplatserna uppsatta linhässjor, på gärdesgårdar, kornhässjor e. d. — Bilden visar linets upptagning efter rötningen, varjämte även repning och bråkning av linet framställas, den förra äger rum före rötningen, den senare efter torkningen.

I övriga delar av landet har torrötning varit bruklig, d. v. s. linet har legat utbrett på marken ömsom utsatt för sol, ömsom för väta.

ROCKSTUGA. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 5.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1873.

Tillhör livmedicus C. O. Olin, Stockholm.

Under förgångna tider, då livet ute på landsbygden efter nutidens begrepp var betydligt enformigare än nu, förstod dock allmogen väl utnyttja de möjligheter till förströelse som förefunnos. Ungdomsglädjen och fantasien voro sannolikt fullt lika livskraftiga då som nu och arbetsglädjen kanske större.

Varje årstid medförde sina bestämda göromål. Då linet var berett, skulle det spinnas, och då samlades man till rock- eller spinngille i de olika gårdarna. Spinngillet räckte ett par dagar, högst en vecka i varje gård, varefter man flyttade sina spinnrockar och *tonaden* till den granngård, som var villig hålla *rockstuga*. Värdfolkets åligganden voro likväl ej betungande, enär varje spinnerska själv medförde sitt matknyte. Här återgivna målning framställer ett dylikt spinngille. Arbetet försiggår, såsom ofta var fallet, vid skenet från den öppna spiseln, och en livlig gammal delsbokvinna berättar för de unga någon hemsk och spännande tilldragelse.

VÄVA VADMAL, DANSLEK I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 6.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1875.

Tillhör major Erland Klingberg, Gävle. framställt en del för honom väl kända upplandstyper. Den stämningsfulla målningen avser att återgiva stunden omedelbart efter jordfästningen, då de sörjande ännu i andakt dröja invid den öppna griften.

LINBEREDNING. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 4.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Linet från Hälsingland och Ångermanland har av gammalt ansetts överlägset det, som producerats i andra landsändar, och man har ansett detta åtminstone delvis bero på det inom nämnda provinser gängse bruket att våtröta detsamma. Varje by har sin *linsönkeplats*, där varje delägare har sin särskilda *linbro* av hoptimrade stockar, som flyta på vattnet. Linkärvarna fästas vid $2^{1}/_{2}$—3 m. långa stegliknande *linklåvar*, som vid rötningen nedsänkas under linbron. Efter två à tre veckor upptagas linklåvarna, varefter linet upphänges till torkning på vid linsönkeplatserna uppsatta linhässjor, på gärdesgårdar, kornhässjor e. d. — Bilden visar linets upptagning efter rötningen, varjämte även repning och bråkning av linet framställas, den förra äger rum före rötningen, den senare efter torkningen.

I övriga delar av landet har torrötning varit bruklig, d. v. s. linet har legat utbrett på marken ömsom utsatt för sol,

ömsom för väta.

ROCKSTUGA. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 5.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1873.

Tillhör livmedicus C. O. Olin, Stockholm.

Under förgångna tider, då livet ute på landsbygden efter nutidens begrepp var betydligt enformigare än nu, förstod dock allmogen väl utnyttja de möjligheter till förströelse som förefunnos. Ungdomsglädjen och fantasien voro sannolikt fullt lika livskraftiga då som nu och arbetsglädjen kanske större.

Varje årstid medförde sina bestämda göromål. Då linet var berett, skulle det spinnas, och då samlades man till rock- eller spinngille i de olika gårdarna. Spinngillet räckte ett par dagar, högst en vecka i varje gård, varefter man flyttade sina spinnrockar och *tonaden* till den granngård, som var villig hålla *rockstuga*. Värdfolkets åligganden voro likväl ej betungande, enär varje spinnerska själv medförde sitt matknyte. Här återgivna målning framställer ett dylikt spinngille. Arbetet försiggår, såsom ofta var fallet, vid skenet från den öppna spiseln, och en livlig gammal delsbokvinna berättar för de unga någon hemsk och spännande tilldragelse.

VÄVA VADMAL, DANSLEK I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 6.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1875.

Tillhör major Erland Klingberg, Gävle. framställt en del för honom väl kända upplandstyper. Den stämningsfulla målningen avser att återgiva stunden omedelbart efter jordfästningen, då de sörjande ännu i andakt dröja invid den öppna griften.

LINBEREDNING. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 4.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Linet från Hälsingland och Ångermanland har av gammalt ansetts överlägset det, som producerats i andra landsändar, och man har ansett detta åtminstone delvis bero på det inom nämnda provinser gängse bruket att våtröta detsamma. Varje by har sin *linsönkeplats*, där varje delägare har sin särskilda *linbro* av hoptimrade stockar, som flyta på vattnet. Linkärvarna fästas vid $2^1/_2$—3 m. långa stegliknande *linklåvar*, som vid rötningen nedsänkas under linbron. Efter två à tre veckor upptagas linklåvarna, varefter linet upphänges till torkning på vid linsönkeplatserna uppsatta linhässjor, på gärdesgårdar, kornhässjor e. d. — Bilden visar linets upptagning efter rötningen, varjämte även repning och bråkning av linet framställas, den förra äger rum före rötningen, den senare efter torkningen.

I övriga delar av landet har torrötning varit bruklig, d. v. s. linet har legat utbrett på marken ömsom utsatt för sol, ömsom för väta.

ROCKSTUGA. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 5.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1873.

Tillhör livmedicus C. O. Olin, Stockholm.

Under förgångna tider, då livet ute på landsbygden efter nutidens begrepp var betydligt enformigare än nu, förstod dock allmogen väl utnyttja de möjligheter till förströelse som förefunnos. Ungdomsglädjen och fantasien voro sannolikt fullt lika livskraftiga då som nu och arbetsglädjen kanske större.

Varje årstid medförde sina bestämda göromål. Då linet var berett, skulle det spinnas, och då samlades man till rock- eller spinngille i de olika gårdarna. Spinngillet räckte ett par dagar, högst en vecka i varje gård, varefter man flyttade sina spinnrockar och *tonaden* till den granngård, som var villig hålla *rockstuga*. Värdfolkets

åligganden voro likväl ej betungande, enär varje spinnerska själv medförde sitt matknyte. Här återgivna målning framställer ett dylikt spinngille. Arbetet försiggår, såsom ofta var fallet, vid skenet från den öppna spiseln, och en livlig gammal delsbokvinna berättar för de unga någon hemsk och spännande tilldragelse.

VÄVA VADMAL, DANSLEK I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 6.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1875.

Tillhör major Erland Klingberg, Gävle. framställt en del för honom väl kända upplandstyper. Den stämningsfulla målningen avser att återgiva stunden omedelbart efter jordfästningen, då de sörjande ännu i andakt dröja invid den öppna griften.

LINBEREDNING. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 4.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Linet från Hälsingland och Ångermanland har av gammalt ansetts överlägset det, som producerats i andra landsändar, och man har ansett detta åtminstone delvis bero på det inom nämnda provinser gängse bruket att våtröta detsamma. Varje by har sin *linsönkeplats*, där varje delägare har sin särskilda *linbro* av hoptimrade stockar, som flyta på vattnet. Linkärvarna fästas vid $2^{1}/_{2}$—3 m. långa stegliknande *linklåvar*, som vid rötningen nedsänkas under linbron. Efter två à tre veckor upptagas linklåvarna, varefter linet upphänges till torkning på vid linsönkeplatserna uppsatta linhässjor, på gärdesgårdar, kornhässjor e. d. — Bilden visar linets upptagning efter rötningen, varjämte även repning och bråkning av linet framställas, den förra äger rum före rötningen, den senare efter torkningen.

I övriga delar av landet har torrötning varit bruklig, d. v. s. linet har legat utbrett på marken ömsom utsatt för sol, ömsom för väta.

ROCKSTUGA. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 5.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1873.

Tillhör livmedicus C. O. Olin, Stockholm.

Under förgångna tider, då livet ute på landsbygden efter nutidens begrepp var betydligt enformigare än nu, förstod dock allmogen väl utnyttja de möjligheter till förströelse som förefunnos. Ungdomsglädjen och fantasien voro sannolikt fullt lika livskraftiga då som nu och arbetsglädjen kanske större.

Varje årstid medförde sina bestämda göromål. Då linet var berett, skulle det spinnas, och då samlades man till rock- eller spinngille i de olika gårdarna. Spinngillet räckte ett par dagar, högst en vecka i varje gård, varefter man flyttade sina spinnrockar och *tonaden* till den granngård, som var villig hålla *rockstuga*. Värdfolkets åligganden voro likväl ej betungande, enär varje spinnerska själv medförde sitt matknyte. Här återgivna målning framställer ett dylikt spinngille. Arbetet försiggår, såsom ofta var fallet, vid skenet från den öppna spiseln, och en livlig gammal delsbokvinna berättar för de unga någon hemsk och spännande tilldragelse.

VÄVA VADMAL, DANSLEK I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 6.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1875.

Tillhör major Erland Klingberg, Gävle.»Så väva vi vallman Så slå vi tillsamman Och väva vallman Och slå tillsamman Och låta skälet gå gå.»

Ovannämnda inom stora delar av landet brukliga danslek har Wallander här framställt i en präktig gäst- eller gillesstuga i Delsbo socken. I denna höllos dansgillen, bröllopsfester och barndop, då dessa senare ej kunde försiggå i kyrkan. Och när någon familjemedlem avlidit, stod den döde här på bår i väntan på avfärd till det sista vilorummet. Vägg och takmålningarna i dylika hälsingska nystugor äro ofta av synnerligen förnämlig karaktär.

Jfr bild 7.

PÅSKLEKEN. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 7.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1864.

Tillhör kapten Albin Setterwall, Stockholm.

En gosse står inom en ring av flickor, bland vilka han får välja sig en hjärtans kär, men han tyckes stanna i valet och kvalet. Leken är av gammalt ursprung och beskrives i en svensk folkvisa:

»Och aldrig kan ni veta, hur roligt det var Den heliga Påskedag. Alla våra flickor de ställde sig i ring, Så bådo de mig att komma där in Och välja mig ut en mö.»

SKOLA I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 8.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1871.

Konstnären har kallat målningen: »Varför säger du jag tror?» Och tydligen pågår en lektion i kristendom. Den lille parveln, som förhöres, är emellertid klen i sina stycken, och Wallander anser själv, att gossens tro närmast ligger åt det hållet att han skall få smörj. På det hela taget synes dock respekten för läraren vara rätt klen trots dennes grova rotting. Bakom läraren slåss tvenne flickor med sina katekeser.

FÅGELJAKT. HÄLSINGLAND. Bild 9.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888).

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Ännu in på 1860-talet använde sig jägarna rätt ofta av bloss. Elden har en alldeles utomordentligt lockande makt. Även de skyggaste djur kunna glömma all försiktighet vid betraktandet av eldslågan och låta lätt fånga sig. J. W. Wallander visar detta genom sin Fågeljakt. Den av eldslågan bländade orrtuppen låter sig utan svårighet tagas i en stor håv. Sedan år 1864 är all jakt med bloss förbjuden. »Så väva vi vallman Så slå vi tillsamman Och väva vallman Och slå tillsamman Och låta skälet gå gå.»

Ovannämnda inom stora delar av landet brukliga danslek har Wallander här framställt i en präktig gäst- eller gillesstuga i Delsbo socken. I denna höllos dansgillen, bröllopsfester och barndop, då dessa senare ej kunde försiggå i kyrkan. Och när någon familjemedlem avlidit, stod den döde här på bår i väntan på avfärd till det sista vilorummet. Vägg och takmålningarna i dylika hälsingska nystugor äro ofta av synnerligen förnämlig karaktär. Jfr bild 7.

PÅSKLEKEN. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 7.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1864.

Tillhör kapten Albin Setterwall, Stockholm.

En gosse står inom en ring av flickor, bland vilka han får välja sig en hjärtans kär, men han tyckes stanna i valet och kvalet. Leken är av gammalt ursprung och beskrives i en svensk folkvisa:

»Och aldrig kan ni veta, hur roligt det var Den heliga Påskedag. Alla våra flickor de ställde sig i ring, Så bådo de mig att komma där in Och välja mig ut en mö.»

SKOLA I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 8.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1871.

Konstnären har kallat målningen: »Varför säger du jag tror?» Och tydligen pågår en lektion i kristendom. Den lille parveln, som förhöres, är emellertid klen i sina stycken, och Wallander anser själv, att gossens tro närmast ligger åt det hållet att han skall få smörj. På det hela taget synes dock respekten för läraren vara rätt klen trots dennes grova rotting. Bakom läraren slåss tvenne flickor med sina katekeser.

FÅGELJAKT. HÄLSINGLAND. Bild 9.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888).

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Ännu in på 1860-talet använde sig jägarna rätt ofta av bloss. Elden har en alldeles utomordentligt lockande makt. Även de skyggaste djur kunna glömma all försiktighet vid betraktandet av eldslågan och låta lätt fånga sig. J. W. Wallander visar detta genom sin Fågeljakt. Den av eldslågan bländade orrtuppen låter sig utan svårighet tagas i en stor håv. Sedan år 1864 är all jakt med bloss förbjuden. »Så väva vi vallman Så slå vi tillsamman Och väva vallman Och slå tillsamman Och låta skälet gå gå.»

Ovannämnda inom stora delar av landet brukliga danslek har Wallander här framställt i en präktig gäst- eller gillesstuga i Delsbo socken. I denna höllos dansgillen, bröllopsfester och barndop, då dessa senare ej kunde försiggå i kyrkan. Och när någon familjemedlem avlidit, stod den döde här på bår i väntan på avfärd till det sista vilorummet. Vägg och takmålningarna i dylika hälsingska nystugor äro ofta av synnerligen förnämlig karaktär. Jfr bild 7.

PÅSKLEKEN. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 7.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1864.

Tillhör kapten Albin Setterwall, Stockholm.

En gosse står inom en ring av flickor, bland vilka han får välja sig en hjärtans kär, men han tyckes stanna i valet och kvalet. Leken är av gammalt ursprung och beskrives i en svensk folkvisa:

»Och aldrig kan ni veta, hur roligt det var Den heliga Påskedag. Alla våra flickor de ställde sig i ring, Så bådo de mig att komma där in Och välja mig ut en mö.»

SKOLA I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 8.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1871.

Konstnären har kallat målningen: »Varför säger du jag tror?» Och tydligen pågår en lektion i kristendom. Den lille parveln, som förhöres, är emellertid klen i sina stycken, och Wallander anser själv, att gossens tro närmast ligger åt det hållet att han skall få smörj. På det hela taget synes dock respekten för läraren vara rätt klen trots dennes grova rotting. Bakom läraren slåss tvenne flickor med sina katekeser.

FÅGELJAKT. HÄLSINGLAND. Bild 9.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888).

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Ännu in på 1860-talet använde sig jägarna rätt ofta av bloss. Elden har en alldeles utomordentligt lockande makt. Även de skyggaste djur kunna glömma all försiktighet vid betraktandet av eldslågan och låta lätt fånga sig. J. W. Wallander visar detta genom sin Fågeljakt. Den av eldslågan bländade orrtuppen låter sig utan svårighet tagas i en stor håv. Sedan år 1864 är all jakt med bloss förbjuden. »Så väva vi vallman Så slå vi tillsamman Och väva vallman Och slå tillsamman Och låta skälet gå gå.»

Ovannämnda inom stora delar av landet brukliga danslek har Wallander här framställt i en präktig gäst- eller gillesstuga i Delsbo socken. I denna höllos dansgillen, bröllopsfester och barndop, då dessa senare ej kunde försiggå i kyrkan. Och när någon familjemedlem avlidit, stod den döde här på bår i väntan på avfärd till det sista vilorummet. Vägg och takmålningarna i dylika hälsingska nystugor äro ofta av synnerligen förnämlig karaktär. Jfr bild 7.

PÅSKLEKEN. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 7.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1864.

Tillhör kapten Albin Setterwall, Stockholm.

En gosse står inom en ring av flickor, bland vilka han får välja sig en hjärtans kär, men han tyckes stanna i valet och kvalet. Leken är av gammalt ursprung och beskrives i en svensk folkvisa:

»Och aldrig kan ni veta, hur roligt det var Den heliga Påskedag. Alla våra flickor de ställde sig i ring, Så bådo de mig att komma där in Och välja mig ut en mö.»

SKOLA I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. Bild 8.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1871.

Konstnären har kallat målningen: »Varför säger du jag tror?» Och tydligen pågår en lektion i kristendom. Den lille parveln, som förhöres, är emellertid klen i sina stycken, och Wallander anser själv, att gossens tro närmast ligger åt det hållet att han skall få smörj. På det hela taget synes dock respekten för läraren vara rätt klen trots dennes grova rotting. Bakom läraren slåss tvenne flickor med sina katekeser.

FÅGELJAKT. HÄLSINGLAND. Bild 9.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888).

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Ännu in på 1860-talet använde sig jägarna rätt ofta av bloss. Elden har en alldeles utomordentligt lockande makt. Även de skyggaste djur kunna glömma all försiktighet vid betraktandet av eldslågan och låta lätt fånga sig. J. W. Wallander visar detta genom sin Fågeljakt. Den av eldslågan bländade orrtuppen låter sig utan svårighet tagas i en stor håv. Sedan år 1864 är all jakt med bloss förbjuden.

MELLAN BY OCH SÄTER. NORRA ÄLVDALEN, DALARNA. Bild 10.

Oljemålning av Helmer MasOlle (f. 1884).

Tillhör generalkonsul Axel Ax:son Johnson, Stockholm.

Kullorna uppe i fäbodarna förde i regel ett rätt ensligt liv. Milslånga, oländiga vägar kunde skilja dem från hembyn. Men kärlig vänskap har sporrat uppfinningsförmågan och så småningom skapat ganska goda möjligheter att meddela sig med varandra, »tala», över stora vidder. Kullan å ovannämnda konstverk har just sänt en hälsning genom den långa, präktiga näverluren och bidar nu lyssnande ett svar.

MOTIV FRÅN ORSA SN, DALARNA. Bild 11.

Oljeskiss av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En målerisk liten stuga av en typ, som ofta ses i Orsa. Den hör troligen hemma i Stenbergs by eller Skattungbyn. Framför stugan äro familjens medlemmar samlade. Några av dem skola ut och åka i en kärra av rätt primitiv art.

GÅRDSINTERIÖR. ORSA SN, DALARNA. Bild 12.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En typisk gårdsinteriör från Orsa, sannolikt tillhörande kyrkbyn.

TINGSAVSLUTNING. ORSA SN, DALARNA. Bild 13.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915). Sign. 1899.

Tinget är avslutat, häradshövdingen i päls och broderat skärp lämnar tingshuset. Några orsabönder, högresta,

stolta typer av svensk bondestam, dröja ännu på förstukvisten. — Konstnären har emellertid här, förledd av sitt skönhetssinne, flyttat det gamla nu rivna tingshuset från den rätt fula kyrkbyn upp till Skattungbyns storslaget vackra natur. Men frånsett denna avvikelse från verkligheten är skildringen så sannfärdig som möjligt. Olof Arborelius var väl förtrogen med såväl bygd som folk.

GUMMA VID SPISELN. ORSA SN, DALARNA. Bild 14.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör fröken Cecilia Wærn, Stockholm.

Alla de unga äro ute i bestyr, och gammelmor sitter vid spiseln, drar några bloss och funderar uppå livets gåtor. Interiören är av konstnären i detalj troget återgiven och hör säkerligen hemma i Skattungbyn.

MELLAN BY OCH SÄTER. NORRA ÄLVDALEN, DALARNA. Bild 10.

Oljemålning av Helmer MasOlle (f. 1884).

Tillhör generalkonsul Axel Ax:son Johnson, Stockholm.

Kullorna uppe i fäbodarna förde i regel ett rätt ensligt liv. Milslånga, oländiga vägar kunde skilja dem från hembyn. Men kärlig vänskap har sporrat uppfinningsförmågan och så småningom skapat ganska goda möjligheter att meddela sig med varandra, »tala», över stora vidder. Kullan å ovannämnda konstverk har just sänt en hälsning genom den långa, präktiga näverluren och bidar nu lyssnande ett svar.

MOTIV FRÅN ORSA SN, DALARNA. Bild 11.

Oljeskiss av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En målerisk liten stuga av en typ, som ofta ses i Orsa. Den hör troligen hemma i Stenbergs by eller Skattungbyn. Framför stugan äro familjens medlemmar samlade. Några av dem skola ut och åka i en kärra av rätt primitiv art.

GÅRDSINTERIÖR. ORSA SN, DALARNA. Bild 12.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En typisk gårdsinteriör från Orsa, sannolikt tillhörande kyrkbyn.

TINGSAVSLUTNING. ORSA SN, DALARNA. Bild 13.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915). Sign. 1899.

Tinget är avslutat, häradshövdingen i päls och broderat skärp lämnar tingshuset. Några orsabönder, högresta, stolta typer av svensk bondestam, dröja ännu på förstukvisten. — Konstnären har emellertid här, förledd av sitt skönhetssinne, flyttat det gamla nu rivna tingshuset från den rätt fula kyrkbyn upp till Skattungbyns storslaget vackra natur. Men frånsett denna avvikelse från verkligheten är skildringen så sannfärdig som möjligt. Olof Arborelius var väl förtrogen med såväl bygd som folk.

GUMMA VID SPISELN. ORSA SN, DALARNA. Bild 14.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör fröken Cecilia Wærn, Stockholm.

Alla de unga äro ute i bestyr, och gammelmor sitter vid spiseln, drar några bloss och funderar uppå livets gåtor. Interiören är av konstnären i detalj troget återgiven och hör säkerligen hemma i Skattungbyn.

MELLAN BY OCH SÄTER. NORRA ÄLVDALEN, DALARNA. Bild 10.

Oljemålning av Helmer MasOlle (f. 1884).

Tillhör generalkonsul Axel Ax:son Johnson, Stockholm.

Kullorna uppe i fäbodarna förde i regel ett rätt ensligt liv. Milslånga, oländiga vägar kunde skilja dem från hembyn. Men kärlig vänskap har sporrat uppfinningsförmågan och så småningom skapat ganska goda möjligheter att meddela sig med varandra, »tala», över stora vidder. Kullan å ovannämnda konstverk har just sänt en hälsning genom den långa, präktiga näverluren och bidar nu lyssnande ett svar.

MOTIV FRÅN ORSA SN, DALARNA. Bild 11.

Oljeskiss av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En målerisk liten stuga av en typ, som ofta ses i Orsa. Den hör troligen hemma i Stenbergs by eller Skattungbyn. Framför stugan äro familjens medlemmar samlade. Några av dem skola ut och åka i en kärra av rätt primitiv art.

GÅRDSINTERIÖR. ORSA SN, DALARNA. Bild 12.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En typisk gårdsinteriör från Orsa, sannolikt tillhörande kyrkbyn.

TINGSAVSLUTNING. ORSA SN, DALARNA. Bild 13.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915). Sign. 1899.

Tinget är avslutat, häradshövdingen i päls och broderat skärp lämnar tingshuset. Några orsabönder, högresta, stolta typer av svensk bondestam, dröja ännu på förstukvisten. — Konstnären har emellertid här, förledd av sitt skönhetssinne, flyttat det gamla nu rivna tingshuset från den rätt fula kyrkbyn upp till Skattungbyns storslaget vackra natur. Men frånsett denna avvikelse från verkligheten är skildringen så sannfärdig som möjligt. Olof Arborelius var väl förtrogen med såväl bygd som folk.

GUMMA VID SPISELN. ORSA SN, DALARNA. Bild 14.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör fröken Cecilia Wærn, Stockholm.

Alla de unga äro ute i bestyr, och gammelmor sitter vid spiseln, drar några bloss och funderar uppå livets gåtor. Interiören är av konstnären i detalj troget återgiven och hör säkerligen hemma i Skattungbyn.

MELLAN BY OCH SÄTER. NORRA ÄLVDALEN, DALARNA. Bild 10.

Oljemålning av Helmer MasOlle (f. 1884).

Tillhör generalkonsul Axel Ax:son Johnson, Stockholm.

Kullorna uppe i fäbodarna förde i regel ett rätt ensligt liv. Milslånga, oländiga vägar kunde skilja dem från hembyn. Men kärlig vänskap har sporrat uppfinningsförmågan och så småningom skapat ganska goda möjligheter att meddela sig med varandra, »tala», över stora vidder. Kullan å ovannämnda konstverk har just sänt en hälsning genom den långa, präktiga näverluren och bidar nu lyssnande ett svar.

MOTIV FRÅN ORSA SN, DALARNA. Bild 11.

Oljeskiss av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En målerisk liten stuga av en typ, som ofta ses i Orsa. Den hör troligen hemma i Stenbergs by eller Skattungbyn.

Framför stugan äro familjens medlemmar samlade. Några av dem skola ut och åka i en kärra av rätt primitiv art.

GÅRDSINTERIÖR. ORSA SN, DALARNA. Bild 12.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En typisk gårdsinteriör från Orsa, sannolikt tillhörande kyrkbyn.

TINGSAVSLUTNING. ORSA SN, DALARNA. Bild 13.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915). Sign. 1899.

Tinget är avslutat, häradshövdingen i päls och broderat skärp lämnar tingshuset. Några orsabönder, högresta, stolta typer av svensk bondestam, dröja ännu på förstukvisten. — Konstnären har emellertid här, förledd av sitt skönhetssinne, flyttat det gamla nu rivna tingshuset från den rätt fula kyrkbyn upp till Skattungbyns storslaget vackra natur. Men frånsett denna avvikelse från verkligheten är skildringen så sannfärdig som möjligt. Olof Arborelius var väl förtrogen med såväl bygd som folk.

GUMMA VID SPISELN. ORSA SN, DALARNA. Bild 14.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör fröken Cecilia Wærn, Stockholm.

Alla de unga äro ute i bestyr, och gammelmor sitter vid spiseln, drar några bloss och funderar uppå livets gåtor. Interiören är av konstnären i detalj troget återgiven och hör säkerligen hemma i Skattungbyn.

MELLAN BY OCH SÄTER. NORRA ÄLVDALEN, DALARNA. Bild 10.

Oljemålning av Helmer MasOlle (f. 1884).

Tillhör generalkonsul Axel Ax:son Johnson, Stockholm.

Kullorna uppe i fäbodarna förde i regel ett rätt ensligt liv. Milslånga, oländiga vägar kunde skilja dem från hembyn. Men kärlig vänskap har sporrat uppfinningsförmågan och så småningom skapat ganska goda möjligheter att meddela sig med varandra, »tala», över stora vidder. Kullan å ovannämnda konstverk har just sänt en hälsning genom den långa, präktiga näverluren och bidar nu lyssnande ett svar.

MOTIV FRÅN ORSA SN, DALARNA. Bild 11.

Oljeskiss av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En målerisk liten stuga av en typ, som ofta ses i Orsa. Den hör troligen hemma i Stenbergs by eller Skattungbyn. Framför stugan äro familjens medlemmar samlade. Några av dem skola ut och åka i en kärra av rätt primitiv art.

GÅRDSINTERIÖR. ORSA SN, DALARNA. Bild 12.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konstnärens arvingar.

En typisk gårdsinteriör från Orsa, sannolikt tillhörande kyrkbyn.

TINGSAVSLUTNING. ORSA SN, DALARNA. Bild 13.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915). Sign. 1899.

Tinget är avslutat, häradshövdingen i päls och broderat skärp lämnar tingshuset. Några orsabönder, högresta, stolta typer av svensk bondestam, dröja ännu på förstukvisten. — Konstnären har emellertid här, förledd av sitt

skönhetssinne, flyttat det gamla nu rivna tingshuset från den rätt fula kyrkbyn upp till Skattungbyns storslaget vackra natur. Men frånsett denna avvikelse från verkligheten är skildringen så sannfärdig som möjligt. Olof Arborelius var väl förtrogen med såväl bygd som folk.

GUMMA VID SPISELN. ORSA SN, DALARNA. Bild 14.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör fröken Cecilia Wærn, Stockholm.

Alla de unga äro ute i bestyr, och gammelmor sitter vid spiseln, drar några bloss och funderar uppå livets gåtor. Interiören är av konstnären i detalj troget återgiven och hör säkerligen hemma i Skattungbyn.

SAGOBERÄTTERSKAN. ORSA SN, DALARNA. Bild 15.

Oljemålning av Ernst Josephson (1851—1906). Sign. 1874.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Orsa är en av konstnärerna benådad bygd. Även Ernst Josephson låg någon tid däruppe under ungdomsåren, och såsom minne härav se vi hans vackra Sagoberätterska. Målningen är visserligen signerad Paris 1874, men att döma av framställningens sannfärdighet måste skissen varit noga utarbetad, även om figurernas anletsdrag verka en smula främmande. Det är dock märkligt, huru ofta man bland dalabefolkningen möter rent sydländska typer.

BRÖLLOP. ORSA SN, DALARNA. Bild 16.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör direktör Georg Löfgren, Stockholm.

Bröllopshögtidligheterna ha inom vår svenska bondeklass spelat en stor roll. Att hålla ett hederligt och storartat bröllop för sin dotter, vilket varade under två till tre dagar, stundom veckan ut, var en äresak. Arborelius låter oss genom sitt här framställda kronbröllop se en typisk och präktig gårdsinteriör. En talrik bröllopsskara med ståtliga förridare å rikt munderade hästar väntar på att bruden skall taga plats i den med glada färger och blomstermålningar utsirade släden, för att färden till kyrkan sedan skall anträdas. Det hela giver ett glansfullt intryck av det burgna Orsa.

GUDMORS BESÖK. ORSA SN, DALARNA. Bild 17.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Göteborgs Museum.

Höckerts talrika skisser från Orsa angiva, huru konstnären fängslats av denna bygd, och särskilt från Skattungbyn har han hämtat en mångfald motiv. Sannolikt är här återgivna interiör från nämnda måleriska by. Såväl den unge fadern som modern och gammelmor med barnbarnet i knät höra hemma i Orsa, då däremot gudmor är en ung hustru från grannsocknen Mora.

MORGONREVELJ. ORSA SN, DALARNA. Bild 18.

Akvarell av Fritz von Dardel (1817—1901). Sign. 1893.

Bilden, ehuru karrikatyr, framställer detaljtroget en stuginteriör från Orsa. Konstnären återger med frisk humor uppvaknandet av alla de å stugans fyra sängställen sovande, vilka dock snarare tyckas vara turister än orsabor.

TILL DANS. ORSA SN, DALARNA. Bild 19.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1881.

Tillhör minister Harald Bildt, Kairo. SAGOBERÄTTERSKAN. ORSA SN, DALARNA. Bild 15.

Oljemålning av Ernst Josephson (1851—1906). Sign. 1874.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Orsa är en av konstnärerna benådad bygd. Även Ernst Josephson låg någon tid däruppe under ungdomsåren, och såsom minne härav se vi hans vackra Sagoberätterska. Målningen är visserligen signerad Paris 1874, men att döma av framställningens sannfärdighet måste skissen varit noga utarbetad, även om figurernas anletsdrag verka en smula främmande. Det är dock märkligt, huru ofta man bland dalabefolkningen möter rent sydländska typer.

BRÖLLOP. ORSA SN, DALARNA. Bild 16.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör direktör Georg Löfgren, Stockholm.

Bröllopshögtidligheterna ha inom vår svenska bondeklass spelat en stor roll. Att hålla ett hederligt och storartat bröllop för sin dotter, vilket varade under två till tre dagar, stundom veckan ut, var en äresak. Arborelius låter oss genom sitt här framställda kronbröllop se en typisk och präktig gårdsinteriör. En talrik bröllopsskara med ståtliga förridare å rikt munderade hästar väntar på att bruden skall taga plats i den med glada färger och blomstermålningar utsirade släden, för att färden till kyrkan sedan skall anträdas. Det hela giver ett glansfullt intryck av det burgna Orsa.

GUDMORS BESÖK. ORSA SN, DALARNA. Bild 17.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Göteborgs Museum.

Höckerts talrika skisser från Orsa angiva, huru konstnären fängslats av denna bygd, och särskilt från Skattungbyn har han hämtat en mångfald motiv. Sannolikt är här återgivna interiör från nämnda måleriska by. Såväl den unge fadern som modern och gammelmor med barnbarnet i knät höra hemma i Orsa, då däremot gudmor är en ung hustru från grannsocknen Mora.

MORGONREVELJ. ORSA SN, DALARNA. Bild 18.

Akvarell av Fritz von Dardel (1817—1901). Sign. 1893.

Bilden, ehuru karrikatyr, framställer detaljtroget en stuginteriör från Orsa. Konstnären återger med frisk humor uppvaknandet av alla de å stugans fyra sängställen sovande, vilka dock snarare tyckas vara turister än orsabor.

TILL DANS. ORSA SN, DALARNA. Bild 19.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1881.

Tillhör minister Harald Bildt, Kairo.

SAGOBERÄTTERSKAN. ORSA SN, DALARNA. Bild 15.

Oljemålning av Ernst Josephson (1851—1906). Sign. 1874.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Orsa är en av konstnärerna benådad bygd. Även Ernst Josephson låg någon tid däruppe under ungdomsåren, och såsom minne härav se vi hans vackra Sagoberätterska. Målningen är visserligen signerad Paris 1874, men att döma av framställningens sannfärdighet måste skissen varit noga utarbetad, även om figurernas anletsdrag verka en smula främmande. Det är dock märkligt, huru ofta man bland dalabefolkningen möter rent sydländska typer.

BRÖLLOP. ORSA SN, DALARNA. Bild 16.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör direktör Georg Löfgren, Stockholm.

Bröllopshögtidligheterna ha inom vår svenska bondeklass spelat en stor roll. Att hålla ett hederligt och storartat bröllop för sin dotter, vilket varade under två till tre dagar, stundom veckan ut, var en äresak. Arborelius låter oss

genom sitt här framställda kronbröllop se en typisk och präktig gårdsinteriör. En talrik bröllopsskara med ståtliga förridare å rikt munderade hästar väntar på att bruden skall taga plats i den med glada färger och blomstermålningar utsirade släden, för att färden till kyrkan sedan skall anträdas. Det hela giver ett glansfullt intryck av det burgna Orsa.

GUDMORS BESÖK. ORSA SN, DALARNA. Bild 17.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Göteborgs Museum.

Höckerts talrika skisser från Orsa angiva, huru konstnären fängslats av denna bygd, och särskilt från Skattungbyn har han hämtat en mångfald motiv. Sannolikt är här återgivna interiör från nämnda måleriska by. Såväl den unge fadern som modern och gammelmor med barnbarnet i knät höra hemma i Orsa, då däremot gudmor är en ung hustru från grannsocknen Mora.

MORGONREVELJ. ORSA SN, DALARNA. Bild 18.

Akvarell av Fritz von Dardel (1817—1901). Sign. 1893.

Bilden, ehuru karrikatyr, framställer detaljtroget en stuginteriör från Orsa. Konstnären återger med frisk humor uppvaknandet av alla de å stugans fyra sängställen sovande, vilka dock snarare tyckas vara turister än orsabor.

TILL DANS. ORSA SN, DALARNA. Bild 19.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1881.

Tillhör minister Harald Bildt, Kairo.

SAGOBERÄTTERSKAN. ORSA SN, DALARNA. Bild 15.

Oljemålning av Ernst Josephson (1851—1906). Sign. 1874.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Orsa är en av konstnärerna benådad bygd. Även Ernst Josephson låg någon tid däruppe under ungdomsåren, och såsom minne härav se vi hans vackra Sagoberätterska. Målningen är visserligen signerad Paris 1874, men att döma av framställningens sannfärdighet måste skissen varit noga utarbetad, även om figurernas anletsdrag verka en smula främmande. Det är dock märkligt, huru ofta man bland dalabefolkningen möter rent sydländska typer.

BRÖLLOP. ORSA SN, DALARNA. Bild 16.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör direktör Georg Löfgren, Stockholm.

Bröllopshögtidligheterna ha inom vår svenska bondeklass spelat en stor roll. Att hålla ett hederligt och storartat bröllop för sin dotter, vilket varade under två till tre dagar, stundom veckan ut, var en äresak. Arborelius låter oss
genom sitt här framställda kronbröllop se en typisk och präktig gårdsinteriör. En talrik bröllopsskara med ståtliga förridare å rikt munderade hästar väntar på att bruden skall taga plats i den med glada färger och blomstermålningar utsirade släden, för att färden till kyrkan sedan skall anträdas. Det hela giver ett glansfullt intryck av det burgna Orsa.

GUDMORS BESÖK. ORSA SN, DALARNA. Bild 17.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Göteborgs Museum.

Höckerts talrika skisser från Orsa angiva, huru konstnären fängslats av denna bygd, och särskilt från Skattungbyn har han hämtat en mångfald motiv. Sannolikt är här återgivna interiör från nämnda måleriska by. Såväl den unge fadern som modern och gammelmor med barnbarnet i knät höra hemma i Orsa, då däremot gudmor är en ung

hustru från grannsocknen Mora.

MORGONREVELJ. ORSA SN, DALARNA. Bild 18.

Akvarell av Fritz von Dardel (1817—1901). Sign. 1893.

Bilden, ehuru karrikatyr, framställer detaljtroget en stuginteriör från Orsa. Konstnären återger med frisk humor uppvaknandet av alla de å stugans fyra sängställen sovande, vilka dock snarare tyckas vara turister än orsabor.

TILL DANS. ORSA SN, DALARNA. Bild 19.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1881.

Tillhör minister Harald Bildt, Kairo.

SAGOBERÄTTERSKAN. ORSA SN, DALARNA. Bild 15.

Oljemålning av Ernst Josephson (1851—1906). Sign. 1874.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Orsa är en av konstnärerna benådad bygd. Även Ernst Josephson låg någon tid däruppe under ungdomsåren, och såsom minne härav se vi hans vackra Sagoberätterska. Målningen är visserligen signerad Paris 1874, men att döma av framställningens sannfärdighet måste skissen varit noga utarbetad, även om figurernas anletsdrag verka en smula främmande. Det är dock märkligt, huru ofta man bland dalabefolkningen möter rent sydländska typer.

BRÖLLOP. ORSA SN, DALARNA. Bild 16.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör direktör Georg Löfgren, Stockholm.

Bröllopshögtidligheterna ha inom vår svenska bondeklass spelat en stor roll. Att hålla ett hederligt och storartat bröllop för sin dotter, vilket varade under två till tre dagar, stundom veckan ut, var en äresak. Arborelius låter oss genom sitt här framställda kronbröllop se en typisk och präktig gårdsinteriör. En talrik bröllopsskara med ståtliga förridare å rikt munderade hästar väntar på att bruden skall taga plats i den med glada färger och blomstermålningar utsirade släden, för att färden till kyrkan sedan skall anträdas. Det hela giver ett glansfullt intryck av det burgna Orsa.

GUDMORS BESÖK. ORSA SN, DALARNA. Bild 17.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Göteborgs Museum.

Höckerts talrika skisser från Orsa angiva, huru konstnären fängslats av denna bygd, och särskilt från Skattungbyn har han hämtat en mångfald motiv. Sannolikt är här återgivna interiör från nämnda måleriska by. Såväl den unge fadern som modern och gammelmor med barnbarnet i knät höra hemma i Orsa, då däremot gudmor är en ung hustru från grannsocknen Mora.

MORGONREVELJ. ORSA SN, DALARNA. Bild 18.

Akvarell av Fritz von Dardel (1817—1901). Sign. 1893.

Bilden, ehuru karrikatyr, framställer detaljtroget en stuginteriör från Orsa. Konstnären återger med frisk humor uppvaknandet av alla de å stugans fyra sängställen sovande, vilka dock snarare tyckas vara turister än orsabor.

TILL DANS. ORSA SN, DALARNA. Bild 19.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1881.

Tillhör minister Harald Bildt, Kairo.Ett sprudlande liv och en sjudande danslust framlyser ur varje anletsdrag hos den i fager sommarafton framtågande ungdomen. Och även spelmannen myser gott vid minnet av svunna

ungdomsdagar. Målningen utfördes av Zorn vid 20 års ålder, och man förstår väl den unge borne konstnärens skaparglädje.

FÖRSTA BESÖKET. ORSA SN, DALARNA. Bild 20.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Denna i många avseenden intressanta målning är av konstnären å ort och ställe noga skisserad. Såväl förstukvisten med sitt mot onda makter skyddande pentagram eller alvkors, som kärra och seldon kunna väl inpassas i angivna socken. Vad beträffar dräkterna har ej fullt samma noggrannhet iakttagits. Manströjorna och västarna äro exempelvis försedda med knappar och knapphål i stället för hakar och hyskor. På Orsa mansdräkt få ej synas några knappar. Dessa ha under äldre tider ansetts vara av ondo och betraktats såsom svåra högfärdstecken. På sina håll har besök i kyrkan med knapptröja t. o. m. bestraffats med fastslagning i stocken.

UTVANDRARE. ORSA SN, DALARNA. Bild 21.

Oljemålning av Sven Viktor Helander (1839—1901).

Emigrationen eller amerikafebern fick under 1800-talets senare hälft en rätt vid utbredning inom en del svenska bygder. Orsabönderna voro dock i mindre grad än andra gripna av utvandringslusten. En och annan ville likväl pröva lyckan i främmande land, och vi se här en ung orsabondes avsked från sina närmaste, under det kamraten på dörrtröskeln med en viss oro väntar på sin reskamrat, fruktande att modet i avskedets ögonblick skall svikta.

Målningen är signerad i Düsseldorf men tydligen utarbetad efter en i Orsa noga utförd skiss.

RULL ANNA FRÄN UTMELAND. MORA SN, DALARNA. Bild 22.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1883.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Rull Anna är en ung hustru klädd för kyrkbesök. Hennes dräkt överensstämmer i stort sett väl med det gamla inom socknen lagstadgade dräktskick, som av socknens äldste noga övervakats och vid sockenstämma hållen i september 1793 förklarats skola gälla »i evärdelig tid». Vid nämnda tillfälle beslöts även, att sidentyg ej fick användas till kvinnodräkten. Och morakvinnorna ha verkligen hedersamt nog till den dag, som är, ståndaktigt motstått alla sidentyger, om också en del kantband av siden kommit till användning.

MÄSTERSMED. MORA SN, DALARNA. Bild 23.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Mästersmeden Lars-Per i Vinäs är, där han står vid sitt städ, en kraftfull, intelligent och synnerligen vacker typ från Morabygden. Ett sprudlande liv och en sjudande danslust framlyser ur varje anletsdrag hos den i fager sommarafton framtågande ungdomen. Och även spelmannen myser gott vid minnet av svunna ungdomsdagar. Målningen utfördes av Zorn vid 20 års ålder, och man förstår väl den unge borne konstnärens skaparglädje.

FÖRSTA BESÖKET. ORSA SN, DALARNA. Bild 20.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Denna i många avseenden intressanta målning är av konstnären å ort och ställe noga skisserad. Såväl förstukvisten med sitt mot onda makter skyddande pentagram eller alvkors, som kärra och seldon kunna väl inpassas i angivna socken. Vad beträffar dräkterna har ej fullt samma noggrannhet iakttagits. Manströjorna och västarna äro exempelvis försedda med knappar och knapphål i stället för hakar och hyskor. På Orsa mansdräkt få ej synas några knappar. Dessa ha under äldre tider ansetts vara av ondo och betraktats såsom svåra högfärdstecken. På sina håll har besök i kyrkan med knapptröja t. o. m. bestraffats med fastslagning i stocken.

UTVANDRARE. ORSA SN, DALARNA. Bild 21.

Oljemålning av Sven Viktor Helander (1839—1901).

Emigrationen eller amerikafebern fick under 1800-talets senare hälft en rätt vid utbredning inom en del svenska bygder. Orsabönderna voro dock i mindre grad än andra gripna av utvandringslusten. En och annan ville likväl pröva lyckan i främmande land, och vi se här en ung orsabondes avsked från sina närmaste, under det kamraten på dörrtröskeln med en viss oro väntar på sin reskamrat, fruktande att modet i avskedets ögonblick skall svikta.

Målningen är signerad i Düsseldorf men tydligen utarbetad efter en i Orsa noga utförd skiss.

RULL ANNA FRÄN UTMELAND. MORA SN, DALARNA. Bild 22.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1883.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Rull Anna är en ung hustru klädd för kyrkbesök. Hennes dräkt överensstämmer i stort sett väl med det gamla inom socknen lagstadgade dräktskick, som av socknens äldste noga övervakats och vid sockenstämma hållen i september 1793 förklarats skola gälla »i evärdelig tid». Vid nämnda tillfälle beslöts även, att sidentyg ej fick användas till kvinnodräkten. Och morakvinnorna ha verkligen hedersamt nog till den dag, som är, ståndaktigt motstått alla sidentyger, om också en del kantband av siden kommit till användning.

MÄSTERSMED. MORA SN, DALARNA. Bild 23.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Mästersmeden Lars-Per i Vinäs är, där han står vid sitt städ, en kraftfull, intelligent och synnerligen vacker typ från Morabygden. Ett sprudlande liv och en sjudande danslust framlyser ur varje anletsdrag hos den i fager sommarafton framtågande ungdomen. Och även spelmannen myser gott vid minnet av svunna ungdomsdagar. Målningen utfördes av Zorn vid 20 års ålder, och man förstår väl den unge borne konstnärens skaparglädje.

FÖRSTA BESÖKET. ORSA SN, DALARNA. Bild 20.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Denna i många avseenden intressanta målning är av konstnären å ort och ställe noga skisserad. Såväl förstukvisten med sitt mot onda makter skyddande pentagram eller alvkors, som kärra och seldon kunna väl inpassas i angivna socken. Vad beträffar dräkterna har ej fullt samma noggrannhet iakttagits. Manströjorna och västarna äro exempelvis försedda med knappar och knapphål i stället för hakar och hyskor. På Orsa mansdräkt få ej synas några knappar. Dessa ha under äldre tider ansetts vara av ondo och betraktats såsom svåra högfärdstecken. På sina håll har besök i kyrkan med knapptröja t. o. m. bestraffats med fastslagning i stocken.

UTVANDRARE. ORSA SN, DALARNA. Bild 21.

Oljemålning av Sven Viktor Helander (1839—1901).

Emigrationen eller amerikafebern fick under 1800-talets senare hälft en rätt vid utbredning inom en del svenska bygder. Orsabönderna voro dock i mindre grad än andra gripna av utvandringslusten. En och annan ville likväl pröva lyckan i främmande land, och vi se här en ung orsabondes avsked från sina närmaste, under det kamraten på dörrtröskeln med en viss oro väntar på sin reskamrat, fruktande att modet i avskedets ögonblick skall svikta.

Målningen är signerad i Düsseldorf men tydligen utarbetad efter en i Orsa noga utförd skiss.

RULL ANNA FRÄN UTMELAND. MORA SN, DALARNA. Bild 22.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1883.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Rull Anna är en ung hustru klädd för kyrkbesök. Hennes dräkt överensstämmer i stort sett väl med det gamla inom socknen lagstadgade dräktskick, som av socknens äldste noga övervakats och vid sockenstämma hållen i september 1793 förklarats skola gälla »i evärdelig tid». Vid nämnda tillfälle beslöts även, att sidentyg ej fick användas till kvinnodräkten. Och morakvinnorna ha verkligen hedersamt nog till den dag, som är, ståndaktigt motstått alla sidentyger, om också en del kantband av siden kommit till användning.

MÄSTERSMED. MORA SN, DALARNA. Bild 23.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Mästersmeden Lars-Per i Vinäs är, där han står vid sitt städ, en kraftfull, intelligent och synnerligen vacker typ från Morabygden. Ett sprudlande liv och en sjudande danslust framlyser ur varje anletsdrag hos den i fager sommarafton framtågande ungdomen. Och även spelmannen myser gott vid minnet av svunna ungdomsdagar. Målningen utfördes av Zorn vid 20 års ålder, och man förstår väl den unge borne konstnärens skaparglädje.

FÖRSTA BESÖKET. ORSA SN, DALARNA. Bild 20.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Denna i många avseenden intressanta målning är av konstnären å ort och ställe noga skisserad. Såväl förstukvisten med sitt mot onda makter skyddande pentagram eller alvkors, som kärra och seldon kunna väl inpassas i angivna socken. Vad beträffar dräkterna har ej fullt samma noggrannhet iakttagits. Manströjorna och västarna äro exempelvis försedda med knappar och knapphål i stället för hakar och hyskor. På Orsa mansdräkt få ej synas några knappar. Dessa ha under äldre tider ansetts vara av ondo och betraktats såsom svåra högfärdstecken. På sina håll har besök i kyrkan med knapptröja t. o. m. bestraffats med fastslagning i stocken.

UTVANDRARE. ORSA SN, DALARNA. Bild 21.

Oljemålning av Sven Viktor Helander (1839—1901).

Emigrationen eller amerikafebern fick under 1800-talets senare hälft en rätt vid utbredning inom en del svenska bygder. Orsabönderna voro dock i mindre grad än andra gripna av utvandringslusten. En och annan ville likväl pröva lyckan i främmande land, och vi se här en ung orsabondes avsked från sina närmaste, under det kamraten på dörrtröskeln med en viss oro väntar på sin reskamrat, fruktande att modet i avskedets ögonblick skall svikta.

Målningen är signerad i Düsseldorf men tydligen utarbetad efter en i Orsa noga utförd skiss.

RULL ANNA FRÄN UTMELAND. MORA SN, DALARNA. Bild 22.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1883.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Rull Anna är en ung hustru klädd för kyrkbesök. Hennes dräkt överensstämmer i stort sett väl med det gamla inom socknen lagstadgade dräktskick, som av socknens äldste noga övervakats och vid sockenstämma hållen i september 1793 förklarats skola gälla »i evärdelig tid». Vid nämnda tillfälle beslöts även, att sidentyg ej fick användas till kvinnodräkten. Och morakvinnorna ha verkligen hedersamt nog till den dag, som är, ståndaktigt motstått alla sidentyger, om också en del kantband av siden kommit till användning.

MÄSTERSMED. MORA SN, DALARNA. Bild 23.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Mästersmeden Lars-Per i Vinäs är, där han står vid sitt städ, en kraftfull, intelligent och synnerligen vacker typ

från Morabygden. Ett sprudlande liv och en sjudande danslust framlyser ur varje anletsdrag hos den i fager sommarafton framtågande ungdomen. Och även spelmannen myser gott vid minnet av svunna ungdomsdagar. Målningen utfördes av Zorn vid 20 års ålder, och man förstår väl den unge borne konstnärens skaparglädje.

FÖRSTA BESÖKET. ORSA SN, DALARNA. Bild 20.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Denna i många avseenden intressanta målning är av konstnären å ort och ställe noga skisserad. Såväl förstukvisten med sitt mot onda makter skyddande pentagram eller alvkors, som kärra och seldon kunna väl inpassas i angivna socken. Vad beträffar dräkterna har ej fullt samma noggrannhet iakttagits. Manströjorna och västarna äro exempelvis försedda med knappar och knapphål i stället för hakar och hyskor. På Orsa mansdräkt få ej synas några knappar. Dessa ha under äldre tider ansetts vara av ondo och betraktats såsom svåra högfärdstecken. På sina håll har besök i kyrkan med knapptröja t. o. m. bestraffats med fastslagning i stocken.

UTVANDRARE. ORSA SN, DALARNA. Bild 21.

Oljemålning av Sven Viktor Helander (1839—1901).

Emigrationen eller amerikafebern fick under 1800-talets senare hälft en rätt vid utbredning inom en del svenska bygder. Orsabönderna voro dock i mindre grad än andra gripna av utvandringslusten. En och annan ville likväl pröva lyckan i främmande land, och vi se här en ung orsabondes avsked från sina närmaste, under det kamraten på dörrtröskeln med en viss oro väntar på sin reskamrat, fruktande att modet i avskedets ögonblick skall svikta.

Målningen är signerad i Düsseldorf men tydligen utarbetad efter en i Orsa noga utförd skiss.

RULL ANNA FRÄN UTMELAND. MORA SN, DALARNA. Bild 22.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1883.

Tillhör konsul Erik Brodin, Stockholm.

Rull Anna är en ung hustru klädd för kyrkbesök. Hennes dräkt överensstämmer i stort sett väl med det gamla inom socknen lagstadgade dräktskick, som av socknens äldste noga övervakats och vid sockenstämma hållen i september 1793 förklarats skola gälla »i evärdelig tid». Vid nämnda tillfälle beslöts även, att sidentyg ej fick användas till kvinnodräkten. Och morakvinnorna ha verkligen hedersamt nog till den dag, som är, ståndaktigt motstått alla sidentyger, om också en del kantband av siden kommit till användning.

MÄSTERSMED. MORA SN, DALARNA. Bild 23.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Mästersmeden Lars-Per i Vinäs är, där han står vid sitt städ, en kraftfull, intelligent och synnerligen vacker typ från Morabygden.

HORNBLÅSERSKA. MORA SN, DALARNA. Bild 24.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1907.

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Vallåten är — såsom Nils Andersson, den främste forskaren på folkmusikens område, skriver — det underbaraste och ursprungligaste av all folkmusik, själva kärnan i det hela. Men såväl vallåten som vallhornet äro nu på väg att försvinna. Den här återgivna horn-blåserskan deltog dock i den av Anders Zorn utlysta spelmanstävlingen i Gesunda hösten 1906.

Till vallkullans utstyrsel hör, förutom vallhorn och vallur, kont eller ryggsäck samt *slekeväska*. Till skydd mot onda makter brukade på sina håll de äldre vallkullorna bära en knippa tibastbark och vendelrot fastsydd vid slekeväskan. Liknande knippen bundos även i skälikons rem och ansågos äga kraft att skydda samtliga kor från

samma gård. En sägen upptecknad i Boda socken berättar, att en vallkulla, som förlorat en ko och gick sökande i skogen, från ett berg fick höra trollet säga: »Tänk om ni visste bot, så är det tibastbark och vendelrot.» Trollet skulle sedan ha tillagt: »Tvi vare mej, som gav er bot.»

VID FÖNSTRET. MORA SN, DALARNA. Bild 25.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Målningen visar Mora sockens gamla kvinnodräkt för vinterbruk i all sin pompösa prakt.

KYRKBÅTAR. MORA SN, DALARNA. Bild 26.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Såld till Amerika.

Zorns Kyrkbåtar är en av hans allra vackraste folklivsbilder, solig, glad och färgrik. Till höger i fonden ser man silhuetten av Mora kyrkby.

JULOTTA I MORA KYRKA, DALARNA. Bild 27.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1908.

Tillhör grosshandlare Ludvig Collijn, Djursholm.

På Sveriges landsvägar är det livligt under julnatten, ty alla, som möjligen kunna, vilja vara med i julottan, både på grund av traditionens makt, för sin egen salighets skull och för kommande årets välfärd. Och då många barn finnas i stugan, är ingen annan råd än att låta dem följa med. Zorns stämningsfulla julotta med morafolket i de numera till stor del avlagda, vackra gamla sockendräkterna visar också mödrar med småttingar burna i färgglada vässel eller i ryggsäck.

HORNBLÅSERSKA. MORA SN, DALARNA. Bild 24.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1907.

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Vallåten är — såsom Nils Andersson, den främste forskaren på folkmusikens område, skriver — det underbaraste och ursprungligaste av all folkmusik, själva kärnan i det hela. Men såväl vallåten som vallhornet äro nu på väg att försvinna. Den här återgivna horn-blåserskan deltog dock i den av Anders Zorn utlysta spelmanstävlingen i Gesunda hösten 1906.

Till vallkullans utstyrsel hör, förutom vallhorn och vallur, kont eller ryggsäck samt *slekeväska*. Till skydd mot onda makter brukade på sina håll de äldre vallkullorna bära en knippa tibastbark och vendelrot fastsydd vid slekeväskan. Liknande knippen bundos även i skälikons rem och ansågos äga kraft att skydda samtliga kor från samma gård. En sägen upptecknad i Boda socken berättar, att en vallkulla, som förlorat en ko och gick sökande i skogen, från ett berg fick höra trollet säga: »Tänk om ni visste bot, så är det tibastbark och vendelrot.» Trollet skulle sedan ha tillagt: »Tvi vare mej, som gav er bot.»

VID FÖNSTRET. MORA SN, DALARNA. Bild 25.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Målningen visar Mora sockens gamla kvinnodräkt för vinterbruk i all sin pompösa prakt.

KYRKBÅTAR. MORA SN, DALARNA. Bild 26.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Såld till Amerika.

Zorns Kyrkbåtar är en av hans allra vackraste folklivsbilder, solig, glad och färgrik. Till höger i fonden ser man silhuetten av Mora kyrkby.

JULOTTA I MORA KYRKA, DALARNA. Bild 27.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1908.

Tillhör grosshandlare Ludvig Collijn, Djursholm.

På Sveriges landsvägar är det livligt under julnatten, ty alla, som möjligen kunna, vilja vara med i julottan, både på grund av traditionens makt, för sin egen salighets skull och för kommande årets välfärd. Och då många barn finnas i stugan, är ingen annan råd än att låta dem följa med. Zorns stämningsfulla julotta med morafolket i de numera till stor del avlagda, vackra gamla sockendräkterna visar också mödrar med småttingar burna i färgglada vässel eller i ryggsäck.

HORNBLÅSERSKA. MORA SN, DALARNA. Bild 24.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1907.

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Vallåten är — såsom Nils Andersson, den främste forskaren på folkmusikens område, skriver — det underbaraste och ursprungligaste av all folkmusik, själva kärnan i det hela. Men såväl vallåten som vallhornet äro nu på väg att försvinna. Den här återgivna horn-blåserskan deltog dock i den av Anders Zorn utlysta spelmanstävlingen i Gesunda hösten 1906.

Till vallkullans utstyrsel hör, förutom vallhorn och vallur, kont eller ryggsäck samt *slekeväska*. Till skydd mot onda makter brukade på sina håll de äldre vallkullorna bära en knippa tibastbark och vendelrot fastsydd vid slekeväskan. Liknande knippen bundos även i skälikons rem och ansågos äga kraft att skydda samtliga kor från samma gård. En sägen upptecknad i Boda socken berättar, att en vallkulla, som förlorat en ko och gick sökande i skogen, från ett berg fick höra trollet säga: »Tänk om ni visste bot, så är det tibastbark och vendelrot.» Trollet skulle sedan ha tillagt: »Tvi vare mej, som gav er bot.»

VID FÖNSTRET. MORA SN, DALARNA. Bild 25.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Målningen visar Mora sockens gamla kvinnodräkt för vinterbruk i all sin pompösa prakt.

KYRKBÅTAR. MORA SN, DALARNA. Bild 26.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Såld till Amerika.

Zorns Kyrkbåtar är en av hans allra vackraste folklivsbilder, solig, glad och färgrik. Till höger i fonden ser man silhuetten av Mora kyrkby.

JULOTTA I MORA KYRKA, DALARNA. Bild 27.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1908.

Tillhör grosshandlare Ludvig Collijn, Djursholm.

På Sveriges landsvägar är det livligt under julnatten, ty alla, som möjligen kunna, vilja vara med i julottan, både på grund av traditionens makt, för sin egen salighets skull och för kommande årets välfärd. Och då många barn finnas i stugan, är ingen annan råd än att låta dem följa med. Zorns stämningsfulla julotta med morafolket i de numera till stor del avlagda, vackra gamla sockendräkterna visar också mödrar med småttingar burna i färgglada vässel eller i ryggsäck.

HORNBLÅSERSKA. MORA SN, DALARNA. Bild 24.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1907.

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Vallåten är — såsom Nils Andersson, den främste forskaren på folkmusikens område, skriver — det underbaraste och ursprungligaste av all folkmusik, själva kärnan i det hela. Men såväl vallåten som vallhornet äro nu på väg att försvinna. Den här återgivna horn-blåserskan deltog dock i den av Anders Zorn utlysta spelmanstävlingen i Gesunda hösten 1906.

Till vallkullans utstyrsel hör, förutom vallhorn och vallur, kont eller ryggsäck samt *slekeväska*. Till skydd mot onda makter brukade på sina håll de äldre vallkullorna bära en knippa tibastbark och vendelrot fastsydd vid slekeväskan. Liknande knippen bundos även i skälikons rem och ansågos äga kraft att skydda samtliga kor från samma gård. En sägen upptecknad i Boda socken berättar, att en vallkulla, som förlorat en ko och gick sökande i skogen, från ett berg fick höra trollet säga: »Tänk om ni visste bot, så är det tibastbark och vendelrot.» Trollet skulle sedan ha tillagt: »Tvi vare mej, som gav er bot.»

VID FÖNSTRET. MORA SN, DALARNA. Bild 25.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör fru Emma Zorn, Mora.

Målningen visar Mora sockens gamla kvinnodräkt för vinterbruk i all sin pompösa prakt.

KYRKBÅTAR. MORA SN, DALARNA. Bild 26.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Såld till Amerika.

Zorns Kyrkbåtar är en av hans allra vackraste folklivsbilder, solig, glad och färgrik. Till höger i fonden ser man silhuetten av Mora kyrkby.

JULOTTA I MORA KYRKA, DALARNA. Bild 27.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1908.

Tillhör grosshandlare Ludvig Collijn, Djursholm.

På Sveriges landsvägar är det livligt under julnatten, ty alla, som möjligen kunna, vilja vara med i julottan, både på grund av traditionens makt, för sin egen salighets skull och för kommande årets välfärd. Och då många barn finnas i stugan, är ingen annan råd än att låta dem följa med. Zorns stämningsfulla julotta med morafolket i de numera till stor del avlagda, vackra gamla sockendräkterna visar också mödrar med småttingar burna i färgglada vässel eller i ryggsäck.

VÅRT DAGLIGA BRÖD. MORA SN, DALARNA. Bild 28.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Medan de unga hålla på med slåttern, sitter gamla mormor i diket vid åkerrenen och vaktar elden under potatisgrytan samt matsäcken; av denna ser man en del tunnbröd, en *kagg* med långmjölk samt en *smöräsk*. Till höger i bakgrunden kommer en lisskulla med torrved i förklädet för att hjälpa mormor hålla fyr under potatisgrytan. I bakgrunden avtecknar sig skördefolket mot himlen.

Denna underbart vackra målning är säkerligen en av Dalarnas främsta folklivsbilder.

BAKNING. MORA SN, DALARNA. Bild 29.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Det är flat- eller tunnbrödsbak, som återgives. Tunnbrödet är en säregen brödsort, som allmänt brukas i hela Norrland, större delen av Dalarna samt även i Bohuslän och Dalsland. I Dalarna bakas det av rågmjöl och potatis i mjölk eller vatten, stundom med tillsats av havremjöl. Det är emellertid ingen lätt sak att baka och grädda dessa stora, lövtunna brödkakor, och därför finnas vanligen i varje by några särskilt utbildade tunnbrödsbakerskor. Tvenne vana kvinnor anses kunna baka 400—500 kakor på en dag, men de börja då sitt arbete tre eller fyra på morgonen. Kakorna, som genom sin storlek (80—90 cm. i diameter) äro svåra att handtera, rullas från bordet upp på en kavel och avrullas sedan å hällen, vilken på båda sidor omgives av flammande eldbränder. Efter gräddningen vikes brödet vanligen fyrdubbelt och upphänges i taket till torkning.

MARKNAD I MORA SN, DALARNA. Bild 30.

Oljemålning av Henrik Ankarcrona (1831—1917). Sign. 1869.

Tillhör hovfotografen Oscar Halldin, Stockholm.

Marknaderna samla oftast ej blott ortens folk utan även mera långväga resande. Så är också fallet med den av H. Ankarcrona återgivna moramarknaden från år 1869. En del leksands- och rättviksbor synas i vimlet och dessutom en och annan ståndsperson, såsom vördig prosten och hans prostinna strax i förgrunden bredvid en del morafolk. Att märka är, att alla morakvinnorna bära vanliga huvuddukar, s. k. *rysstrasor*, som då nyligen kommit på modet. Namnet klingar egendomligt, men hör samman med morakullornas märkliga vandringar till Ryssland, där de utbjudit sina hårarbeten och sedan hemfört bland annat en del huvuddukar. Morakullornas färder med hårarbeten inskränkte sig för övrigt ej blott till Ryssland utan utsträcktes vida omkring på kontinenten samt till grannländerna Norge, Danmark och Finland. Sedermera återinfördes de gamla huvudbonaderna genom Anders Zorn, men dessa lyckades aldrig uttränga rysstrasorna. Bland marknadens täta skaror synas även några akrobater, vilka genom sina konster och kraftprov vinna uppmärksamhet och allmänt förekommo å tidens marknader.

VÅRT DAGLIGA BRÖD. MORA SN, DALARNA. Bild 28.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Medan de unga hålla på med slåttern, sitter gamla mormor i diket vid åkerrenen och vaktar elden under potatisgrytan samt matsäcken; av denna ser man en del tunnbröd, en *kagg* med långmjölk samt en *smöräsk*. Till höger i bakgrunden kommer en lisskulla med torrved i förklädet för att hjälpa mormor hålla fyr under potatisgrytan. I bakgrunden avtecknar sig skördefolket mot himlen.

Denna underbart vackra målning är säkerligen en av Dalarnas främsta folklivsbilder.

BAKNING. MORA SN, DALARNA. Bild 29.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Det är flat- eller tunnbrödsbak, som återgives. Tunnbrödet är en säregen brödsort, som allmänt brukas i hela Norrland, större delen av Dalarna samt även i Bohuslän och Dalsland. I Dalarna bakas det av rågmjöl och potatis i mjölk eller vatten, stundom med tillsats av havremjöl. Det är emellertid ingen lätt sak att baka och grädda dessa stora, lövtunna brödkakor, och därför finnas vanligen i varje by några särskilt utbildade tunnbrödsbakerskor. Tvenne vana kvinnor anses kunna baka 400—500 kakor på en dag, men de börja då sitt arbete tre eller fyra på morgonen. Kakorna, som genom sin storlek (80—90 cm. i diameter) äro svåra att handtera, rullas från bordet upp på en kavel och avrullas sedan å hällen, vilken på båda sidor omgives av flammande eldbränder. Efter gräddningen vikes brödet vanligen fyrdubbelt och upphänges i taket till torkning.

MARKNAD I MORA SN, DALARNA. Bild 30.

Oljemålning av Henrik Ankarcrona (1831—1917). Sign. 1869.

Tillhör hovfotografen Oscar Halldin, Stockholm.

Marknaderna samla oftast ej blott ortens folk utan även mera långväga resande. Så är också fallet med den av H. Ankarcrona återgivna moramarknaden från år 1869. En del leksands- och rättviksbor synas i vimlet och dessutom en och annan ståndsperson, såsom vördig prosten och hans prostinna strax i förgrunden bredvid en del morafolk. Att märka är, att alla morakvinnorna bära vanliga huvuddukar, s. k. *rysstrasor*, som då nyligen kommit på modet. Namnet klingar egendomligt, men hör samman med morakullornas märkliga vandringar till Ryssland, där de utbjudit sina hårarbeten och sedan hemfört bland annat en del huvuddukar. Morakullornas färder med hårarbeten inskränkte sig för övrigt ej blott till Ryssland utan utsträcktes vida omkring på kontinenten samt till grannländerna Norge, Danmark och Finland. Sedermera återinfördes de gamla huvudbonaderna genom Anders Zorn, men dessa lyckades aldrig uttränga rysstrasorna. Bland marknadens täta skaror synas även några akrobater, vilka genom sina konster och kraftprov vinna uppmärksamhet och allmänt förekommo å tidens marknader.

VÅRT DAGLIGA BRÖD. MORA SN, DALARNA. Bild 28.

Akvarell av Anders Zorn (1860—1920).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Medan de unga hålla på med slåttern, sitter gamla mormor i diket vid åkerrenen och vaktar elden under potatisgrytan samt matsäcken; av denna ser man en del tunnbröd, en *kagg* med långmjölk samt en *smöräsk*. Till höger i bakgrunden kommer en lisskulla med torrved i förklädet för att hjälpa mormor hålla fyr under potatisgrytan. I bakgrunden avtecknar sig skördefolket mot himlen.

Denna underbart vackra målning är säkerligen en av Dalarnas främsta folklivsbilder.

BAKNING. MORA SN, DALARNA. Bild 29.

Oljemålning av Anders Zorn (1860—1920). Sign. 1889.

Tillhör direktör Axel Jacobsen, Stockholm.

Det är flat- eller tunnbrödsbak, som återgives. Tunnbrödet är en säregen brödsort, som allmänt brukas i hela Norrland, större delen av Dalarna samt även i Bohuslän och Dalsland. I Dalarna bakas det av rågmjöl och potatis i mjölk eller vatten, stundom med tillsats av havremjöl. Det är emellertid ingen lätt sak att baka och grädda dessa stora, lövtunna brödkakor, och därför finnas vanligen i varje by några särskilt utbildade tunnbrödsbakerskor. Tvenne vana kvinnor anses kunna baka 400—500 kakor på en dag, men de börja då sitt arbete tre eller fyra på morgonen. Kakorna, som genom sin storlek (80—90 cm. i diameter) äro svåra att handtera, rullas från bordet upp på en kavel och avrullas sedan å hällen, vilken på båda sidor omgives av flammande eldbränder. Efter gräddningen vikes brödet vanligen fyrdubbelt och upphänges i taket till torkning.

MARKNAD I MORA SN, DALARNA. Bild 30.

Oljemålning av Henrik Ankarcrona (1831—1917). Sign. 1869.

Tillhör hovfotografen Oscar Halldin, Stockholm.

Marknaderna samla oftast ej blott ortens folk utan även mera långväga resande. Så är också fallet med den av H. Ankarcrona återgivna moramarknaden från år 1869. En del leksands- och rättviksbor synas i vimlet och dessutom en och annan ståndsperson, såsom vördig prosten och hans prostinna strax i förgrunden bredvid en del morafolk. Att märka är, att alla morakvinnorna bära vanliga huvuddukar, s. k. *rysstrasor*, som då nyligen kommit på modet. Namnet klingar egendomligt, men hör samman med morakullornas märkliga vandringar till Ryssland, där de utbjudit sina hårarbeten och sedan hemfört bland annat en del huvuddukar. Morakullornas färder med hårarbeten inskränkte sig för övrigt ej blott till Ryssland utan utsträcktes vida omkring på kontinenten samt till grannländerna Norge, Danmark och Finland. Sedermera återinfördes de gamla huvudbonaderna genom Anders Zorn, men dessa lyckades aldrig uttränga rysstrasorna. Bland marknadens täta skaror synas även några akrobater, vilka genom sina konster och kraftprov vinna uppmärksamhet och allmänt förekommo å tidens marknader.

SÖNDAGSAFTON I EN RÄTTVIKSSTUGA, DALARNA. Bild 31.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891). Sign. 1860.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

De flesta av 1850-, 60- och 70-talens svenska konstnärer sökte sig i ungdomsåren ut till de svenska bygder, där de färgrika sockendräkterna ännu buros, för att göra studier. För Amalia Lindegren blev förhållandet omvänt. Först efter fleråriga studier i utlandet, varifrån hon hemsänt dukar, som av Nationalmuseum blivit inköpta, reste hon såsom mogen konstnärinna upp till Dalarna för att där hämta motiv. Hon ägnade sig med förkärlek åt Rättvik, och få tavlor ha såsom hennes »Söndagsafton i en dalstuga» vunnit hjärtan. Den livfulla målningen reproducerades på sin tid i tusental för att pryda svenska hem. Och Amalia Lindegrens dräktstudier stå, då det gäller Rättvik, vad beträffar noggrannhet över allt beröm.

LILLANS SISTA BÄDD. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 32.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör fru Hulda Ljunglöf, Stockholm.

Denna gripande målning är väl känd av alla gamla stockholmare. Då Artur Hazelius i Nordiska Museets paviljonger vid Drottninggatan ordnade en del stuginteriörer i avsikt att belysa svenskt folkliv, valde han denna målning, eller rättare en replik av densamma tillhörande Nationalmuseum, såsom representant för Rättviks socken.

Av målningens detaljer framgår hur förtrogen konstnärinnan var med folklivet. Dräkterna äro å denna liksom å föregående målning synnerligen troget återgivna. Särskilt är att märka *pinglan* som den lilla flickan bar hängande vid bältet. Det var i Rättvik allmän sed att hänga en pingla på småttingarna, så att man kunde höra, var de höllo till.

BARN VID BÄCK. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 33.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör direktör C. U. Palm, Stockholm.

Kilian Zoll har, ehuru infödd skåning, återgivit en del dalamotiv. Ovannämnda målning är utomordentligt älsklig, och konstnären har låtit sig angeläget vara att troget framställa barndräkternas alla detaljer. Stora syster bär, såsom sed är, en dräkt liknande de vuxnas, vilken i regel anlägges vid sju års ålder. Lille bror, som rider på systers rygg, är iklädd kolt samt en mössa sydd av sex kilar. Det är denna kilmössa, som anger att det är en gosse. Flickmössan är sydd av ett mittstycke och två sidostycken, formen är densamma, men gossens hakband knytas vid högra kinden, flickans vid den vänstra. Den lille gossen i toppmössan bär den dräkt, som användes intill det sjunde året.

BANDVÄVERSKA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 34.

Blyertsteckning av Julius Kronberg (1850—1921). Sign. 1867.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

SÖNDAGSAFTON I EN RÄTTVIKSSTUGA, DALARNA. Bild 31.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891). Sign. 1860.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

De flesta av 1850-, 60- och 70-talens svenska konstnärer sökte sig i ungdomsåren ut till de svenska bygder, där de färgrika sockendräkterna ännu buros, för att göra studier. För Amalia Lindegren blev förhållandet omvänt. Först efter fleråriga studier i utlandet, varifrån hon hemsänt dukar, som av Nationalmuseum blivit inköpta, reste hon såsom mogen konstnärinna upp till Dalarna för att där hämta motiv. Hon ägnade sig med förkärlek åt

Rättvik, och få tavlor ha såsom hennes »Söndagsafton i en dalstuga» vunnit hjärtan. Den livfulla målningen reproducerades på sin tid i tusental för att pryda svenska hem. Och Amalia Lindegrens dräktstudier stå, då det gäller Rättvik, vad beträffar noggrannhet över allt beröm.

LILLANS SISTA BÄDD. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 32.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör fru Hulda Ljunglöf, Stockholm.

Denna gripande målning är väl känd av alla gamla stockholmare. Då Artur Hazelius i Nordiska Museets paviljonger vid Drottninggatan ordnade en del stuginteriörer i avsikt att belysa svenskt folkliv, valde han denna målning, eller rättare en replik av densamma tillhörande Nationalmuseum, såsom representant för Rättviks socken.

Av målningens detaljer framgår hur förtrogen konstnärinnan var med folklivet. Dräkterna äro å denna liksom å föregående målning synnerligen troget återgivna. Särskilt är att märka *pinglan* som den lilla flickan bar hängande vid bältet. Det var i Rättvik allmän sed att hänga en pingla på småttingarna, så att man kunde höra, var de höllo till.

BARN VID BÄCK. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 33.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör direktör C. U. Palm, Stockholm.

Kilian Zoll har, ehuru infödd skåning, återgivit en del dalamotiv. Ovannämnda målning är utomordentligt älsklig, och konstnären har låtit sig angeläget vara att troget framställa barndräkternas alla detaljer. Stora syster bär, såsom sed är, en dräkt liknande de vuxnas, vilken i regel anlägges vid sju års ålder. Lille bror, som rider på systers rygg, är iklädd kolt samt en mössa sydd av sex kilar. Det är denna kilmössa, som anger att det är en gosse. Flickmössan är sydd av ett mittstycke och två sidostycken, formen är densamma, men gossens hakband knytas vid högra kinden, flickans vid den vänstra. Den lille gossen i toppmössan bär den dräkt, som användes intill det sjunde året.

BANDVÄVERSKA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 34.

Blyertsteckning av Julius Kronberg (1850—1921). Sign. 1867.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

SÖNDAGSAFTON I EN RÄTTVIKSSTUGA, DALARNA. Bild 31.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891). Sign. 1860.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

De flesta av 1850-, 60- och 70-talens svenska konstnärer sökte sig i ungdomsåren ut till de svenska bygder, där de färgrika sockendräkterna ännu buros, för att göra studier. För Amalia Lindegren blev förhållandet omvänt. Först efter fleråriga studier i utlandet, varifrån hon hemsänt dukar, som av Nationalmuseum blivit inköpta, reste hon såsom mogen konstnärinna upp till Dalarna för att där hämta motiv. Hon ägnade sig med förkärlek åt Rättvik, och få tavlor ha såsom hennes »Söndagsafton i en dalstuga» vunnit hjärtan. Den livfulla målningen reproducerades på sin tid i tusental för att pryda svenska hem. Och Amalia Lindegrens dräktstudier stå, då det gäller Rättvik, vad beträffar noggrannhet över allt beröm.

LILLANS SISTA BÄDD. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 32.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör fru Hulda Ljunglöf, Stockholm.

Denna gripande målning är väl känd av alla gamla stockholmare. Då Artur Hazelius i Nordiska Museets paviljonger vid Drottninggatan ordnade en del stuginteriörer i avsikt att belysa svenskt folkliv, valde han denna målning, eller rättare en replik av densamma tillhörande Nationalmuseum, såsom representant för Rättviks socken.

Av målningens detaljer framgår hur förtrogen konstnärinnan var med folklivet. Dräkterna äro å denna liksom å föregående målning synnerligen troget återgivna. Särskilt är att märka *pinglan* som den lilla flickan bar hängande vid bältet. Det var i Rättvik allmän sed att hänga en pingla på småttingarna, så att man kunde höra, var de höllo till.

BARN VID BÄCK. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 33.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör direktör C. U. Palm, Stockholm.

Kilian Zoll har, ehuru infödd skåning, återgivit en del dalamotiv. Ovannämnda målning är utomordentligt älsklig, och konstnären har låtit sig angeläget vara att troget framställa barndräkternas alla detaljer. Stora syster bär, såsom sed är, en dräkt liknande de vuxnas, vilken i regel anlägges vid sju års ålder. Lille bror, som rider på systers rygg, är iklädd kolt samt en mössa sydd av sex kilar. Det är denna kilmössa, som anger att det är en gosse. Flickmössan är sydd av ett mittstycke och två sidostycken, formen är densamma, men gossens hakband knytas vid högra kinden, flickans vid den vänstra. Den lille gossen i toppmössan bär den dräkt, som användes intill det sjunde året.

BANDVÄVERSKA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 34.

Blyertsteckning av Julius Kronberg (1850—1921). Sign. 1867.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

SÖNDAGSAFTON I EN RÄTTVIKSSTUGA, DALARNA. Bild 31.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891). Sign. 1860.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

De flesta av 1850-, 60- och 70-talens svenska konstnärer sökte sig i ungdomsåren ut till de svenska bygder, där de färgrika sockendräkterna ännu buros, för att göra studier. För Amalia Lindegren blev förhållandet omvänt. Först efter fleråriga studier i utlandet, varifrån hon hemsänt dukar, som av Nationalmuseum blivit inköpta, reste hon såsom mogen konstnärinna upp till Dalarna för att där hämta motiv. Hon ägnade sig med förkärlek åt Rättvik, och få tavlor ha såsom hennes »Söndagsafton i en dalstuga» vunnit hjärtan. Den livfulla målningen reproducerades på sin tid i tusental för att pryda svenska hem. Och Amalia Lindegrens dräktstudier stå, då det gäller Rättvik, vad beträffar noggrannhet över allt beröm.

LILLANS SISTA BÄDD. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 32.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör fru Hulda Ljunglöf, Stockholm.

Denna gripande målning är väl känd av alla gamla stockholmare. Då Artur Hazelius i Nordiska Museets paviljonger vid Drottninggatan ordnade en del stuginteriörer i avsikt att belysa svenskt folkliv, valde han denna målning, eller rättare en replik av densamma tillhörande Nationalmuseum, såsom representant för Rättviks socken.

Av målningens detaljer framgår hur förtrogen konstnärinnan var med folklivet. Dräkterna äro å denna liksom å föregående målning synnerligen troget återgivna. Särskilt är att märka *pinglan* som den lilla flickan bar hängande vid bältet. Det var i Rättvik allmän sed att hänga en pingla på småttingarna, så att man kunde höra, var de höllo

till.

BARN VID BÄCK. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 33.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör direktör C. U. Palm, Stockholm.

Kilian Zoll har, ehuru infödd skåning, återgivit en del dalamotiv. Ovannämnda målning är utomordentligt älsklig, och konstnären har låtit sig angeläget vara att troget framställa barndräkternas alla detaljer. Stora syster bär, såsom sed är, en dräkt liknande de vuxnas, vilken i regel anlägges vid sju års ålder. Lille bror, som rider på systers rygg, är iklädd kolt samt en mössa sydd av sex kilar. Det är denna kilmössa, som anger att det är en gosse. Flickmössan är sydd av ett mittstycke och två sidostycken, formen är densamma, men gossens hakband knytas vid högra kinden, flickans vid den vänstra. Den lille gossen i toppmössan bär den dräkt, som användes intill det sjunde året.

BANDVÄVERSKA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 34.

Blyertsteckning av Julius Kronberg (1850—1921). Sign. 1867.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.Bland alla de konstnärer, som på 1860-talet reste upp till Dalarna för att teckna och måla, var även den 17-årige Julius Kronberg. Nordiska Museet äger en del synnerligen vackra och säkert utförda teckningar av denne konstnärs hand, signerade 1867. Bland dessa märkes ovannämnda bandväverska.

ANDERS OCH BRITA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 35.

Oljemålning av Hanna Winge (1838—1896).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Anders och Brita ha det gott och trivsamt, där de sitta och sleva sin soppa ur samma stenfat. Seden att äta sin sura mjölk, gröt och soppa ur gemensamt fat har för övrigt varit allmän bland allmogen in i sen tid och fortgår ännu på en del håll.

MIDSOMMARDANS. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 36.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör grosshandlare Hugo Hjelmar, Stockholm.

Att resa midsommarstång eller majstång (majad stång = lövsmyckad stång), omkring vilken folket under midsommarkvällen och natten dansar, är ett bruk, som fortgått genom århundraden, om stången också under tidernas lopp förändrat skepnad. Den nu kända midsommarstångens äldsta förebild utgjordes av ett avkvistat träd med en sparad lövruska i toppen. Dessa stänger ansågos medföra lycka, välsignelse och framför allt god äring till den gård eller det samhälle, där stången blivit rest. Sedermera fingo midsommarstängerna en rikare utsmyckning. De kläddes med blommor och löv och avslutades uppåt med en tupp. Bland övriga prydnader märkas pentagram eller alvkors, urblåsta ägg, solliknande stjärnor, hjärtan, i kors anbringade ringar m. m. Och vad som i Dalarna aldrig saknas är dalpilar.

Kilian Zoll har å sin Midsommardans återgivit en stång med tupp, strålstjärna och dalpilar. Rättviks kyrka synes till höger i fonden. — Såsom dräktbild lämnar dock den vackra målningen tyvärr en del övrigt att önska.

KYRKFÄRD TILL LEKSAND, DALARNA. Bild 37.

Oljemålning av Wilhelm Nikolaj Marstrand (dansk konstnär 1810—1873). Sign. 1853.

Tillhör den kungl. samlingen på Kristiansborgs slott, Köpenhamn.

Ovannämnda konstnärs framställning av kyrkbåtarnas ankomst till Barkdalen, den vanliga landningsplatsen ett

litet stycke från Leksands kyrka, är verkligt imponerande. De smäckra båtarna framdrivas av 10, 11 till 12 par åror med en man vid varje åra, och de taktfasta årtagen ackompanjeras av sång. För en utsocknes, som varit med om en kyrkfärd på Siljan en vacker sommarsöndag, är detta säkerligen ett aldrig förbleknande minne. Och det är i hög grad beklagligt, att alla Siljans kyrkbåtar gått ur tiden, förutom de enstaka exemplar, som återfinnas i något hembygdsmuseum. Bland alla de konstnärer, som på 1860-talet reste upp till Dalarna för att teckna och måla, var även den 17-årige Julius Kronberg. Nordiska Museet äger en del synnerligen vackra och säkert utförda teckningar av denne konstnärs hand, signerade 1867. Bland dessa märkes ovannämnda bandväverska.

ANDERS OCH BRITA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 35.

Oljemålning av Hanna Winge (1838—1896).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Anders och Brita ha det gott och trivsamt, där de sitta och sleva sin soppa ur samma stenfat. Seden att äta sin sura mjölk, gröt och soppa ur gemensamt fat har för övrigt varit allmän bland allmogen in i sen tid och fortgår ännu på en del håll.

MIDSOMMARDANS. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 36.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör grosshandlare Hugo Hjelmar, Stockholm.

Att resa midsommarstång eller majstång (majad stång = lövsmyckad stång), omkring vilken folket under midsommarkvällen och natten dansar, är ett bruk, som fortgått genom århundraden, om stången också under tidernas lopp förändrat skepnad. Den nu kända midsommarstångens äldsta förebild utgjordes av ett avkvistat träd med en sparad lövruska i toppen. Dessa stänger ansågos medföra lycka, välsignelse och framför allt god äring till den gård eller det samhälle, där stången blivit rest. Sedermera fingo midsommarstängerna en rikare utsmyckning. De kläddes med blommor och löv och avslutades uppåt med en tupp. Bland övriga prydnader märkas pentagram eller alvkors, urblåsta ägg, solliknande stjärnor, hjärtan, i kors anbringade ringar m. m. Och vad som i Dalarna aldrig saknas är dalpilar.

Kilian Zoll har å sin Midsommardans återgivit en stång med tupp, strålstjärna och dalpilar. Rättviks kyrka synes till höger i fonden. — Såsom dräktbild lämnar dock den vackra målningen tyvärr en del övrigt att önska.

KYRKFÄRD TILL LEKSAND, DALARNA. Bild 37.

Oljemålning av Wilhelm Nikolaj Marstrand (dansk konstnär 1810—1873). Sign. 1853.

Tillhör den kungl. samlingen på Kristiansborgs slott, Köpenhamn.

Ovannämnda konstnärs framställning av kyrkbåtarnas ankomst till Barkdalen, den vanliga landningsplatsen ett litet stycke från Leksands kyrka, är verkligt imponerande. De smäckra båtarna framdrivas av 10, 11 till 12 par åror med en man vid varje åra, och de taktfasta årtagen ackompanjeras av sång. För en utsocknes, som varit med om en kyrkfärd på Siljan en vacker sommarsöndag, är detta säkerligen ett aldrig förbleknande minne. Och det är i hög grad beklagligt, att alla Siljans kyrkbåtar gått ur tiden, förutom de enstaka exemplar, som återfinnas i något hembygdsmuseum. Bland alla de konstnärer, som på 1860-talet reste upp till Dalarna för att teckna och måla, var även den 17-årige Julius Kronberg. Nordiska Museet äger en del synnerligen vackra och säkert utförda teckningar av denne konstnärs hand, signerade 1867. Bland dessa märkes ovannämnda bandväverska.

ANDERS OCH BRITA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 35.

Oljemålning av Hanna Winge (1838—1896).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Anders och Brita ha det gott och trivsamt, där de sitta och sleva sin soppa ur samma stenfat. Seden att äta sin

sura mjölk, gröt och soppa ur gemensamt fat har för övrigt varit allmän bland allmogen in i sen tid och fortgår ännu på en del håll.

MIDSOMMARDANS. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 36.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör grosshandlare Hugo Hjelmar, Stockholm.

Att resa midsommarstång eller majstång (majad stång = lövsmyckad stång), omkring vilken folket under midsommarkvällen och natten dansar, är ett bruk, som fortgått genom århundraden, om stången också under tidernas lopp förändrat skepnad. Den nu kända midsommarstångens äldsta förebild utgjordes av ett avkvistat träd med en sparad lövruska i toppen. Dessa stänger ansågos medföra lycka, välsignelse och framför allt god äring till den gård eller det samhälle, där stången blivit rest. Sedermera fingo midsommarstängerna en rikare utsmyckning. De kläddes med blommor och löv och avslutades uppåt med en tupp. Bland övriga prydnader märkas pentagram eller alvkors, urblåsta ägg, solliknande stjärnor, hjärtan, i kors anbringade ringar m. m. Och vad som i Dalarna aldrig saknas är dalpilar.

Kilian Zoll har å sin Midsommardans återgivit en stång med tupp, strålstjärna och dalpilar. Rättviks kyrka synes till höger i fonden. — Såsom dräktbild lämnar dock den vackra målningen tyvärr en del övrigt att önska.

KYRKFÄRD TILL LEKSAND, DALARNA. Bild 37.

Oljemålning av Wilhelm Nikolaj Marstrand (dansk konstnär 1810—1873). Sign. 1853.

Tillhör den kungl. samlingen på Kristiansborgs slott, Köpenhamn.

Ovannämnda konstnärs framställning av kyrkbåtarnas ankomst till Barkdalen, den vanliga landningsplatsen ett litet stycke från Leksands kyrka, är verkligt imponerande. De smäckra båtarna framdrivas av 10, 11 till 12 par åror med en man vid varje åra, och de taktfasta årtagen ackompanjeras av sång. För en utsocknes, som varit med om en kyrkfärd på Siljan en vacker sommarsöndag, är detta säkerligen ett aldrig förbleknande minne. Och det är i hög grad beklagligt, att alla Siljans kyrkbåtar gått ur tiden, förutom de enstaka exemplar, som återfinnas i något hembygdsmuseum. Bland alla de konstnärer, som på 1860-talet reste upp till Dalarna för att teckna och måla, var även den 17-årige Julius Kronberg. Nordiska Museet äger en del synnerligen vackra och säkert utförda teckningar av denne konstnärs hand, signerade 1867. Bland dessa märkes ovannämnda bandväverska.

ANDERS OCH BRITA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 35.

Oljemålning av Hanna Winge (1838—1896).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Anders och Brita ha det gott och trivsamt, där de sitta och sleva sin soppa ur samma stenfat. Seden att äta sin sura mjölk, gröt och soppa ur gemensamt fat har för övrigt varit allmän bland allmogen in i sen tid och fortgår ännu på en del håll.

MIDSOMMARDANS. RÄTTVIKS SN, DALARNA. Bild 36.

Oljemålning av Kilian Zoll (1818—1860).

Tillhör grosshandlare Hugo Hjelmar, Stockholm.

Att resa midsommarstång eller majstång (majad stång = lövsmyckad stång), omkring vilken folket under midsommarkvällen och natten dansar, är ett bruk, som fortgått genom århundraden, om stången också under tidernas lopp förändrat skepnad. Den nu kända midsommarstångens äldsta förebild utgjordes av ett avkvistat träd med en sparad lövruska i toppen. Dessa stänger ansågos medföra lycka, välsignelse och framför allt god äring till den gård eller det samhälle, där stången blivit rest. Sedermera fingo midsommarstängerna en rikare utsmyckning. De kläddes med blommor och löv och avslutades uppåt med en tupp. Bland övriga prydnader märkas pentagram

eller alvkors, urblåsta ägg, solliknande stjärnor, hjärtan, i kors anbringade ringar m. m. Och vad som i Dalarna aldrig saknas är dalpilar.

Kilian Zoll har å sin Midsommardans återgivit en stång med tupp, strålstjärna och dalpilar. Rättviks kyrka synes till höger i fonden. — Såsom dräktbild lämnar dock den vackra målningen tyvärr en del övrigt att önska.

KYRKFÄRD TILL LEKSAND, DALARNA. Bild 37.

Oljemålning av Wilhelm Nikolaj Marstrand (dansk konstnär 1810—1873). Sign. 1853.

Tillhör den kungl. samlingen på Kristiansborgs slott, Köpenhamn.

Ovannämnda konstnärs framställning av kyrkbåtarnas ankomst till Barkdalen, den vanliga landningsplatsen ett litet stycke från Leksands kyrka, är verkligt imponerande. De smäckra båtarna framdrivas av 10, 11 till 12 par åror med en man vid varje åra, och de taktfasta årtagen ackompanjeras av sång. För en utsocknes, som varit med om en kyrkfärd på Siljan en vacker sommarsöndag, är detta säkerligen ett aldrig förbleknande minne. Och det är i hög grad beklagligt, att alla Siljans kyrkbåtar gått ur tiden, förutom de enstaka exemplar, som återfinnas i något hembygdsmuseum.

GUDSTJÄNST I LEKSANDS KYRKA, DALARNA. Bild 38.

Oljemålning av Johan Julius Exner (dansk konstnär 1825—1910).

Föregående bild visar kyrkfolkets ankomst till den sedvanliga landningsplatsen strax invid kyrkan. J. Exner för oss fram till templet, som är till trängsel fyllt. En del församlingsbor ha slagit sig ned utanför kyrkans portal, varifrån de andaktsfullt följa psalmsången.

GATU-ERIK ERSSON KLÄR SIG. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 39.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1907.

Tillhör bankdirektör Gustaf Ekman, Göteborg.

Inne i Gatugården i Ullvi har den gamle Gatu-Erik krupit ur sin inbyggda säng i spiselns omedelbara närhet och håller på att kläda sig. Det är att märka, att den å målningen synliga stuguväggen inrymmer fyra sängställen i två våningar. Samtliga bäddar döljas under dagen av sängförlåtar i färgglada *ullgarnskrus* på linnebotten. Invid gubben står hans präktiga *svenskskor* med tjocka näverbottnar, de läderbottnade skorna benämnas i Dalarna *tyskskor*.

BULLARNA GRÄDDAS. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 40.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1915.

Tillhör direktör Ernst Siewert, Stockholm.

Lok Kari och Björs Kari, båda hemmahörande i Åkerö, hjälpas åt med bullbak. Vad leksandsborna benämna bullar motsvarar emellertid det, som på andra håll kallas hårt bröd eller knäckebröd.

Stugan i sin helhet såväl som dräkterna äro återgivna med den för denne konstnärs folklivsbilder utmärkande detaljtroheten.

FRUKTSKÖRDEN. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 41.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1913.

Tillhör konsul Richard Dymling, Stockholm.

Lilla Brusk-Stina Ersdotter i Ullvi har varit ute och skördat äpplen och styrker sig nu med en kaffetår, som hon i likhet med gammalt folk dricker på bit från fatet.

SKOLEXAMEN I LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 42.

Oljemålning av Gustaf Ankarcrona (f. 1869).

Tillhör fröken Jane Elisabeth Mattsson, Stockholm.

Gustaf Ankarcronas Skolexamen är en synnerligen glad bild. Lisskullornas röda hättor lysa på ett festligt sätt i den med lövgirlander smyckade skolsalen. GUDSTJÄNST I LEKSANDS KYRKA, DALARNA. Bild 38.

Oljemålning av Johan Julius Exner (dansk konstnär 1825—1910).

Föregående bild visar kyrkfolkets ankomst till den sedvanliga landningsplatsen strax invid kyrkan. J. Exner för oss fram till templet, som är till trängsel fyllt. En del församlingsbor ha slagit sig ned utanför kyrkans portal, varifrån de andaktsfullt följa psalmsången.

GATU-ERIK ERSSON KLÄR SIG. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 39. Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1907.

Tillhör bankdirektör Gustaf Ekman, Göteborg.

Inne i Gatugården i Ullvi har den gamle Gatu-Erik krupit ur sin inbyggda säng i spiselns omedelbara närhet och håller på att kläda sig. Det är att märka, att den å målningen synliga stuguväggen inrymmer fyra sängställen i två våningar. Samtliga bäddar döljas under dagen av sängförlåtar i färgglada *ullgarnskrus* på linnebotten. Invid gubben står hans präktiga *svenskskor* med tjocka näverbottnar, de läderbottnade skorna benämnas i Dalarna *tyskskor.*

BULLARNA GRÄDDAS. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 40.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1915.

Tillhör direktör Ernst Siewert, Stockholm.

Lok Kari och Björs Kari, båda hemmahörande i Åkerö, hjälpas åt med bullbak. Vad leksandsborna benämna bullar motsvarar emellertid det, som på andra håll kallas hårt bröd eller knäckebröd.

Stugan i sin helhet såväl som dräkterna äro återgivna med den för denne konstnärs folklivsbilder utmärkande detaljtroheten.

FRUKTSKÖRDEN. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 41.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1913.

Tillhör konsul Richard Dymling, Stockholm.

Lilla Brusk-Stina Ersdotter i Ullvi har varit ute och skördat äpplen och styrker sig nu med en kaffetår, som hon i likhet med gammalt folk dricker på bit från fatet.

SKOLEXAMEN I LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 42.

Oljemålning av Gustaf Ankarcrona (f. 1869).

Tillhör fröken Jane Elisabeth Mattsson, Stockholm.

Gustaf Ankarcronas Skolexamen är en synnerligen glad bild. Lisskullornas röda hättor lysa på ett festligt sätt i den med lövgirlander smyckade skolsalen. GUDSTJÄNST I LEKSANDS KYRKA, DALARNA. Bild 38.

Oljemålning av Johan Julius Exner (dansk konstnär 1825—1910).

Föregående bild visar kyrkfolkets ankomst till den sedvanliga landningsplatsen strax invid kyrkan. J. Exner för oss fram till templet, som är till trängsel fyllt. En del församlingsbor ha slagit sig ned utanför kyrkans portal, varifrån de andaktsfullt följa psalmsången.

GATU-ERIK ERSSON KLÄR SIG. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 39. Oljemålning av

Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1907.

Tillhör bankdirektör Gustaf Ekman, Göteborg.

Inne i Gatugården i Ullvi har den gamle Gatu-Erik krupit ur sin inbyggda säng i spiselns omedelbara närhet och håller på att kläda sig. Det är att märka, att den å målningen synliga stuguväggen inrymmer fyra sängställen i två våningar. Samtliga bäddar döljas under dagen av sängförlåtar i färgglada *ullgarnskrus* på linnebotten. Invid gubben står hans präktiga *svenskskor* med tjocka näverbottnar, de läderbottnade skorna benämnas i Dalarna *tyskskor.*

BULLARNA GRÄDDAS. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 40.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1915.

Tillhör direktör Ernst Siewert, Stockholm.

Lok Kari och Björs Kari, båda hemmahörande i Åkerö, hjälpas åt med bullbak. Vad leksandsborna benämna bullar motsvarar emellertid det, som på andra håll kallas hårt bröd eller knäckebröd.

Stugan i sin helhet såväl som dräkterna äro återgivna med den för denne konstnärs folklivsbilder utmärkande detaljtroheten.

FRUKTSKÖRDEN. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 41.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1913.

Tillhör konsul Richard Dymling, Stockholm.

Lilla Brusk-Stina Ersdotter i Ullvi har varit ute och skördat äpplen och styrker sig nu med en kaffetår, som hon i likhet med gammalt folk dricker på bit från fatet.

SKOLEXAMEN I LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 42.

Oljemålning av Gustaf Ankarcrona (f. 1869).

Tillhör fröken Jane Elisabeth Mattsson, Stockholm.

Gustaf Ankarcronas Skolexamen är en synnerligen glad bild. Lisskullornas röda hättor lysa på ett festligt sätt i den med lövgirlander smyckade skolsalen.

GUDSTJÄNST I LEKSANDS KYRKA, DALARNA. Bild 38.

Oljemålning av Johan Julius Exner (dansk konstnär 1825—1910).

Föregående bild visar kyrkfolkets ankomst till den sedvanliga landningsplatsen strax invid kyrkan. J. Exner för oss fram till templet, som är till trängsel fyllt. En del församlingsbor ha slagit sig ned utanför kyrkans portal, varifrån de andaktsfullt följa psalmsången.

GATU-ERIK ERSSON KLÄR SIG. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 39. Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1907.

Tillhör bankdirektör Gustaf Ekman, Göteborg.

Inne i Gatugården i Ullvi har den gamle Gatu-Erik krupit ur sin inbyggda säng i spiselns omedelbara närhet och håller på att kläda sig. Det är att märka, att den å målningen synliga stuguväggen inrymmer fyra sängställen i två våningar. Samtliga bäddar döljas under dagen av sängförlåtar i färgglada *ullgarnskrus* på linnebotten. Invid gubben står hans präktiga *svenskskor* med tjocka näverbottnar, de läderbottnade skorna benämnas i Dalarna *tyskskor.*

BULLARNA GRÄDDAS. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 40.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1915.

Tillhör direktör Ernst Siewert, Stockholm.

Lok Kari och Björs Kari, båda hemmahörande i Åkerö, hjälpas åt med bullbak. Vad leksandsborna benämna bullar motsvarar emellertid det, som på andra håll kallas hårt bröd eller knäckebröd.

Stugan i sin helhet såväl som dräkterna äro återgivna med den för denne konstnärs folklivsbilder utmärkande detaljtroheten.

FRUKTSKÖRDEN. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 41.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1913.

Tillhör konsul Richard Dymling, Stockholm.

Lilla Brusk-Stina Ersdotter i Ullvi har varit ute och skördat äpplen och styrker sig nu med en kaffetår, som hon i likhet med gammalt folk dricker på bit från fatet.

SKOLEXAMEN I LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 42.

Oljemålning av Gustaf Ankarcrona (f. 1869).

Tillhör fröken Jane Elisabeth Mattsson, Stockholm.

Gustaf Ankarcronas Skolexamen är en synnerligen glad bild. Lisskullornas röda hättor lysa på ett festligt sätt i den med lövgirlander smyckade skolsalen.

GUDSTJÄNST I LEKSANDS KYRKA, DALARNA. Bild 38.

Oljemålning av Johan Julius Exner (dansk konstnär 1825—1910).

Föregående bild visar kyrkfolkets ankomst till den sedvanliga landningsplatsen strax invid kyrkan. J. Exner för oss fram till templet, som är till trängsel fyllt. En del församlingsbor ha slagit sig ned utanför kyrkans portal, varifrån de andaktsfullt följa psalmsången.

GATU-ERIK ERSSON KLÄR SIG. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 39.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1907.

Tillhör bankdirektör Gustaf Ekman, Göteborg.

Inne i Gatugården i Ullvi har den gamle Gatu-Erik krupit ur sin inbyggda säng i spiselns omedelbara närhet och håller på att kläda sig. Det är att märka, att den å målningen synliga stuguväggen inrymmer fyra sängställen i två våningar. Samtliga bäddar döljas under dagen av sängförlåtar i färgglada *ullgarnskrus* på linnebotten. Invid gubben står hans präktiga *svenskskor* med tjocka näverbottnar, de läderbottnade skorna benämnas i Dalarna *tyskskor*.

BULLARNA GRÄDDAS. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 40.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1915.

Tillhör direktör Ernst Siewert, Stockholm.

Lok Kari och Björs Kari, båda hemmahörande i Åkerö, hjälpas åt med bullbak. Vad leksandsborna benämna bullar motsvarar emellertid det, som på andra håll kallas hårt bröd eller knäckebröd.

Stugan i sin helhet såväl som dräkterna äro återgivna med den för denne konstnärs folklivsbilder utmärkande detaljtroheten.

FRUKTSKÖRDEN. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 41.

Oljemålning av Emerik Stenberg (f. 1873). Sign. 1913.

Tillhör konsul Richard Dymling, Stockholm.

Lilla Brusk-Stina Ersdotter i Ullvi har varit ute och skördat äpplen och styrker sig nu med en kaffetår, som hon i likhet med gammalt folk dricker på bit från fatet.

SKOLEXAMEN I LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 42.

Oljemålning av Gustaf Ankarcrona (f. 1869).

Tillhör fröken Jane Elisabeth Mattsson, Stockholm.

Gustaf Ankarcronas Skolexamen är en synnerligen glad bild. Lisskullornas röda hättor lysa på ett festligt sätt i den med lövgirlander smyckade skolsalen.

BANDVÄVNAD I FEJSET. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 43.

Akvarell av Carl Gellerstedt (1839—1897). Sign. 1875.

Tillhör fru Anna Grumme, Stockholm.

Leksands vackra hattband i svart och vitt tillhöra Dalarnas mest intressanta textilier. Den rika mönstergivningen är starkt blandad med medeltida motiv, exempelvis hakkors i flerfaldiga variationer. Under senare tid ha dessa band blivit en starkt efterfrågad turistvara och tillverkningen en sorts hemindustri. Under äldre tid var vävningen av dylika band knuten till vissa av årets dagar nämligen tisdags- och fredagsaftnar mellan Trettondagen och Palmsöndagen, och kallades dessa kvällar *oppsittkvällar.* Flickorna samlades då i ladugården, *fejset,* och arbetet försiggick vid ett gemensamt talgljus eller under senare tid vid lampa. Dessa oppsittkvällar voro dessutom en sorts sällskapsaftnar, då byns manliga ungdom uppvaktade sina utvalda. Det var även sed, att pojkarna efter uttryckt önskan av flickorna fingo mottaga en s. k. nyårsgåva, bestående av en liten bandstump, vilken noga gömdes och betraktades såsom en dyrbarhet och ett äretecken. — Seden att såsom vänskapstecken bortskänka band har för övrigt haft en mycket vid utbredning och har sannolikt givit upphov till uttrycket knyta vänskapsband.

MIDSOMMARLEKEN. FLODA SN, DALARNA. Bild 44.

Oljemålning av Josef Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Då Flodakullorna vände åter efter vistelsen uppe i fäbodarna, vanligen fjorton dagar efter midsommar, firades hemkomsten (ännu för ett 50-tal år sedan) med stor fest. Fäbodarna lämnades alltid en lördag, och den hemvändande skaran av folk och kreatur var helt målerisk, då den tågade in i byn. Kreaturen buro dagen till ära prydliga halsband av avbarkade bländvita, hopsnodda björkvidjor. Särskilt skällkon och kalvarna voro smyckade med konstrikt arbetade *grannlänkar.* »Barnen i byn brukade sitta uppflugna å gärdesgårdarna som andra kråkungar för att koksa på *buffersfä*», berättar en gammal kulla. — På söndagen infunno sig fäbokullorna högtidsklädda i kyrkan, och på kvällen samlades ungdomen på Norsbron till allmän dans, *midsommarletjen* (midsommarleken), en ersättning för det midsommarfirande fäbokullorna gått miste om under vistelsen i fäbodarna. — Dansen började alltid med *huppletjen* (hoppleken), vilken tillgick så, att *pöjka* och *kullo,* parvis hållande varandra i handen, bildade ekrarna i ett hjul med kullorna innerst; de dansande rörde sig under musik långsamt omkring, varvid gossarna hoppade i takt på ett ben i sänder. Vid ny tur intogo kullorna platsen ytterst, och vartannat par dansade nu några varv polska emellan de kvarstående paren. Vid en ny förändring i musiken återtogs den första turen, och gossarna började åter med sina *hupp.* Huppletjen tyckes endast ha förekommit i Floda socken.

Efter *huppletjen* kom fördansen, som tillgick på så sätt, att ett par i sänder dansade några takter polska mitt för spelmannen, varefter gossen skänkte honom en slant. Fördansen börjades alltid av de *grömmaste* (ståtligaste) pöjka. Sedan fördansen var slutad, och spelmannen

BANDVÄVNAD I FEJSET. LEKSANDS SN, DALARNA. Bild 43.

Akvarell av Carl Gellerstedt (1839—1897). Sign. 1875.

Tillhör fru Anna Grumme, Stockholm.

Leksands vackra hattband i svart och vitt tillhöra Dalarnas mest intressanta textilier. Den rika mönstergivningen är starkt blandad med medeltida motiv, exempelvis hakkors i flerfaldiga variationer. Under senare tid ha dessa band blivit en starkt efterfrågad turistvara och tillverkningen en sorts hemindustri. Under äldre tid var vävningen av dylika band knuten till vissa av årets dagar nämligen tisdags- och fredagsaftnar mellan Trettondagen och Palmsöndagen, och kallades dessa kvällar *oppsittkvällar.* Flickorna samlades då i ladugården, *fejset,* och arbetet försiggick vid ett gemensamt talgljus eller under senare tid vid lampa. Dessa oppsittkvällar voro dessutom en sorts sällskapsaftnar, då byns manliga ungdom uppvaktade sina utvalda. Det var även sed, att pojkarna efter uttryckt önskan av flickorna fingo mottaga en s. k. nyårsgåva, bestående av en liten bandstump, vilken noga gömdes och betraktades såsom en dyrbarhet och ett äretecken. — Seden att såsom vänskapstecken bortskänka band har för övrigt haft en mycket vid utbredning och har sannolikt givit upphov till uttrycket knyta vänskapsband.

MIDSOMMARLEKEN. FLODA SN, DALARNA. Bild 44.

Oljemålning av Josef Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Då Flodakullorna vände åter efter vistelsen uppe i fäbodarna, vanligen fjorton dagar efter midsommar, firades hemkomsten (ännu för ett 50-tal år sedan) med stor fest. Fäbodarna lämnades alltid en lördag, och den hemvändande skaran av folk och kreatur var helt målerisk, då den tågade in i byn. Kreaturen buro dagen till ära prydliga halsband av avbarkade bländvita, hopsnodda björkvidjor. Särskilt skällkon och kalvarna voro smyckade med konstrikt arbetade *grannlänkar.* »Barnen i byn brukade sitta uppflugna å gärdesgårdarna som andra kråkungar för att koksa på *buffersfä*», berättar en gammal kulla. — På söndagen infunno sig fäbokullorna högtidsklädda i kyrkan, och på kvällen samlades ungdomen på Norsbron till allmän dans, *midsommarletjen* (midsommarleken), en ersättning för det midsommarfirande fäbokullorna gått miste om under vistelsen i fäbodarna. — Dansen började alltid med *huppletjen* (hoppleken), vilken tillgick så, att *pöjka* och *kullo,* parvis hållande varandra i handen, bildade ekrarna i ett hjul med kullorna innerst; de dansande rörde sig under musik långsamt omkring, varvid gossarna hoppade i takt på ett ben i sänder. Vid ny tur intogo kullorna platsen ytterst, och vartannat par dansade nu några varv polska emellan de kvarstående paren. Vid en ny förändring i musiken återtogs den första turen, och gossarna började åter med sina *hupp.* Huppletjen tyckes endast ha förekommit i Floda socken.

Efter *huppletjen* kom fördansen, som tillgick på så sätt, att ett par i sänder dansade några takter polska mitt för spelmannen, varefter gossen skänkte honom en slant. Fördansen började alltid av de *grömmaste* (ståtligaste) pöjka. Sedan fördansen var slutad, och spelmannengjort sin uppbörd, fortgick dansen omväxlande med hupplek, vanlig polska och vals. — Uppbjudningen tillgick så, att gossen tog kullans hand och drog henne med sig sägande: kom ska' vi dansa. Avtackningen var omständligare. Gossen lade kullans högra hand avig uti sin egen vänstra, varefter han med sin högra hand slog till; därefter följde samma avtackningsceremoni från kullans sida. Kullorna samlades till dansen, utrustade med stora, granna blombuketter, vilka under *letjens* gång så småningom förflyttades till gossarna, så att de grömmaste gossarna under aftonens lopp bokstavligen blevo överhöljda med blommor. Å bilden tyckes fördansen vara i gång, och en av gossarna i förgrunden bär en blomkvast i sin toppluva.

MOTIV FRÅN FÄBOSTÄLLE. FLODA SN, DALARNA. Bild 45.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Riksdagshuset, Stockholm.

En fäbokulla har varit med kreaturen i vall. Får och getter samt ett par kor av det småvuxna slag, man ofta ser norrut, äro samlade framför grinden, som leder in till fäbostället. I förgrunden ser man vallkullan med näverkont och slekeväska; ur den sistnämnda försöker en kossa snåla åt sig av sleket, bestående av kli, havremjöl och salt. Förutom slekeväskan bär vallkullan även en annan, finare väska för den oumbärliga stickstrumpan. En lisskulla med spö i handen är redo att hjälpa till vid djurens infösande. Hennes lilla syster står vid grindstolpen med en smörgås i handen, vilken en getabock gärna vill dela med henne.

FÖRE HÖGMÄSSAN. FLODA SN, DALARNA. Bild 46.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Hälsingfors Museum.

På kyrkbacken utanför Floda vackra kyrkmur börjar menigheten samlas. Ett egendomligt åkdon, en sorts flakvagn av en typ som ej sällan ses i Dalarna, har just anlänt. På densamma sitter en gift kvinna med ett spädbarn i knät. Invid vagnen står en hustru, iklädd den för de gifta kvinnorna utmärkande allvarliga kyrkdräkten med *gråkläde* (tresnibbig huvudduk) med knyppelhatt under. —- En lisskulla i brokig hätta med knypplad spets och blommigt kattunsförkläde lyser upp tavlan, som i all sin flärdlöshet är oändligt stämningsfull.

EFTER KONFIRMATIONEN. FLODA SN, DALARNA. Bild 47.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konsul Hugo Lindgren, Malmö.

Flodafolket i sina färgrika dräkter har utgjort lockande motiv för ett flertal konstnärer. Men Arborelius har med sina Konfirmander tagit priset. Målningen är både såsom konstverk, dräkt- och kulturbild av högsta värde. En del av konstnären återgivna dräktdetaljer ha dock nu gått ur tiden. gjort sin uppbörd, fortgick dansen omväxlande med hupplek, vanlig polska och vals. — Uppbjudningen tillgick så, att gossen tog kullans hand och drog henne med sig sägande: kom ska' vi dansa. Avtackningen var omständligare. Gossen lade kullans högra hand avig uti sin egen vänstra, varefter han med sin högra hand slog till; därefter följde samma avtackningsceremoni från kullans sida. Kullorna samlades till dansen, utrustade med stora, granna blombuketter, vilka under *letjens* gång så småningom förflyttades till gossarna, så att de grömmaste gossarna under aftonens lopp bokstavligen blevo överhöljda med blommor. Å bilden tyckes fördansen vara i gång, och en av gossarna i förgrunden bär en blomkvast i sin toppluva.

MOTIV FRÅN FÄBOSTÄLLE. FLODA SN, DALARNA. Bild 45.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Riksdagshuset, Stockholm.

En fäbokulla har varit med kreaturen i vall. Får och getter samt ett par kor av det småvuxna slag, man ofta ser norrut, äro samlade framför grinden, som leder in till fäbostället. I förgrunden ser man vallkullan med näverkont och slekeväska; ur den sistnämnda försöker en kossa snåla åt sig av sleket, bestående av kli, havremjöl och salt. Förutom slekeväskan bär vallkullan även en annan, finare väska för den oumbärliga stickstrumpan. En lisskulla med spö i handen är redo att hjälpa till vid djurens infösande. Hennes lilla syster står vid grindstolpen med en smörgås i handen, vilken en getabock gärna vill dela med henne.

FÖRE HÖGMÄSSAN. FLODA SN, DALARNA. Bild 46.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Hälsingfors Museum.

På kyrkbacken utanför Floda vackra kyrkmur börjar menigheten samlas. Ett egendomligt åkdon, en sorts flakvagn av en typ som ej sällan ses i Dalarna, har just anlänt. På densamma sitter en gift kvinna med ett

spädbarn i knät. Invid vagnen står en hustru, iklädd den för de gifta kvinnorna utmärkande allvarliga kyrkdräkten med *gråkläde* (tresnibbig huvudduk) med knyppelhatt under. —- En lisskulla i brokig hätta med knypplad spets och blommigt kattunsförkläde lyser upp tavlan, som i all sin flärdlöshet är oändligt stämningsfull.

EFTER KONFIRMATIONEN. FLODA SN, DALARNA. Bild 47.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konsul Hugo Lindgren, Malmö.

Flodafolket i sina färgrika dräkter har utgjort lockande motiv för ett flertal konstnärer. Men Arborelius har med sina Konfirmander tagit priset. Målningen är både såsom konstverk, dräkt- och kulturbild av högsta värde. En del av konstnären återgivna dräktdetaljer ha dock nu gått ur tiden. gjort sin uppbörd, fortgick dansen omväxlande med hupplek, vanlig polska och vals. — Uppbjudningen tillgick så, att gossen tog kullans hand och drog henne med sig sägande: kom ska' vi dansa. Avtackningen var omständligare. Gossen lade kullans högra hand avig uti sin egen vänstra, varefter han med sin högra hand slog till; därefter följde samma avtackningsceremoni från kullans sida. Kullorna samlades till dansen, utrustade med stora, granna blombuketter, vilka under *letjens* gång så småningom förflyttades till gossarna, så att de grömmaste gossarna under aftonens lopp bokstavligen blevo överhöljda med blommor. Å bilden tyckes fördansen vara i gång, och en av gossarna i förgrunden bär en blomkvast i sin toppluva.

MOTIV FRÅN FÄBOSTÄLLE. FLODA SN, DALARNA. Bild 45.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Riksdagshuset, Stockholm.

En fäbokulla har varit med kreaturen i vall. Får och getter samt ett par kor av det småvuxna slag, man ofta ser norrut, äro samlade framför grinden, som leder in till fäbostället. I förgrunden ser man vallkullan med näverkont och slekeväska; ur den sistnämnda försöker en kossa snåla åt sig av sleket, bestående av kli, havremjöl och salt. Förutom slekeväskan bär vallkullan även en annan, finare väska för den oumbärliga stickstrumpan. En lisskulla med spö i handen är redo att hjälpa till vid djurens infösande. Hennes lilla syster står vid grindstolpen med en smörgås i handen, vilken en getabock gärna vill dela med henne.

FÖRE HÖGMÄSSAN. FLODA SN, DALARNA. Bild 46.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Hälsingfors Museum.

På kyrkbacken utanför Floda vackra kyrkmur börjar menigheten samlas. Ett egendomligt åkdon, en sorts flakvagn av en typ som ej sällan ses i Dalarna, har just anlänt. På densamma sitter en gift kvinna med ett
spädbarn i knät. Invid vagnen står en hustru, iklädd den för de gifta kvinnorna utmärkande allvarliga kyrkdräkten med *gråkläde* (tresnibbig huvudduk) med knyppelhatt under. —- En lisskulla i brokig hätta med knypplad spets och blommigt kattunsförkläde lyser upp tavlan, som i all sin flärdlöshet är oändligt stämningsfull.

EFTER KONFIRMATIONEN. FLODA SN, DALARNA. Bild 47.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konsul Hugo Lindgren, Malmö.

Flodafolket i sina färgrika dräkter har utgjort lockande motiv för ett flertal konstnärer. Men Arborelius har med sina Konfirmander tagit priset. Målningen är både såsom konstverk, dräkt- och kulturbild av högsta värde. En del av konstnären återgivna dräktdetaljer ha dock nu gått ur tiden. gjort sin uppbörd, fortgick dansen omväxlande med hupplek, vanlig polska och vals. — Uppbjudningen tillgick så, att gossen tog kullans hand och drog henne med sig sägande: kom ska' vi dansa. Avtackningen var omständligare. Gossen lade kullans högra hand avig uti

sin egen vänstra, varefter han med sin högra hand slog till; därefter följde samma avtackningsceremoni från kullans sida. Kullorna samlades till dansen, utrustade med stora, granna blombuketter, vilka under *letjens* gång så småningom förflyttades till gossarna, så att de grömmaste gossarna under aftonens lopp bokstavligen blevo överhöljda med blommor. Å bilden tyckes fördansen vara i gång, och en av gossarna i förgrunden bär en blomkvast i sin toppluva.

MOTIV FRÅN FÄBOSTÄLLE. FLODA SN, DALARNA. Bild 45.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Riksdagshuset, Stockholm.

En fäbokulla har varit med kreaturen i vall. Får och getter samt ett par kor av det småvuxna slag, man ofta ser norrut, äro samlade framför grinden, som leder in till fäbostället. I förgrunden ser man vallkullan med näverkont och slekeväska; ur den sistnämnda försöker en kossa snåla åt sig av sleket, bestående av kli, havremjöl och salt. Förutom slekeväskan bär vallkullan även en annan, finare väska för den oumbärliga stickstrumpan. En lisskulla med spö i handen är redo att hjälpa till vid djurens infösande. Hennes lilla syster står vid grindstolpen med en smörgås i handen, vilken en getabock gärna vill dela med henne.

FÖRE HÖGMÄSSAN. FLODA SN, DALARNA. Bild 46.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör Hälsingfors Museum.

På kyrkbacken utanför Floda vackra kyrkmur börjar menigheten samlas. Ett egendomligt åkdon, en sorts flakvagn av en typ som ej sällan ses i Dalarna, har just anlänt. På densamma sitter en gift kvinna med ett spädbarn i knät. Invid vagnen står en hustru, iklädd den för de gifta kvinnorna utmärkande allvarliga kyrkdräkten med *gråkläde* (tresnibbig huvudduk) med knyppelhatt under. —- En lisskulla i brokig hätta med knypplad spets och blommigt kattunsförkläde lyser upp tavlan, som i all sin flärdlöshet är oändligt stämningsfull.

EFTER KONFIRMATIONEN. FLODA SN, DALARNA. Bild 47.

Oljemålning av Olof Arborelius (1842—1915).

Tillhör konsul Hugo Lindgren, Malmö.

Flodafolket i sina färgrika dräkter har utgjort lockande motiv för ett flertal konstnärer. Men Arborelius har med sina Konfirmander tagit priset. Målningen är både såsom konstverk, dräkt- och kulturbild av högsta värde. En del av konstnären återgivna dräktdetaljer ha dock nu gått ur tiden.Det är en solskensdag i slutet av maj med ännu späd grönska. Hela menigheten bär den vackra sockendräkten, frånsett gumman utanför kyrkmuren, som sitter och säljer bullar. Det har i Dalarna, åtminstone i socknarna runt Siljan, varit sed att utanför kyrkogårdsmuren efter högmässan försälja vetebullar, pepparkakor och polkagrisar, varmed man kunde stärka sig före eller under den stundom rätt långa hemresan. Till höger om gumman synes en fattigbössa och därovan en tavla, å vilken läses: »Fattiga skola ju aldrig saknas i landet, därför bjuder jag dig och säger: Du skall gärna öppna din hand för din broder, för de arma och fattiga, som du har i ditt land.» (Femte Mosebok 15 kap. 11 vers.)

Anblicken av de små konfirmanderna, som träda ut på kyrkbacken, manar fram minnet av en entusiastisk flodabeundrare, som skriver: »Aller käraste små kullor. Vi se att ni lysa som tulipaner om våren, och er vänhet är såsom mandelblom och nyponblom i sommarens hagar. Sakta skingras skarorna kring kyrkan, medan var går till sitt och fyller vägarna med färger. Vilket landskap med alla dessa levande röda blomster mot backarnas grönska. Ett sådant staffage finnes ej på något annat ställe i världen.»

ÅKERMANS KARIN. GAGNEFS SN, DALARNA. Bild 48.

Akvarell av Ottilia Adelborg (f. 1855). Sign. 1904.

Tillhör bankdirektör E. Öhman, Stockholm.

Gagnefs kvinnodräkter äro synnerligen färgrika. Åkermansmor och hennes lilla flicka lysa i rött, gult och grönt. Mor Karin bär grön livtröja med röda stickade ärmar med mönster i svart, skinnlivstycke och rött förkläde. Huvudklädnaden utgöres av trenne huvudbonader, först den av ullgarn stickade *lurkan*, sedan den vita, spetsprydda *hatten* och därutanpå en brokig yllehalsduk med ullgarnsfransar i flera färger. I knät håller mor Karin en psalmbok omlindad med två bokkläden, av vilka det undre är fransprytt. Lisskullan är iklädd gulkjol och rött förkläde samt stickad lurka och fransprytt halskläde.

MORMORS ÖGA. MOCKFJÄRDS SN, DALARNA. Bild 49.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör konteramiral Sten Ankarcrona, Stockholm.

I en dalainteriör synes en mormor och hennes lilla barnbarn, en gosse i gulkolt och rödluva. Den lille sitter på bordet och hjälper den gamla att träda på nålen. Att med absolut visshet säga varifrån det älskvärda motivet är hämtat är svårt, men av allt att döma tyckes det vara Mockfjärd.

TORPARE. FERNEBO SN, VÄRMLAND. Bild 50.

Kolteckning av Ragnar Ljungman (1883—1907).

Tillhör fröken Ragnhild Bergström, Djursholm.

Den värmländska naturen med dess rikt skiftande folkliv, vilket inom litteraturen blivit så omdiktat och besjunget, har i mycket ringa mån varit föremål för målares pensel. Det är en solskensdag i slutet av maj med ännu späd grönska. Hela menigheten bär den vackra sockendräkten, frånsett gumman utanför kyrkmuren, som sitter och säljer bullar. Det har i Dalarna, åtminstone i socknarna runt Siljan, varit sed att utanför kyrkogårdsmuren efter högmässan försälja vetebullar, pepparkakor och polkagrisar, varmed man kunde stärka sig före eller under den stundom rätt långa hemresan. Till höger om gumman synes en fattigbössa och därovan en tavla, å vilken läses: »Fattiga skola ju aldrig saknas i landet, därför bjuder jag dig och säger: Du skall gärna öppna din hand för din broder, för de arma och fattiga, som du har i ditt land.» (Femte Mosebok 15 kap. 11 vers.)

Anblicken av de små konfirmanderna, som träda ut på kyrkbacken, manar fram minnet av en entusiastisk flodabeundrare, som skriver: »Aller käraste små kullor. Vi se att ni lysa som tulipaner om våren, och er vänhet är såsom mandelblom och nyponblom i sommarens hagar. Sakta skingras skarorna kring kyrkan, medan var går till sitt och fyller vägarna med färger. Vilket landskap med alla dessa levande röda blomster mot backarnas grönska. Ett sådant staffage finnes ej på något annat ställe i världen.»

ÅKERMANS KARIN. GAGNEFS SN, DALARNA. Bild 48.

Akvarell av Ottilia Adelborg (f. 1855). Sign. 1904.

Tillhör bankdirektör E. Öhman, Stockholm.

Gagnefs kvinnodräkter äro synnerligen färgrika. Åkermansmor och hennes lilla flicka lysa i rött, gult och grönt. Mor Karin bär grön livtröja med röda stickade ärmar med mönster i svart, skinnlivstycke och rött förkläde. Huvudklädnaden utgöres av trenne huvudbonader, först den av ullgarn stickade *lurkan*, sedan den vita, spetsprydda *hatten* och därutanpå en brokig yllehalsduk med ullgarnsfransar i flera färger. I knät håller mor Karin en psalmbok omlindad med två bokkläden, av vilka det undre är fransprytt. Lisskullan är iklädd gulkjol och rött förkläde samt stickad lurka och fransprytt halskläde.

MORMORS ÖGA. MOCKFJÄRDS SN, DALARNA. Bild 49.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör konteramiral Sten Ankarcrona, Stockholm.

I en dalainteriör synes en mormor och hennes lilla barnbarn, en gosse i gulkolt och rödluva. Den lille sitter på bordet och hjälper den gamla att träda på nålen. Att med absolut visshet säga varifrån det älskvärda motivet är hämtat är svårt, men av allt att döma tyckes det vara Mockfjärd.

TORPARE. FERNEBO SN, VÄRMLAND. Bild 50.

Kolteckning av Ragnar Ljungman (1883—1907).

Tillhör fröken Ragnhild Bergström, Djursholm.

Den värmländska naturen med dess rikt skiftande folkliv, vilket inom litteraturen blivit så omdiktat och besjunget, har i mycket ringa mån varit föremål för målares pensel. Det är en solskensdag i slutet av maj med ännu späd grönska. Hela menigheten bär den vackra sockendräkten, frånsett gumman utanför kyrkmuren, som sitter och säljer bullar. Det har i Dalarna, åtminstone i socknarna runt Siljan, varit sed att utanför kyrkogårdsmuren efter högmässan försälja vetebullar, pepparkakor och polkagrisar, varmed man kunde stärka sig före eller under den stundom rätt långa hemresan. Till höger om gumman synes en fattigbössa och därovan en tavla, å vilken läses: »Fattiga skola ju aldrig saknas i landet, därför bjuder jag dig och säger: Du skall gärna öppna din hand för din broder, för de arma och fattiga, som du har i ditt land.» (Femte Mosebok 15 kap. 11 vers.)

Anblicken av de små konfirmanderna, som träda ut på kyrkbacken, manar fram minnet av en entusiastisk flodabeundrare, som skriver: »Aller käraste små kullor. Vi se att ni lysa som tulipaner om våren, och er vänhet är såsom mandelblom och nyponblom i sommarens hagar. Sakta skingras skarorna kring kyrkan, medan var går till sitt och fyller vägarna med färger. Vilket landskap med alla dessa levande röda blomster mot backarnas grönska. Ett sådant staffage finnes ej på något annat ställe i världen.»

ÅKERMANS KARIN. GAGNEFS SN, DALARNA. Bild 48.

Akvarell av Ottilia Adelborg (f. 1855). Sign. 1904.

Tillhör bankdirektör E. Öhman, Stockholm.

Gagnefs kvinnodräkter äro synnerligen färgrika. Åkermansmor och hennes lilla flicka lysa i rött, gult och grönt. Mor Karin bär grön livtröja med röda stickade ärmar med mönster i svart, skinnlivstycke och rött förkläde. Huvudklädnaden utgöres av trenne huvudbonader, först den av ullgarn stickade *lurkan*, sedan den vita, spetsprydda *hatten* och därutanpå en brokig yllehalsduk med ullgarnsfransar i flera färger. I knät håller mor Karin en psalmbok omlindad med två bokkläden, av vilka det undre är fransprytt. Lisskullan är iklädd gulkjol och rött förkläde samt stickad lurka och fransprytt halskläde.

MORMORS ÖGA. MOCKFJÄRDS SN, DALARNA. Bild 49.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör konteramiral Sten Ankarcrona, Stockholm.

I en dalainteriör synes en mormor och hennes lilla barnbarn, en gosse i gulkolt och rödluva. Den lille sitter på bordet och hjälper den gamla att träda på nålen. Att med absolut visshet säga varifrån det älskvärda motivet är hämtat är svårt, men av allt att döma tyckes det vara Mockfjärd.

TORPARE. FERNEBO SN, VÄRMLAND. Bild 50.

Kolteckning av Ragnar Ljungman (1883—1907).

Tillhör fröken Ragnhild Bergström, Djursholm.

Den värmländska naturen med dess rikt skiftande folkliv, vilket inom litteraturen blivit så omdiktat och besjunget, har i mycket ringa mån varit föremål för målares pensel. Det är en solskensdag i slutet av maj med ännu späd grönska. Hela menigheten bär den vackra sockendräkten, frånsett gumman utanför kyrkmuren, som sitter och säljer bullar. Det har i Dalarna, åtminstone i socknarna runt Siljan, varit sed att utanför

kyrkogårdsmuren efter högmässan försälja vetebullar, pepparkakor och polkagrisar, varmed man kunde stärka sig före eller under den stundom rätt långa hemresan. Till höger om gumman synes en fattigbössa och därovan en tavla, å vilken läses: »Fattiga skola ju aldrig saknas i landet, därför bjuder jag dig och säger: Du skall gärna öppna din hand för din broder, för de arma och fattiga, som du har i ditt land.» (Femte Mosebok 15 kap. 11 vers.)

Anblicken av de små konfirmanderna, som träda ut på kyrkbacken, manar fram minnet av en entusiastisk flodabeundrare, som skriver: »Aller käraste små kullor. Vi se att ni lysa som tulipaner om våren, och er vänhet är såsom mandelblom och nyponblom i sommarens hagar. Sakta skingras skarorna kring kyrkan, medan var går till sitt och fyller vägarna med färger. Vilket landskap med alla dessa levande röda blomster mot backarnas grönska. Ett sådant staffage finnes ej på något annat ställe i världen.»

ÅKERMANS KARIN. GAGNEFS SN, DALARNA. Bild 48.

Akvarell av Ottilia Adelborg (f. 1855). Sign. 1904.

Tillhör bankdirektör E. Öhman, Stockholm.

Gagnefs kvinnodräkter äro synnerligen färgrika. Åkermansmor och hennes lilla flicka lysa i rött, gult och grönt. Mor Karin bär grön livtröja med röda stickade ärmar med mönster i svart, skinnlivstycke och rött förkläde. Huvudklädnaden utgöres av trenne huvudbonader, först den av ullgarn stickade *lurkan*, sedan den vita, spetsprydda *hatten* och därutanpå en brokig yllehalsduk med ullgarnsfransar i flera färger. I knät håller mor Karin en psalmbok omlindad med två bokkläden, av vilka det undre är fransprytt. Lisskullan är iklädd gulkjol och rött förkläde samt stickad lurka och fransprytt halskläde.

MORMORS ÖGA. MOCKFJÄRDS SN, DALARNA. Bild 49.

Oljemålning av Amalia Lindegren (1814—1891).

Tillhör konteramiral Sten Ankarcrona, Stockholm.

I en dalainteriör synes en mormor och hennes lilla barnbarn, en gosse i gulkolt och rödluva. Den lille sitter på bordet och hjälper den gamla att träda på nålen. Att med absolut visshet säga varifrån det älskvärda motivet är hämtat är svårt, men av allt att döma tyckes det vara Mockfjärd.

TORPARE. FERNEBO SN, VÄRMLAND. Bild 50.

Kolteckning av Ragnar Ljungman (1883—1907).

Tillhör fröken Ragnhild Bergström, Djursholm.

Den värmländska naturen med dess rikt skiftande folkliv, vilket inom litteraturen blivit så omdiktat och besjunget, har i mycket ringa mån varit föremål för målares pensel.Ovannämnde alltför tidigt bortgångne konstnär framställer här en torparefamilj från Fernebo fattigaste och mest isolerade skogsbygd. Ensligheten och den hårda kampen för tillvaron ha givit människorna en prägel av tungsinthet, och bland barnen finner man ofta brådmogna utseenden. Stugan i bakgrunden är en troget återgiven gammal finnstuga.

Denna bygd liksom stora delar av Värmland har saknat betingelser för danandet av några bestämda sockendräkter. Från Älvdals, Jösse och Nordmarks härader äro dock kända mycket vackra folkdräkter, men från dessa trakter har tyvärr ej någon av oss känd konstnär sökt sig motiv.

SKÖRDEARBETE. STORA MELLÖSA SN, NÄRKE. Bild 51.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Inom Närke ha utpräglade sockendräkter på flera håll förekommit men så tidigt blivit bortlagda, att man ej med full säkerhet känner deras utseende. Mellösaborna tyckas dock varit de, som längst burit sina ortsdräkter. Wallander har i en av sina skissböcker, tillhörande Nationalmuseum, avmålat en man och en kvinna i

mellösadräkter. Å ovannämnda bild har samma konstnär framställt mellösafolk i färd med skördearbete. Det som för kvinnornas dräkt är mest karaktäristiskt, är den egendomliga *stjärthatten,* sydd av gula halmflätor samt klädd med röda ylleband. Även håruppsättningen är en helt annan än som på andra håll är bruklig. Håret kammas först rakt upp, varefter en röd klädeslist eller ett eller ett par breda, röda ylleband, *strykband,* lindas om hjässan samt fästas med en nål i nacken. Sedan lyftes det nedhängande håret upp och samlas med en bred, böjd hornkam, som stickes ned bakom strykbandet. Den då i nacken bildade stora håröglan benämnes *hårtvaga.* Kvinnodräkten utgöres i övrigt av kjol av grovt, finveckat linne, röd- och grönrandiga livstycken, vita överdelar, *budingar,* samt mörka, smalrandiga förkläden och röda strumpor.

Till vänster i fonden synes Mellösa kyrka.

BLOMSTERPLOCKERSKOR. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 52.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1852.

Tillhör fröken M. von Aken, Sjögetorp, Södermanland.

Två österåkersflickor rådfråga prästkragen om sin tillkommande. Får jag honom, som jag tänker på? Ja, nej, ja, nej. Och prästkragens blad avplockas ett och ett.

Den ena av flickorna bär den röda högtidsdräkten med blått förkläde. Den andra »sommarsöndagseftermiddagsdräkt» med vit kjol, mellanblått liv och rött förkläde samt huvudkläde i färg med livstycket.

Samma motiv har av konstnären upprepats flera gånger något varierat. Första gången Wallander utställde sina Blomsterplockerskor var i Paris 1867, där han vann berömmande omnämnande. Den här återgivna målningen torde ej förut vara reproducerad. Ovannämnde alltför tidigt bortgångne konstnär framställer här en torparefamilj från Fernebo fattigaste och mest isolerade skogsbygd. Ensligheten och den hårda kampen för tillvaron ha givit människorna en prägel av tungsinthet, och bland barnen finner man ofta brådmogna utseenden. Stugan i bakgrunden är en troget återgiven gammal finnstuga.

Denna bygd liksom stora delar av Värmland har saknat betingelser för danandet av några bestämda sockendräkter. Från Älvdals, Jösse och Nordmarks härader äro dock kända mycket vackra folkdräkter, men från dessa trakter har tyvärr ej någon av oss känd konstnär sökt sig motiv.

SKÖRDEARBETE. STORA MELLÖSA SN, NÄRKE. Bild 51.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Inom Närke ha utpräglade sockendräkter på flera håll förekommit men så tidigt blivit bortlagda, att man ej med full säkerhet känner deras utseende. Mellösaborna tyckas dock varit de, som längst burit sina ortsdräkter. Wallander har i en av sina skissböcker, tillhörande Nationalmuseum, avmålat en man och en kvinna i mellösadräkter. Å ovannämnda bild har samma konstnär framställt mellösafolk i färd med skördearbete. Det som för kvinnornas dräkt är mest karaktäristiskt, är den egendomliga *stjärthatten,* sydd av gula halmflätor samt klädd med röda ylleband. Även håruppsättningen är en helt annan än som på andra håll är bruklig. Håret kammas först rakt upp, varefter en röd klädeslist eller ett eller ett par breda, röda ylleband, *strykband,* lindas om hjässan samt fästas med en nål i nacken. Sedan lyftes det nedhängande håret upp och samlas med en bred, böjd hornkam, som stickes ned bakom strykbandet. Den då i nacken bildade stora håröglan benämnes *hårtvaga.* Kvinnodräkten utgöres i övrigt av kjol av grovt, finveckat linne, röd- och grönrandiga livstycken, vita överdelar, *budingar,* samt mörka, smalrandiga förkläden och röda strumpor.

Till vänster i fonden synes Mellösa kyrka.

BLOMSTERPLOCKERSKOR. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 52.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1852.

Tillhör fröken M. von Aken, Sjögetorp, Södermanland.

Två österåkersflickor rådfråga prästkragen om sin tillkommande. Får jag honom, som jag tänker på? Ja, nej, ja, nej. Och prästkragens blad avplockas ett och ett.

Den ena av flickorna bär den röda högtidsdräkten med blått förkläde. Den andra »sommarsöndagseftermiddagsdräkt» med vit kjol, mellanblått liv och rött förkläde samt huvudkläde i färg med livstycket.

Samma motiv har av konstnären upprepats flera gånger något varierat. Första gången Wallander utställde sina Blomsterplockerskor var i Paris 1867, där han vann berömmande omnämnande. Den här återgivna målningen torde ej förut vara reproducerad. Ovannämnde alltför tidigt bortgångne konstnär framställer här en torparefamilj från Fernebo fattigaste och mest isolerade skogsbygd. Ensligheten och den hårda kampen för tillvaron ha givit människorna en prägel av tungsinthet, och bland barnen finner man ofta brådmogna utseenden. Stugan i bakgrunden är en troget återgiven gammal finnstuga.

Denna bygd liksom stora delar av Värmland har saknat betingelser för danandet av några bestämda sockendräkter. Från Älvdals, Jösse och Nordmarks härader äro dock kända mycket vackra folkdräkter, men från dessa trakter har tyvärr ej någon av oss känd konstnär sökt sig motiv.

SKÖRDEARBETE. STORA MELLÖSA SN, NÄRKE. Bild 51.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Inom Närke ha utpräglade sockendräkter på flera håll förekommit men så tidigt blivit bortlagda, att man ej med full säkerhet känner deras utseende. Mellösaborna tyckas dock varit de, som längst burit sina ortsdräkter. Wallander har i en av sina skissböcker, tillhörande Nationalmuseum, avmålat en man och en kvinna i mellösadräkter. Å ovannämnda bild har samma konstnär framställt mellösafolk i färd med skördearbete. Det som för kvinnornas dräkt är mest karaktäristiskt, är den egendomliga *stjärthatten,* sydd av gula halmflätor samt klädd med röda ylleband. Även håruppsättningen är en helt annan än som på andra håll är bruklig. Håret kammas först rakt upp, varefter en röd klädeslist eller ett eller ett par breda, röda ylleband, *strykband,* lindas om hjässan samt fästas med en nål i nacken. Sedan lyftes det nedhängande håret upp och samlas med en bred, böjd hornkam, som stickes ned bakom strykbandet. Den då i nacken bildade stora håröglan benämnes *hårtvaga.* Kvinnodräkten utgöres i övrigt av kjol av grovt, finveckat linne, röd- och grönrandiga livstycken, vita överdelar, *budingar,* samt mörka, smalrandiga förkläden och röda strumpor.

Till vänster i fonden synes Mellösa kyrka.

BLOMSTERPLOCKERSKOR. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 52.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1852.

Tillhör fröken M. von Aken, Sjögetorp, Södermanland.

Två österåkersflickor rådfråga prästkragen om sin tillkommande. Får jag honom, som jag tänker på? Ja, nej, ja, nej. Och prästkragens blad avplockas ett och ett.

Den ena av flickorna bär den röda högtidsdräkten med blått förkläde. Den andra »sommarsöndagseftermiddagsdräkt» med vit kjol, mellanblått liv och rött förkläde samt huvudkläde i färg med livstycket.

Samma motiv har av konstnären upprepats flera gånger något varierat. Första gången Wallander utställde sina Blomsterplockerskor var i Paris 1867, där han vann berömmande omnämnande. Den här återgivna målningen

torde ej förut vara reproducerad. MIDSOMMARSTÅNGEN RESES. V. VINGÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 53.

Oljemålning tillskriven Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888).

Tillhör överintendenten Axel Burén, Stockholm.

Under kanonad, trumvirvlar och snurrande av harskramlor reses den lövlindade midsommarstången utmed en husgavel, där tvenne vägar skära varandra. Enligt gammal sed skall stången ovillkorligen uppställas vid en korsväg. — Sedan dansar ungdomen på någon öppen plats i byn till solens uppgång.

MIDSOMMARDANS. V. VINGÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 54.

Oljemålning av Johan Gustaf Sandberg (1782—1854). Sign. 1825.

Tillhör greve Christer Bonde, Hesselby, Uppland.

Under äldre tider var det ett allmänt vedertaget bruk på de stora godsen, att godsägaren anordnade en midsommarfest med midsommarstång, omkring vilken folket dansade. Midsommardansen på det Bondeska fideikommisset Säfstaholm i Vingåkers socken, återgiven av Sandberg, är genom sin vederhäftighet och noga utarbetade detaljer en av våra allra bästa folklivsbilder. Konstnären, som ofta tillbringade sin sommar på nämnda gods, hade jämte J. W. Wallander noga studerat såväl seder som dräktskick. Den i förgrunden försiggående dansen kan vara en tur i väva vadmal.

HUMLESKÖRD. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 55.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1864.

Tillhör godsägaren Gustav Bång, Stockholm.

Humleodlingar voro under äldre tider betydligt allmännare än vad nu är fallet. Varje bondgård eller torparstuga inom mellersta och södra Sverige höll sig gärna med en liten humlegård till tjänst för hembrygd. Men i Österåker och Vingåker odlades humle ej blott till husbehov utan även till försäljning. Wallander var synnerligen tilltalad av dessa dekorativa humlegårdar och har å ej färre än fyra större dukar återgivit samma motiv. Den här framställda är dock mera en vacker familjegrupp, medan å de övriga en större arbetspersonal är sysselsatt med humlerensning.

PÅ VÄG TILL KYRKAN. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 56. Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1859.

Tillhör kammarherre F. von Mecklenburg, Högsjö, Södermanland.

En högtidsklädd flicka kommer från klädloftet på väg till kyrkan. Och fästmannen med blombukett väntar nedanför loftets trappa för att göra sällskap. I bakgrunden synes en klockstapel samt flickans föräldrar, som gått i förväg.MARKNAD. V. VINGÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 57.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1852.

Marknaderna ha inom folklivet spelat en stor roll alldeles frånsett deras betydelse för handel och varuutbyte. Ett marknadsbesök var ett nöje, som ej gärna försakades. Och särskilt allt fästefolk måste givetvis dit, skrudat i sin bästa s. k. söndagseftermiddagsdräkt. — Den här återgivna marknadsscenen var J. W. Wallanders första större folklivsbild, och han har efterlämnat en beskrivande text till densamma, som här citeras. »Man ser marknadsplatsen, där åtskilliga lantmannaprodukter utbjudas till salu. Genom folkvimlet framtränger en ilsken tjur, som skrämmes av trumslagaren, vilken trummar efter en tjuv. Den bestulne visar tomma plånboken för den bakom framskyndande länsmannen. I förgrunden en tittskåpsgubbe, som visar ’all verdenes härrlighet’ för tre styver. — Till höger i samma plan avgöres köp av grytor och pannor medelst ’köpskål\ Längre bort synes Åsens by, där jäntor och bonddrängar i långa banor gå och ’hångla’ med sina käraste.»

BRÖLLOPSTÅG. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 58.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1865.

Wallander var förutom konstnär även intresserad etnograf och kulturhistoriker. Genom långvarig vistelse på Säfstaholm kom han särskilt att studera Österåker och Vingåker. Bland hans efterlämnade papper finnes en utförlig beskrivning på ett bröllop i Askarboda, och säkerligen är ovannämnda konstverk en illustration till detsamma. Målningen framställer bröllopstågets ankomst till bröllopsgården. Det vill säga, hovriddarna ha redan förut anlänt, de redo i sporrsträck från kyrkan för att i bröllopsgården meddela, att tåget var i annalkande. Främst synas spelmän, därefter prästen, så brudparet. Brudens klädsel är arrangerad av prästgårdsmamsellen och har ingenting gemensamt med sockendräkten. På huvudet bär hon löslockar, guldkrona och slöja samt tre plymartade fjädrar. Klänningen är vit med tyllgarneringar, röda band och myrten samt en mängd spännen, broscher och kedjor. Efter brudparet åka tärnorna, vilka i kyrkan jämte hovriddarna hållit brudpällen. Bruden bär sin något pompösa dräkt under middagen, men klär sig senare i Österåkers stora högtidsdräkt med den skarlakansröda kjolen, som fästmannen förärat henne. I denna vackra dräkt se vi henne å nästkommande bild, där hon »dansas upp».

BRÖLLOPSDANS. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. Bild 59.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1881). Sign. 1857.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Bland allmogens bröllopsseder ingår såsom ett viktigt moment att »dansa upp» brud och brudgum. Wallander har på ett mästerligt sätt framställt, huru detta sker med en ung, fager österåkersbrud. Vi se henne på ovannämnda tavla upphissad av tvenne brudtärnor i s. k. kungsstol. Hon höjer en silverbägare med vin och utbringar sjungande »alla flickors skål». Denna av Wallander återgivna akt i bröllopsdansen föregås av en annan, då brudenmed förbundna ögon sätter den av henne nyss avlagda brudkronan (jfr föregående bild) på en av de omkring henne dansande och ljusbärande tärnorna. Den utkorade dansar sedan med bruden, varefter den sistnämnda mottager silverbägaren, och den av Wallander skildrade akten vidtager. Härefter släckas ljusen, tärnorna trängas omkring bruden, och gummorna försöka under hårdnackat motstånd röva till sig bruden, vilken nu hör de gifta till. — Bruden dricker gummornas skål och måste nu dansa med varje hustru.

Även brudgummen skall dansas upp och under strid mellan gifta och ogifta erövras av de äkta männen.

SORUNDABÖNDER PÄ VÄG TILL STOCKHOLM. Bild 60.

Oljemålning av Nils Anderson (1817—1865).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Två slädforor, dragna av oxar, synas å isbelagd sjö. Målet för resan är Stockholm, och varorna utgöras av bräder samt diverse slöjdalster. Sorundabönderna äro kända för sin tillverkning av klädkorgar, och den bortre släden visar huru tillverkningssättet även kommit till användning vid förfärdigandet av fordon, korgslädar. För övrigt minner körandet med oxar om en tid med låga arbetslöner, ringa uppskattning av tiden samt stor och ostörd flegma.

STUGINTERIÖR. SORUNDA SN, SÖDERMANLAND. Bild 61.

Oljemålning av Arvid Julius Gottfrid Virgin (1831—1876).

Tillhör professorskan Arla Wallis, Ellensvik, Stockholm.

Ett gammalt par sitter invid den öppna härden inbegripet i förtroligt samtal. Mannen har just med en tång tagit ett glödande kol för att därmed tända sin pipa. Tändstickorna voro ännu på 1850-talet en så pass dyrbar vara, att de ej fingo förbrukas i onödan. Mannens dräkt samt kvinnans örmössa och randiga tröja äro typiska för orten. Interiören är i sin helhet synnerligen troget återgiven. Bland äldre husgeråd märkes den båtformiga kaffekvarnen stående på spiselhällen.

STUGINTERIÖR. SORUNDA SN, SÖDERMANLAND. Bild 62.

Oljemålning av Arvid Julius Gottfrid Virgin (1831—1876).

Tillhör professorskan Arla Wallis, Ellensvik, Stockholm.

Denna och föregående bild komplettera varandra på ett förträffligt sätt. Bild 61 visar spiseln och väggen, som vetter åt förstugan, jämte en del av ena långväggen, då denna bild däremot framställer gavelväggen samt den andra långväggen. Genom sammanställning av de båda bilderna har man sålunda stugans hela inre utseende klart. — Den framför gavelfönstret sittande mannen bär samma dräkt som gubben å föregående bild. Hustruns randiga tröja eller liv är ett för Sorunda typiskt plagg, som under äldre tid även ingick i pigornas lön och till följd härav stundom benämndes lördiv.STUGINTERIÖR. SORUNDA SN, SÖDERMANLAND. Bild 63.

Oljemålning av Arvid Julius Gottfrid Virgin (1831—1876).

Tillhör professorskan Arla Wallis, Ellensvik, Stockholm.

Här återgivna interiör är besläktad med de båda föregående men är från en senare tid. Taket är plant, och fönstret är större än å omnämnda bilder. Modern, som sitter och vaggar sitt barn, bär bindmössa och stycke, en huvudbeklädnad som utträngt den å föregående bild återgivna örmössan.

NÖDSKOTT. LANDSORT, SÖDERMANLAND. Bild 64.

Oljemålning av Axel Gillis Hafström (1841—1909). Sign. 1885.

Tillhör grevinnan Adéle von Hermansson, Stockholm.

På Landsort, en ö utanför Södertörns sydligaste udde, ligger en av ostkustens viktigaste lotsstationer, där stora krav ofta ställas på sjöfartens väktare. Konstnären låter oss få en inblick i mästerlotsens stuga, strax efter det en sjöfarande under rykande storm avlossat nödskott.

KYRKSTÖTENS KOLLEKT. ÖSTERGÖTLAND. Bild 65.

Oljemålning av Anders Gustaf Koskull (1831—1904).

Enligt gammal sed brukade kyrkstöten någon gång på året få sig tillerkänd en kollekt såsom tacksamhetsgärd från församlingen. Kyrkstöten gjorde ju församlingsborna åtskilliga små tjänster. Bland annat väckte han dem, då de insomnat under predikan. Vid dylika tillfällen stötte han i golvet med en lång stav, försedd med skramlande ringar. Härav namnet kyrkstöt. Behövdes kraftigare medel, gav han den insomnade ett lätt slag, varför han även mera skämtsamt benämndes spögubbe. — Konstnären har här framställt kyrkstöten, sedan denne uppburit kollekt och inför hustruns och dotterns ögon på sakristians bord tömt sin håv.

HEMVÄVNAD. MARKS HD, VÄSTERGÖTLAND. Bild 66.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888).

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Väveriet har inom vissa delar av Västergötland under äldre tid bedrivits såsom en hemindustri i betydande skala. Och denna bild föreställer en rymlig stuginteriör från Marks härad, där familjens kvinnliga medlemmar av olika åldrar syssla med textilarbete av skilda slag. Samtidigt underhandla tvenne s. k. västgötaknallar om inköp av några vävstycken. Knallen, som står med sedeln i handen, är en på orten känd handlande, som tack vare sitt friska humör och glada skämt samt en och annan gåva till familjens yngre medlemmar förstår att hålla handeln uppe i trots av den väl höga provision, han räknar sig till godo. — Den öppna spiseln, invid vilken köpslåendet pågår, är typisk för Blekinge, delar av Småland,Halland och södra Västergötland. Invid spiseln synas tvenne brödstänger med kakor, upphängda som sig bör, så att den släta sidan är vänd åt dörren, den naggade inåt stugan. Detta för att ej något ont eller skadligt skall flyga in i dem från dörren.

PÄ BERGET. FISKEBÄCKSKIL, BOHUSLÄN. Bild 67.

Oljemålning av Carl Wilhelmson (f. 1866).

Tillhör Göteborgs Museum.

Då gamla sjömän och fiskare vilja njuta vila och sabbatsro, söka de sig oftast ned till stranden eller upp på något utsiktsberg för att kunna se havet, som alltid förmår fängsla dem.

De här framställda gubbarna äro sjömän, som seglat vida omkring. De två i förgrunden äro f. d. sjökaptener, och den främst sittande var vid målningens tillkomst nära nittio år.

FISKARKVINNOR PÄ HEMVÄG FRÄN KYRKAN. FISKEBÄCKSKIL, BOHUSLÄN. Bild 68.

Oljemålning av Carl Wilhelmson (f. 1866). Sign. 1899.

De fyra från kyrkan hemvändande kvinnorna synas tyngda av allvar. Sannolikt ha de avhört någon sträng schartauansk förkunnelse.

Dräktskicket är präglat av flärdlös enkelhet. Såsom huvudbetäckning användes den vanliga huvudduken knuten under hakan, och såsom ytterplagg är schalen vanlig.

GUDSTJÄNST I KÖINGE KYRKA. HALLAND. Bild 69.

Oljemålning av Severin Nilson (1846—1918).

Tillhör doktor Knut Eberstein, Stockholm.

Gudstjänsten i den åldriga lilla kyrkan nalkas sitt slut, och kyrkstöten, iklädd den sedvanliga kapprocken, håller just på att väcka en inslumrad åhörare. I kyrkstötens åligganden ingår nämligen skyldighet se till, att menigheten håller sig vaken under gudstjänsten (jfr bild 65). Församlingen är som vanligt uppdelad i mans- och kvinnosida. Några utpräglade sockendräkter synas ej varit i bruk, ehuru rester av desamma dröjt kvar. De kvinnliga huvudbonaderna utgöras av bindmössor, klutar samt huvuddukar knutna under hakan.

Återgivandet av kyrkans inre utsmyckning torde, vad beträffar detaljerna, vara fullt korrekt. Men konstnären har, för att göra bilden rikare och vinna större dekorativ effekt, tillåtit sig en del omplaceringar. Han har sålunda flyttat predikstolen från långhuset in i koret och där placerat även en del bänkrader.

Kyrkan är nu till oigenkännlighet restaurerad, och en del av dess gamla inventarier ha hamnat i Göteborgs Museum.

TRÄSKOMAKARE. MELLERSTA HALLAND. Bild 70.

Oljemålning av Severin Nilson (1846—1918).

Tillhör doktor Knut Eberstein, Stockholm.Severin Nilson var född i Halland, tillbringade^alla sina somrar därstädes och målade så gott som uteslutande halländska motiv. Ett förhållande som gör hans tavlor etnografiskt intressanta. Den gamle träskomakaren bebor en s. k. ryggåsstuga med takfönster, jordgolv, inbyggd säng samt rundmurad spisel.

Skon, på vilken gubben arbetar, är tillhuggen, urgröpningen med råsked är verkställd, och nu pågår finskärningen med slättjärn.

STUGINTERIÖR. MELLERSTA HALLAND. Bild 71.

Oljemålning av Severin Nilson (1846—1918).

Tillhör doktor Knut Eberstein, Stockholm.

En kvinna sitter och kardar ull i en präktig ryggåsstuga. Gavelväggen uppbär trenne hyllor, å vilka synas diverse husgeråd av tenn och porslin, och längs hyllorna äro fästade smala tvärrandiga hängkläden i blått och vitt. I taket är upphängd en ljuslykta av trä med hornskivor i stället för glas. I övrigt utgöres möblemanget av en vanlig säng, en skänk med spegel, ett bord samt stolar. Denna ryggåsstuga äger ett stort sidofönster i motsats till den å föregående bild, vilken endast hade takfönster.

GÄSTGIVAREGÄRD. HALLAND. Bild 72.

Akvarell av Fritz von Dardel (1817—1901). Sign. 1863.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Målningen framställer livet vid en gästgivaregård, sådant detta gestaltade sig, innan järnvägsnätet i alla riktningar hunnit förgrenas över landet. Akvarellen är signerad 1863, vid vilken tidpunkt järnvägarnas kilometertal var blott en sjuttondel mot det nuvarande. De utanför gästgivaregården samlade resenärerna representera skilda klasser, liksom fordonen olika typer. En halländsk bonde i gula skinnbyxor, blå vadmalströja och hög filthatt är säkerligen troget återgiven och såsom dräktbild typisk. På bröstet bär han några kakor hästbröd uppträdda på en rem.

OXDRIFT FRÄN SMÅLAND. Bild 73.

Oljemålning av Nils Anderson (1817—1865).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Det småländska folklivet har endast i ringa grad varit föremål för konstnärligt återgivande. Bland det fåtal målningar, som förekomma, bära två titeln »Oxdrift från Småland», den ena av J. W. Wallander, den andra, ovannämnda, av N. Anderson. Oxdrifterna från Småland till Stockholm voro mycket kända företeelser före järnvägarnas tid. En stockholmshand-lande reste ned till Smålands stenbundna marker, där boskapsskötseln var huvudnäring — eller kanske oftare till någon kreatursmarknad i Värnamo, Ljungby, Vetlanda eller Gisla-ved — tillhandlade sig ett antal oxar och anställde samtidigt några raska smålandspojkar,som voro villiga att driva hjorden till Stockholm. Vi se här i fonden en dylik oxdrivare iklädd filthatt, blåtröja och skinnbyxor. Västen och strumporna sparas i renseln till intåget i huvudstaden. Oxarnas öde blev att »se Stockholm och sedan dö», då däremot mången flink smålandspojke stannade kvar och med framgång bröt sig en bana, härdad som han i allmänhet var genom arbete och umbäranden.

PÄ VÄG TILL VÄRNAMO MARKNAD. SMÅLAND. Bild 74.

Oljemålning av Nils Anderson (1817—1865).

Tillhör fru Hulda Ljunglöf, Stockholm.

Näppeligen har någon svensk marknadsplats blivit så omdiktad och besjungen som Värnamo. Bland annat berättar en gammal satir på vers, huru en smålänning, som livslevande kommit in i himmelriket, till att börja med fann sig alldeles förträffligt, men plötsligen blev dyster och illa till mods. Sankte Per märkte detta och frågade mannen, varför han såg så mulen ut, samt om det var något han önskade, och fick då veta, att som Värnamo marknad snart skulle inträffa kunde han såsom smålänning ej längre trivas i himmelriket.

Nils Anderson har på ett par dukar framställt färden till den besjungna marknaden. Å här återgivna bild ser man sålunda en åkande och en gående marknadsbesökare, vilka träffas på landsvägen och taga sig en pratstund.

PÄ ORGELLÄKTAREN. BLEKINGE. Bild 75.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Tillhör direktör August Sundström, Stockholm.

Å den vackra och stämningsfulla kyrkbilden från konstnärens egen hembygd i västra Blekinge, ser man blott en del av menigheten i ortsdräkter. Blekinge manliga befolkning bortlade tidigt häradsdräkterna, och vid tiden för målningens tillkomst buros desamma säkerligen blott av en och annan gammal gubbe. De kvinnliga ortsdräkterna ha längre varit i bruk, men äro även de nu bortlagda. Konstnären har genom framställningen av den gamle mannen jämte dennes unga dotter sittande till höger i förgrunden lyckligt fått fram det karaktäristiska i ortens dräkter.

Blekinge gamla kvinnodräkter äro mera klädsamma för figuren än de stundom något klumpiga skånedräkterna.

De blekingska textilierna utmärka sig för fina och diskreta färgsammansättningar, vare sig de tillhöra dräkten eller äro avsedda till annat ändamål.

EN HEMLIGHET. BLEKINGE. Bild 76.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Tillhör direktör Rudolf Levin, Stockholm.

»En hemlighet» avhandlas i en stuginteriör, som att döma av dräkterna hör hemma i västra Blekinge.BRÖLLOPSTÅG. BLEKINGE. Bild 77.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902). Sign. 1893.

Tillhör grosshandlare Hugo Hjelmar, Stockholm.

Brudens färd till kyrkan har under äldre tid gestaltat sig rätt olika inom skilda delar av landet. Från Halland och Öland berättas det, att brudarna skulle springa till kyrkan för att härigenom bevisa sin flinkhet. »Ju fortare bruden kan löpa», heter det i en ölandsbeskriv-ning från 1760-talet, »ju mera räknas det henne till heder.» Beskrivningen belyser det forn-svenska ordet brudlöp, upphovet till den nutida benämningen bröllop.

Inom Värend ha brudfärderna företett en säregen ståt. Där färdades bruden i sin rika dräkt ridande till kyrkan och ägde rätt att låta bröllopståget föregås av krigsmusik, ett av de privilegier, som tillerkänts värendskvinnorna på grund av den förtjänst de inlagt om landets räddning vid det danska överfall, då alla vapenföra män dragit i härnad till andra trakter. Även på en del andra håll har bruden ännu i sen tid ridit till kyrkan. Nordiska Museets ganska rika samling brudsadlar är ett bevis härför. Bengt Nordenberg har å ovannämnda tavla framställt en ridande brud iklädd guldkrona och den övliga röda bruddräkten. Även detta bröllopståg är företrätt av musik. Tvenne spelmän rida i spetsen, den ene spelar fiol, den andre blåser klarinett. Bruden släpper just ett mynt i förklädet på en liten flicka. Givmildhet är en egenskap, som under alla förhållanden och i alla tider skattats högt och är upptagen i de gamla katolska bönböckerna bland de sju goda gärningar, som skola rädda människorna från synd och död. Men givmildhet vid bröllop har haft en alldeles särskild betydelse, nämligen att under det ingångna äktenskapet bringa enighet, lycka och framgång.

SAGOBERÄTTAREN. BLEKINGE. Bild 78.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Tillhör fru Hilda Herlenius, Stockholm.

De långa vinterkvällarna, då bonden och hans familj gärna samlas kring brasan i den öppna spiseln inbjuda till sång och sagoberättande. Här återgivna gamle sagoförtäljande morfader har tydligen fångat hela familjens intresse. — Den vackra spiselformen, som Nordenberg ofta framställer å sina tavlor, förekommer allmänt i Blekinge, södra och västra Småland, Halland samt i södra Västergötland.

OFFER I EN BLEKINGSKYRKA. Bild 79.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Att offra i kyrkan till sin själasörjare var ännu omkring 1800-talets mitt sed på en del håll inom de gamla danska provinserna. Levnadsförhållandena och livsuppfattningen voro då så oändligt olika vår tids. Församlingen offrade i allmänhet gärna till sin prost eller kyrkoherde, den faderlige vännen och rådgivaren, såsom far och farfar gjort. Menigheten var somvanligt uppdelad i mans- och kvinnosida, men då offergården, under orgelns toner nedlades vid altarrundens mitt, ordnades så, att man och hustru, fästman och fästmö möttes vid offerskålen för att samtidigt nedlägga sin skärv. Ehuru varken prästen eller någon annan kunde kontrollera, vad den ena eller andra gav, var det sed, att man snarare gav »sig till skada än skam».

GULDBRÖLLOP I VILLANDS HD, SKÅNE. Bild 80.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Bengt Nordenbergs Guldbröllop är säkerligen en av hans vackraste och stämningsfullaste målningar. De vördnadsvärda gamla, som sitta emellan de av barnbarnen uppburna brudstängerna, mottaga andaktsfullt kyrkoherdens välsignelse samt tillönskan om frid och lycka för ännu kommande dagar.

PÄ ORGELLÄKTAREN. VILLANDS HD, SKÅNE. Bild 81.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902).

Tillhör Göteborgs Museum.

Bengt Nordenbergs folklivsskildringar utvisa tyvärr ofta konstnärens bristande kunskap om dräktskicket inom den socken eller det härad, från vilket han hämtat sitt motiv. Men undantag givas lyckligtvis, och även i en del fall, då konstnären gjort sig saker till vissa etnografiska felgrepp, skänka hans skildringar dock så mycket av sanning och svenskhet, att de i en samling folklivsbilder väl försvara sin plats. Här återgivna kyrkinteriör härstammar, om man får döma av kvinnodräkten, från Villands härad, Skåne. Den unga hustrun i sin vackra huvudklut, röda kjortel och i övrigt rika dräkt samt värdiga hållning bildar i förening med småbarnen en förtjusande mittgrupp å den vackra tavlan.

KISTEKAMMARE. TORNA HD, SKÄNE. Bild 82.

Oljemålning av Jakob Kulle (1838—1898). Sign. 1872.

Tillhör grosshandlare Hugo Hjelmar, Stockholm.

De välbärgade skåneböndernas kistekammare inrymma ofta stora textila skatter såsom bänkakläden, stolsdynor, sängtäcken, drättar m. m. vävda i rödlakan, flamskt och dukagång m. fl. vävsätt. En tornakvinna håller här på att med tillhjälp av lillpigan ordna i sin stora, präktiga, rosmålade och järnbeslagna kista. — Även de övriga möblerna äro typiska för Skåne, den med karvsnitt ornerade länstolen med halmsits och hjönne samt den präktiga himlingasängen. Kistekammaren inrymmer även en del finare gångkläder (jfr bild 86.)

FRIERI. TORNA HD, SKÄNE. Bild 83.

Oljemålning av Axel Kulle (1846—1908). Sign. 1890.

Tillhör von Hallwylska samlingen, Stockholm.Frieriet försiggår i en enkel dagligstuga, sannolikt i Nöbbelövs socken. Väggarna äro delvis brädfodrade, delvis vitmenade och sakna all utsmyckning. Den unge friaren, klädd i träskor, har måhända ej heller så särdeles mycket att bjuda sin tillkommande, vilket gör partiet rätt så lämpligt, då de svenska bönderna i allmänhet och skåningarna i synnerhet hålla på ekonomisk jämnvikt vid giftermåls ingående. — Flickans unge broder är hennes laglige giftoman; men av allt att döma tänker han ej lägga några hinder i vägen för de ungas önskningar.

HEMGIFTEN. TORNA HD, SKÅNE. Bild 84.

Oljemålning av Jakob Kulle (1838—1898).

Tillhör löjtnant Louis Hedberg, Helsingborg.

Far, mor och dotter äro samlade i kistekammaren, och hemgiftsfrågan skall dryftas; den tyckes dock vara rätt svårlöst. Fadern, som lagt fram en bunt sedlar på bordet, sitter nu med tom plånbok och ser fundersam ut. Modern har öppnat en klädkista och plockat fram en hel del dyrbarheter av det slag, som brukar höra de burgna skånska bönderna till, fina vävnader i flamskt och rödlakan samt diverse silver såväl för praktiskt bruk som till prydnad. På bordet ser man ståtliga silverbägare samt åtskilliga smycken. Dottern har just fått mottaga ett präktigt striglakors med kedja.

SÖNDAGSMORGON. TORNA HD, SKÅNE. Bild 85.

Oljemålning av Jakob Kulle (1838—1898).

Tillhör fru Julia Meyerson, Stockholm.

Kulle återger här en i detalj korrekt utförd interiör från Torna. Med nästan odelat intresse ägnade sig denne konstnär åt framställandet av folklivet inom nämnda härad, där hans hemsocken Nöbbelöv är belägen. Hur förtrogen med seder och bruk han var, förstår man vid aktgivande på interiörens alla detaljer, den långa bänkadynan längs fönsterväggen, det präktiga bordet och den med halmsits försedda blåmålade stolen. På järnugnen synes jämte tennkannan en glättsten, vilken senare gör tjänst som strykjärn. Ullsaxen är upphängd på dörrfodret invid en lång tobakspipa, och en tranlampa står på hyllan. Den i spedetröja klädda flickan kommer från köksdörren med kaffebrickan för att bjuda den kyrkobesökande.

FÖRBEREDELSE TILL KYRKBESÖK. TORNA HD, SKÅNE. Bild 86.

Oljemålning av Jakob Kulle (1838—1898). Sign. 1882.

Tillhör Malmö Museum.

Kistekammaren i de större skånska bondgårdarna inrymmer, som redan förut framhållits, stora skatter av vävnader och dräkter. Denna bild visar, huru tvenne flickor där rusta sig till kyrkbesök, under det att en ung hustru klädd i klut sitter väntande med psalmbok i knät. (Jfr bild 82 och 87.)RÅDPLÄGNING I KISTEKAMMAREN. SKÅNE. Bild 87.

Oljemålning av Jakob Kulle (1838—1898).

Tillhör direktör Rudolf Levin, Stockholm.

Två vänner, en ung hustru (att döma av kluten) samt en ogift väninna, kanske en syster eller svägerska, ha ett spörsmål att avgöra, vilket sannolikt rör sig om några jordiska ägodelar, förvarade i den stora klädkistan, på vilkens kant flickan sitter. Över det uppfällda kistlocket hänger en präktig dukagängs dr ätt, som att döma av mönstret härrör från sydöstra Skåne. Detta är även fallet med kvinnotröjorna, vilkas egendomliga bröstringning är typisk för nämnda område. Då Jakob Kulle återger något motiv, som ej avser Torna härad, hans hembygd, äro detaljerna ej alltid samhöriga. Konstnären har exempelvis här hängt upp en manströja från Torna i kammarens högra hörn och klätt hustrun i en klut från Bara.

HOS KLOKA GUMMAN. TORNA HD, SKÅNE. Bild 88.

Oljemålning av Jakob Kulle (1838—1898). Sign. 1875.

Tillhör direktör Nils Möller, Stockholm.

En klok gumma eller spåkvinna vill försöka att med tillhjälp av kort och kaffesump förutsäga en ung mans framtid; denne står bakom sibyllan under spänning väntande få höra sitt öde. Tvenne gubbar äro även på besök hos den gamla och ha slagit sig ned på gummans soffa, men tyckas ha något att förhandla sinsemellan. Den ene av dem har över knäna brett ut en storblommig snusnäsduk, på vilken ligger en halv limpa och, som det tyckes, ett bra stycke fett fläsk.

Att vara en anlitad klok gumma är rätt givande. Gumman äger tydligen ett bra bohag, och stugan saknar ej heller dyrbara textilier. Och vad den stora blåmålade kistan inrymmer av dyrbarheter, kan ingen veta. Golvet är dock av det enklare slaget, d. v. s. av tillstampad lerjord.

FÖRBEREDELSE TILL KYRKFÄRD. SKÅNE. Bild 89.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902). Sign. 1876.

Tillhör fru Constance Almqvist, Stockholm.

I portskjulet till en skånegård, sannolikt belägen i östra Skåne mot gränsen till Blekinge, sitter familjefadern och drar med möda på sig sina kyrkstövlar. Hatten, handskarna och den silverbeslagna käppen ligga tillreds på en pall, och hustrun i sin högtidsdräkt med ståtlig klut, broderad krage, trillekors och röd högtidskjol väntar på att mannen skall bli färdig. En liten gosse håller modern i handen, och en halvvuxen flicka försöker hjälpa fadern.

TIONDEMÖTE. SKÅNE. Bild 90.

Oljemålning av Bengt Nordenberg (1822—1902). Sign. 1865.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.Ifrågavarande målning anses nog med rätta såsom ett av Nordenbergs främsta verk och är även av stort kulturhistoriskt intresse.

Ännu till 1862 bibehölls i Sverige det från medeltiden härstammande bruket att betala prästerna med tionde av jordens gröda, kreatursaveln samt jakt och fiske. Man ser här, huru tiondet avlämnas och bokföres, samt även huru en av sockenkvinnorna undfägnas av prostinnan. Att bestämt säga, från vilken trakt tavlan härstammar, är ej så lätt. Med all sannolikhet har dock konstnären funnit motivet i sydöstra Skåne.

TORGDAG I LUND. Bild 91.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1858.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Även om domkyrkans torn ej röjde var bilden hör hemma, ange de välmående figurerna, den rika dräktutstyrseln med präktiga smycken samt kvinnornas huvudklutar, att man befinner sig i Skånes rika bygd. Det tyckes dock huvudsakligen vara folk från Bara och Torna härader, som kommit till »Long» för att köpslå. Och det ser nästan ut som om någon extra festlighet skulle gå av stapeln. Särskilt Barakvinnorna i förgrunden ha påtagit granna brokadliv, och att döma av figurernas volym skulle man kunna gissa att de ståta i något femtal kjolar; dessa voro nämligen i viss mån gradmätare för rikedom och välmåga. Och som kjolarna voro av olika längd, den understa längst, den översta kortast, kom rikedomen väl till synes.

En torgdag i Lund var för övrigt mången gång att förlikna med en verklig marknad på grund av de salubjudna varornas mångfald. Skåningen vill högst ogärna företaga några längre resor, han vill inom närmaste stad kunna förse sig med allt, vad han åstundar.

TROLOVNING I HERRESTADS HD, SKÄNE. Bild 92.

Oljemålning av Niels Simonsen (dansk konstnär, 1807—1885). Sign. 1863.

Tillhör den kungliga samlingen på Kristiansborgs slott, Köpenhamn.

Trolovningsakten har inom skilda delar av landet försiggått under något olika former. I Skåne bland storbönderna har den ofta skett i närvaro av en kyrkans tjänare. Här tyckes dock talmannen vara en ärevördig gammal skollärare eller klockare. Konstnären har för sin framställning valt det ögonblick, då vederbörande fått sina frågor till fästmö och fästman samt de ungas föräldrar bejakade, och fästmannen till sin trolovade överräcker den silverbeslagna psalmboken såsom jagåva. Densamma åtföljes säkerligen av ett präktigt hängsmycke, striglakors, ett par handskar och en silkesduk förutom ett jagåveskrin till dyrbarheternas förvaring.

Trolovningen sker tydligen i gårdens storstuga, som med sin rika utstyrsel ger en god inramning till de högtidsklädda deltagarna i den högtidliga akten.JUL. VEMMENHÖGS HD, SKÄNE. Bild 93.

Oljemålning av Anders Montan (1845—1917).

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Bonden och hans familj samt tjänare äro samlade omkring högtidsbordet, och husfadern läser om julens betydelse, om Jesusbarnet i krubban, Betlehems stjärna och de vise männen. Och över bordet hänger julduvan.

Mitt på högtidsbordet står å ett präktigt sömadsfat diverse julmat samt framför husbondfolket en dryckeskanna av silver och en liknande av trä framför tjänstehjonen, båda fyllda med hembryggt julöl. — Högsätesbänken äger en rik och ålderdomlig utsmyckning.

LINSKÄKTNING. TORNA HD, SKÄNE. Bild 94.

Oljeskiss av Jakob Kulle (1838—1898). Sign. 1883.

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Med liv och lust arbeta sex kvinnor i ladugården med linskäktning. Man ser dem kraftigt svinga sina krumböjda skättek?iivar. Vid linets skäktning liksom vid ullens kardande samlades grannar och goda vänner gärna i en och samma gård, dels för sällskaps skull, dels av praktiska skäl. Linskäktningen är nämligen ett mycket skräpande göromål, som aldrig utfördes inne i stugan, och det är bättre att sex kvinnor skräpa på ett håll än var och en hemma hos sig.

Konstnären har även utfört en utarbetad målning efter här återgivna skiss, men ägaren till densamma är av Nordiska Museet tillsvidare okänd.

RAPSTRÖSKNING. SKÅNE. Bild 95.

Oljemålning av Joseph Wilhelm Wallander (1821—1888). Sign. 1888.

Tillhör Nordiska Museet, Stockholm.

Inom en rektangulär inhägnad, klädd med grov blångarnsväv, tröskas med slagor den värdefulla kålrapsen, ur vars frön olja pressas, cch av vilka foderkakor tillverkas.

I förgrunden synas tvenne fiolspelare och en gubbe, som sitter gränsle över en dricks-tunna redo att under rasterna vederkvicka de tröskande.

Någon uppgift angående rapströskning är inom den svenska litteraturen ej anträffad. Men huru den tillgick på Jylland beskriver H. F. Feilberg: När det under äldre tid skulle tröskas raps mötte en spelman med fiol. Fyra man bredde ut rapsen på seglet, och fyra andra tröskade i takt efter musiken. Arbetet avslutades med ett mindre dansgille och kaffetraktering.

VÅRARBETE. VEMMENHÖGS HD, SKÅNE. Bild 96.

Oljemålning av Carl Conrad Dahlberg (1805—1870).

Tillhör rådman Knut Dahlberg, Djursholms ösby.

Ovannämnda målning utfördes på 1860-talet av dekorationsmålaren och agréen vid må-larakademien Carl Conrad Dahlberg efter beställning av dåvarande ägaren till Dybecks säteri i Vemmenhögs härad. Målningen skulle jämte trenne andra tjänstgöra som dörröver-stycke och återgiva de fyra årstiderna. Våren utmärktes genom jordens bearbetande medelst plog och harv samt uppförandet av ett s. k. klenhus. Ehuru målningen utfördes på 1860-talet, var det meningen, att Dahlberg — vilken själv var infödd skåning — skulle återge livet, såsom det gestaltade sig på 1830-talet. Plöjningen försiggår med fyra oxar och två hästar för hjulplogen, en plogtyp som endast förekommer i Skåne.

Husbygget är i full gång, d. v. s. man håller på att klina väggarna. Arbetet ordnades i regel så, att husbonden med lejd hjälp först uppförde byggnadens stomme med spjälverk, varefter en del ungdom från granngårdarna inbjöds till klinegille. Där kom en son och dotter eller piga och dräng medförande vattenspann, tråg och lerslätta. Leran låg framkörd och ältad, de medförda trågen fylldes åt kvinnorna, och par om par fladdrade likt en flock byggande svalor kring det blivande huset. Den flitiga skaran uppförde med blotta händerna vägg efter vägg, som omsorgsfullt glättades med lerslättan. Arbetet gick med sprittande lust och muntert skämt, och den anlände spelmannen uppmuntrade det ytterligare genom att gnida en hoppsa på fäjlan. Trakteringen var även riklig. Efter slutat arbete ömsades kläder; de närmast boende gingo hem för att snygga sig, andra medförde söndagsdräkten i knytet, och efter slutad aftonmåltid dansades på logen till klockan tre eller fyra på morgonen. Andra dagen var det egentliga gilleslaget, släkt och vänner, bjudet. Kvinnorna hade förning med sig, och nöjet bestod i att omväxlande äta av den medförda maten och dansa till ljusan dag.

GILLE. VEMMENHÖGS HD, SKÅNE. Bild 97.

Oljemålning av Carl Conrad Dahlberg (1805—1870).

Tillhör rådman Knut Dahlberg, Djursholms Ösby.

Denna målning är i likhet med föregående avsedd att tjänstgöra såsom dörröverstycke å Dybecks säteri och skall föreställa vintern. Man ser några vemmenhögsbönder samlade till gille. De äldre förnöja sig med tobaksrökning, kortspel och dryckjom, under det att de yngre taga sig en sväng. Målningen är i sin konstlösa framställning synnerligen korrekt, såväl vad beträffar interiören som dräkterna. Egendomligt är att iakttaga, huru mansdräkterna påverkats av empirens dräkter, medan kvinnorna däremot bibehållit betydligt ålderdomligare dräktskick.

BRUDFÄRD PÄ HORN AVAN I LAPPLAND. Bild 98.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

Ett lapskt brudpar landar vid Hornavans strand efter att ha blivit sammanvigt i något litet kapell. Den vitklädda med brudbälte och krona smyckade bruden skall just stiga i land stödd av brudgummen. Tvenne båtar följa, den ena med bröllopsgäster, den andra med enroddareoch diverse packning. Ur den närliggande kåtans taköppning bolmar röken. De hemmavarande ha tillrett en präktig bröllopsmåltid, bestående av kokt och stekt, färskt renkött, kokta laxöringar och foreller, vildfågelsägg samt till efterrätt, joama kraftse, en sorts kräm av renmjölk blandad med saft av syrgräs. Dessutom har från nybyggarna dagen till ära anskaffats potatis, smör och tunnbröd. Såsom dryck användes renmjölk, blandad med snö, samt kaffe. Till det senare serveras tunna skivor av renost.

Å den vackra målningen avteckna sig i bakgrunden snötäckta fjäll mot blekblå vårhimmel.

DET INRE AV EN LAPPKÅTA, LAPPLAND. Bild 99.

Oljemålning av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Denna ypperliga framställning av lappkåtans inre är, i likhet med föregående och efterföljande bild, en frukt av Höckerts studier i Lappland i början av 1850-talet.

GUDSTJÄNST I ETT KAPELL I LAPPLAND. Bild 100.

Skiss i sepia av Johan Fredrik Höckert (1826—1866).

Tillhör Nationalmuseum, Stockholm.

För Höckerts världsberömda målning med ovannämnda motiv, inköpt av Napoleon III och skänkt till museet i Lille, har den här återgivna skissen legat till grund. Hur vacker den å utställningen i Paris 1855 allmänt beundrade och prisbelönta målningen än är, äger dock den här återgivna sepiaskissen kulturhistoriskt sett högre värde. Kulle, Axel - -- -- -- - Sid. 30------ - Bild 83.

Kulle, Jakob -------- » 30, 31, 32, 34 - » 82, 84, 85, 86, 87, 88, 94.

Lindegren, Amalia - -- -- » 15, 20----- » 31, 32, 49.

Ljung man, Ragnar ----- » 20 ------ - » 50.

Malmberg, Johan Josef - - - » 7- - -- -- - - » 2.

Marstrand, Vilhelm Nikolaj » 16..................- » 37.

MasOlle, Helmer ----- » I0- -- -- -- » 10.

Montan, Anders ------ » 34 ------ - » 93.

Nilson, Severin ------ » 26, 27 - - - - - » 69, 70, 71.

Nordenberg, Bengt ----- »12, 28, 29, 30, 32 » 20, 75, 76, 77, 78, 80, 81,

89,90.

Sandberg, Johan Gustaf - - » 22 ------ - »54.

Simonsen, Niels ------ » 33 - -- -- - - » 92.

Stenberg, Emerik ------ » 17 - -- -- - - » 39, 40, 41.

Virgin, Arvid Julius Gottfrid » 24, 25 - - - - - » 61, 62, 63.

Wallander, Joseph Wilhelm » 8, 9, 18, 21, 22, » 4, 5, 6, 7, 8, 9, 44, 51, 52,

23- 25, 29, 33, 34 53, 55, 56, 57, 58, 59, 66,

79. 9i. 95-

WlLHELMSON, CARL ----- »7, 26- ----- » [, 67, 68.

Winge, Hanna - -- -- -- » 16- -- -- -- » 35.

ZOLL, KlLIAN -------- » 15,16-- - - - » 33, 36.

Zorn, Anders............ » 11, 12, 13, 14- - » 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27,

28, 29.

KÄLLSKRIFTER

Bild

2.

Jfr A. I. Arwidsson: Svenska Fornsånger. Stockholm 1842, sid. 376—378. —
Hedvig Boivie: Vägledning till Nordiska Museets musikavdelning, sid. 11.

»

4.

E. O. Arenander: Linodlingsboken. Uppsala 1911, sid. 36.

»

5.

Jfr Lenæus: Delboa Illustrata. Stockholm 1764, sid. 199. Lenæus begagnar uttrycket »att gå i *spånstuga*.
Nu levande åldringar känna dock bättre till benämningen *rockstuga*.

»

6.

Jfr A. I. Arwidsson: ovan anförda arbete, sid. 196.

»

7.

Nr 71 i J. W. Wallanders handskrivna katalog. Akademiens för de Fria Konsterna bibliotek, Stockholm.

»

8.

Nr 96 i J. W. Wallanders ovan anförda katalog.

»

20.

Gerda Cederblom: Svenska allmogedräkter. Stockholm 1921, sid. 43.

»

22.

Gerda Cederblom: ovan anförda arbete, sid. 54—56.

Bild

24.

Nils Andersson: Svenska låtar. Stockholm 1922, sid. 1. — Grop Anna Olsdotter: Uppteckning i Nordiska Museets arkiv för svensk folklivsforskning (Trolldom, Dalarna 10288).

»

29.

Jfr Nils Keyland: Svensk allmogekost. Stockholm 1919, sid. 75, 174, 175.

»

36.

Jfr N. E. Hammarstedt: Nordisk Familjebok: Majstång.

»

44.

Jfr J. W. Wallander och Onkel Adam: Svenska Folket vid elfvom på berg och i Dalom. Friaredans på Floda bro.

»

47.

Svenska Turistföreningens årsskrift för år 1905. K. Trotzig: Dalarnas lustgård. En ko-midsommar i Floda, sid. 14.

»

51.

Jfr Gerda Cederblom: ovan anförda arbete, sid. 45, 46.

»

57.

Nr 1 iJ. W. Wallanders ovan anförd katalog.

»

58.

J. W. Wallander: Ett bröllop i Askarboda. Handskrift i Nordiska Museet.

»

59.

J. W. Wallander: ovan anförda handskrift. Jfr även Rickard Dybeck: Runa. Stockholm 1842, häft 3, sid. 60, 61.

»

65.

Nordisk Familjebok: Kyrkvaktare.

»

66.

Jfr J. W. Wallander och Onkel Adam: ovan anförda arbete. Hemvävnad, Väster götland.

»

70.

Jubileumsutställningen i Göteborg 1923. Vägledning i Hantverkshistoriska och industrihistoriska avdelningarna. Sid. 69.

»

74.

Jfr J. W. Wallander och Onkel Adam: ovan anförda arbete. Oxdrift, Småland.

»

77.

P. G. Wistrand: Vägledning till Nordiska Museets allmogeavdelning, Götaland och Svealand, sid. 20.

»

79.

Jfr J. W. Wallander och Onkel Adam: ovan anförda arbete. Offer i en landskyrka. Blekinge.

»

90.

Nordisk Familjebok: Tionde.

»

95.

H. F. Feilberg: Bidrag til en Ordbog over Jyske almuesmål. Raps.

»

96.

Jfr G. Bruzelius: Allmogelivet i Ingelstads härad under slutet av förra och början av detta århundrade. Malmö 1876, sid 22, 23. — Eva Wigström (Ave): Allmogeseder i Rönnebergs härad i Skåne på 1840-talet. Svenska landsmålen. Band 8: 2, sid. 13.

»

98.

Muntligt meddelande av lappmannen Anders Nilsson från Frostviken, Jämtland, anställd vid Skansen, Stockholm.

Ill. C. Wilhelmson VÅRARBETE. UPPLAND. BILD IC. WILHELMSONDOMAREDANSEN. HÄVERÖ SN, UPPLAND. BILD 2.J. MALMBERGBEGRAVNING I ALSIKE. UPPLAND. BILD 3.G. CEDERSTRÖM

LINBEREDNING. DELSBO SN, EIÄLSINGLAND. BILD 4.I. W. WALLANDERROCKSTUGA. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. BILD 5.I. W. WALLANDERVÄVA VADMAL. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. BILD 6.I. W. WALLANDERPÅSKLEKEN. DELSBO SN, HÄLSINGLAND. BILD 7.I. W. WALLANDERSKOLA I DELSBO SN, HÄLSINGLAND. BILD 8.I. W. WALLANDERFÅGELJAKT. HÄLSINGLAND. BILD 9.I. W. WALLANDERMELLAN BY OCH SÄTER. NORRA ÄLVDALEN DALARNA. BILD 10.H. MASOLLEMOTIV FRAN ORSA SN, DALARNA. BILD 11.O. ARBORELIUSGÅRDSINTERIÖR. ORSA SN, DALARNA. BILD 12.O. ARBORELIUS*Ill. Olof Arborelius, Stockholm 1899* TINGSAVSLUTNING. ORSA SN, DALARNA. BILD 13.O. ARBORELIUS*Ill. HÖCKERT* GUMMA VID SPISELN. ORSA SN, DALARNA. BILD 14.J. F. HÖCKERT*Ill. Ernst Josephson* SAGOBERÄTTERSKAN. ORSA SN, DALARNA. BILD 15.E. JOSEPHSON*Ill. O. Arborelius* BRÖLLOP. ORSA SN, DALARNA. BILD l6.O. ARBORELIUSGUDMORS BESÖK. ORSA SN, DALARNA. BILD 17.J. F. HÖCKERT*Ill. FvDl[=Fritz von Dardel], 1893* MORGONREVELJ I ORSA SN, DALARNA. BILD l8.F. v. DARDEL*Ill. Leon Zorn, Orsa 1880* TILL DANS. ORSA SN, DALARNA. BILD 19.A. ZORN*Ill. B. Nordenberg* FÖRSTA BESÖKET. ORSA SN, DALARNA. BILD 20.B. NORDENBERG*Ill. S. V. Helander* UTVANDRARE. ORSA SN, DALARNA. BILD 21.S. V. HELANDER *Ill. Rull Anna från Utmeland. Mora sept. 1883 Zorn* RULL ANNA. MORA SN, DALARNA. BILD 22. A. ZORNMÄSTERSMED. MORA SN, DALARNA. BILD 23.A. ZORN*Ill. Zorn -05* HORNBLÅSERSKA. MORA SN, DALARNA. BILD 24.A. ZORNVID FÖNSTRET. MORA SN, DALARNA. BILD 25. A. ZORN*Ill. Zorn Mora 1889* KYRKBÅTAR. MORA SN, DALARNA. BILD 26.A. ZORNJULOTTA I MORA KYRKA, DALARNA. BILD 27.A. ZORN*Zorn Mora sept. 1886* VÅRT DAGLIGA BRÖD. MORA SN, DALARNA. BILD 28.A. ZORN*Ill. Zorn Mora 1889* BAKNING. MORA SN, DALARNA. BILD 29.A. ZORN*Ill. Ankarcrona(-bomärke) -69* MARKNAD I MORA SN, DALARNA. BILD 30.H. ANKARCRONASÖNDAGSAFTON I EN RÄTTVIKSSTUGA, DALARNA. BILD 31.A. LINDEGRENLILLANS SISTA BÄDD. RÄTTVIKS SN, DALARNA. BILD 32.A. LINDEGREN*Ill. K. Zoll* BARN VID BÄCK. RÄTTVIKS SN, DALARNA. BILD 33.K. ZOLL*Ill. Kg[=Kronberg] Rättvik d. 9 juli 1867.* BANDVÄVERSKA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. BILD 34.J. KRONBERGANDERS OCH BRITA. RÄTTVIKS SN, DALARNA. BILD 35. H. VINGEMIDSOMMARDANS. RÄTTVIKS SN, DALARNA. BILD 36.K. ZOLLKYRKFÄRD TILL LEKSAND, DALARNA. BILD 37.W. N. MARSTRANDGUDSTJÄNST I LEKSAND, DALARNA. BILD 38.J. EXNER*Ill. E. Stenberg* GATU-ERIK ERSSON KLÄR SIG. LEKSANDS SN, DALARNA. BILD 39. E. STENBERGBULLARNA GRÄDDAS. LEKSANDS SN, DALARNA. BILD 40.E. STENBERGFRUKTSKÖRDEN. LEKSANDS SN, DALARNA. BILD 41.E. STENBERGSKOLEXAMEN I LEKSANDS SN, DALARNA. BILD 42.G. ANKARCRONA*Ill. Carl Gellerstedt 1875* BANDVÄVNAD I FEJSET. LEKSANDS SN, DALARNA. BILD 43.C. GELLERSTEDTMIDSOMMARLEKEN. FLODA SN, DALARNA. BILD 44.I. W. WALLANDER*Ill. O. Arborelius* MOTIV FRÅN FÄBOSTÄLLE. FLODA SN, DALARNA. BILD 45.O. ARBORELIUS*Ill. Olof Arborelius* FÖRE HÖGMÄSSAN. FLODA SN, DALARNA. BILD 46.O. ARBORELIUS*Ill. Olof Arborelius 1853* EFTER KONFIRMATIONEN. FLODA SN, DALARNA. BILD 47.O. ARBORELIUSÅKERMANS KARIN. GAGNEF SN, DALARNA. BILD 48.O. ADELBORGMORMORS ÖGA, MOCKFJÄRDS SN, DALARNA. BILD 49. A. LINDEGRENTORPARE. FERNEBO SN, VÄRMLAND. BILD 50.R. LJUNGMANSKÖRDEARBETE. STORA MELLÖSA SN, NÄRKE. BILD 51.I. W.

WALLANDER*Ill. W. Wallander 1856* BLOMSTERPLOCKERSKOR. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 52. I. W. WALLANDERMIDSOMMARSTÅNGEN RESES. V. VINGÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 53. I. W. WALLANDER MIDSOMMARDANS. V. VINGÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 54.J. G. SANDBERG*Ill. I. W. Wallandet* HUMLESKÖRD. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 55.I. W. WALLANDER*Ill. I. W. Wallander* PÅ VÄG TILL KYRKAN. ÖSTERÅKER SN, SÖDERMANLAND. BILD 56. I. W. WALLANDERMARKNAD. V. VINGÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 57.I. W. WALLANDERBRÖLLOPSTÅG. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 58.I. W. WALLANDER BRÖLLOPSDANS. ÖSTERÅKERS SN, SÖDERMANLAND. BILD 59.I. W. WALLANDERSORUNDABÖNDER PÅ VÄG TILL STOCKHOLM. BILD 6o.N. ANDERSONSTUGINTERIÖR. SORUNDA SN, SÖDERMANLAND. BILD 6l.A. J. G. VIRGIN STUGINTERIÖR. SORUNDA SN, SÖDERMANLAND. BILD 62.A. J. G. VIRGINSTUGINTERIÖR. SORUNDA SN, SÖDERMANLAND. BILD 63. A. J. G. VIRGIN*Ill. Gillis Hafström 1883* NÖDSKOTT. LANDSORT, SÖDERMANLAND. BILD 64.A. G. HAFSTRÖMKYRKSTÖTENS KOLLEKT. ÖSTERGÖTLAND. BILD 65.A. G. KOSKULLHEMVÄVNAD. MARKS HD, VÄSTERGÖTLAND. BILD 66.I. W. WALLANDERPÅ BERGET. FISKEBÄCKSKIL, BOHUSLÄN. BILD 67.C. WILHELMSON PÅ HEMVÄG FRÅN KYRKAN. FISKEBÄCKSKIL, BOHUSLÄN. BILD 68. C. WILHELMSONGUDSTJÄNST I KÖINGE KYRKA, HALLAND. BILD 69. S. NILSON*Ill. Severin Nilsson 1875* TRÄSKOMAKARE. MELLERSTA HALLAND. Bild 70. S. NILSON*Ill. Severin Nilson* STUGINTERIÖR. MELLERSTA HALLAND. BILD 71.S. NILSON*Ill. F v Dardel 1863* GÄSTGIVAREGÅRD. HALLAND. BILD 72.F. v. DARDEL*Ill. N. Andersson 1853* OXDRIFT FRÅN SMÅLAND. BILD 73.N. ANDERSON*Ill. N. Anderson 1856* PÅ VÄG TILL VÄRNAMO MARKNAD, SMÅLAND. BILD. 74.N. ANDERSONPÅ ORGELLÄKTAREN. BLEKINGE. BILD 75.B. NORDENBERG*Ill. B. Nordenberg* EN HEMLIGHET. BLEKINGE. BILD 76.B. NORDENBERG*Ill. B. Nordenberg 1893* BRÖLLOPSTÅG. BLEKINGE. BILD 77.B. NORDENBERG*Ill. B. Nordenberg* SAGOBERÄTTAREN. BLEKINGE. BILD 78.B. NORDENBERGOFFER I EN BLEKINGSKYRKA. BILD 79.I. W. WALLANDERGULDBRÖLLOP I VILLANDS HD, SKÅNE. BILD 80.B. NORDENBERGPÅ ORGELLÄKTAREN. VILLANDS HD, SKÅNE. BILD 81.B. NORDENBERG*Ill. Jakob Kulle 1872* KISTEKAMMARE. TORNA HD, SKÅNE. BILD 82.J. KULLE FRIERI. TORNA HD, SKÅNE. BILD 83.A. KULLE*Ill. Jakob Kulle* HEMGIFTEN. TORNA HD, SKÅNE. BILD 84.J. KULLE*Ill. Jakob Kulle* SÖNDAGSMORGON. TORNA HD, SKÅNE. BILD 85.J. KULLE*Ill. Jakob Kulle 1882* FÖRBEREDELSE TILL KYRKBESÖK. TORNA HD, SKÅNE. BILD 86.J. KULLE*Ill. Jakob Kulle* RÅDPLÄGNING I KISTEKAMMAREN. SKÅNE. BILD 87.J. KULLE*Ill. Jakob Kulle* HOS KLOKA GUMMAN. TORNA HD, SKÅNE. BILD 88.J. KULLE*Ill. B. Nordenberg 1875* FÖRBEREDELSE TILL KYRKFÄRD. NORDÖSTRA SKÅNE. BILD 89. B. NORDENBERGTIONDEMÖTE. SKÅNE. BILD 90.B. NORDENBERGTORGDAG I LUND. BILD 91.I. W. WALLANDERTROLOVNING I HERRESTADS HD, SKÅNE. BILD 92.N. SIMONSEN*Ill. A. Montan 1873.* JUL. VEMMENHÖGS HD, SKÅNE. BILD 93.A. MONTANLINSKÄKTNING. TORNA HD, SKÅNE. BILD 94.J. KULLERAPSTRÖSKNING. SKÅNE. BILD 95.I. W. WALLANDERVÅRARBETE. WEMMENHÖGS HD, SKÅNE. BILD 96.C. DAHLBERGGILLE. VEMMENHÖGS HD, SKÅNE. BILD 97.C. DAHLBERGBRUDFÄRD PÅ HORNAVAN I LAPPLAND. BILD 98.J. F. HÖCKERTDET INRE AV EN LAPPKÅTA. LAPPLAND. BILD 99.J. F. HÖCKERT GUDSTJANST I ETT KAPELL I LAPPLAND. BILD 100.J. F. HÖCKERT